

Kosciot zbladzie
nie mogl/lesti sto
wo Boze rwa dz
na wieki.

Matheus w 13.

Do Boloff: w 1.

Matheus w 16.

Matheus w 28.

w 1. do Tym: w 2.

Hier: dialog: ad
uerlus Lucifera.

to co zawse wierzyt/trzymat/ wejyt y wyznawat Kosciot chrysciansti od czasow 2/ postolskich.

¶ A ieslic Kosciot zbladzi/ albo od samych czasow Apostolskich/ albo potym ktos regokolwiek wieku: iako sie ci ludzie mowic nie wstydzia/ y radzi nie radzi mowic musza: tedy paterzay iakie niestufnosci/iakie sprosne kłamstwa y bluźnierstwa przeciw iasnemu stowu Bożemu/ stad wrosna. Bo iesli to prawda ze dawno Kosciot zbladzi: tedy ono iuz nie bedzie prawda/ co Pan Chrystus sama prawda mowi: ze dobre nasienie roscie na roley Panskiej az do zniwa: to iest/ iako sam wytozyl te slowa/ zdrowa nauka rosta y mnozyta sie w Koscielu Bozym/ y rosc bedzie az do skonzenia swiata. A ono falsz bedzie/ co Pawel swiety mowi: ze slowo prawdziwey Ewangeliey swiety po wszystkich swiecie iest/ y pozytek czyni/ y roscie takze do skonzenia swiata. Jesli Kosciot zbladzi: tedy sie Pan Chrystus nie wiscit w obietnicach swoich: ktoremi zaslubit ze brany piekielne/ to iest zadne sity y zdrady Szatanstie Kosciota tego zwyciezyc nie miaty. A nie bylby Pan Chrystus z swemi (tak iako obiecal) po wszystkie dni/ az do konca swiata. Bo iesli to prawda/ co przeciwnicy twierdza: tedy Pan Chrystus nietylko przez kilka dni/ ani przez kilka lat nie byl z swemi: ale przez tak wiele wiekow y czasow nie byl z swemi: y Kosciot swoy zgotal byl opuscit y stracit/ y nigdzie mu na swiecie byc nie dopuscit. A nie bylby byl Kosciot filarem y podpora prawdy/iako gi Pawel zowie: aleby byl stozkiem y warstacem wszystkich zabobonow/ motlochow/bluźnierstw/batwochwaltstw y wselakich bledow/ skoro od poczatu/ az do czasow nasych. Czego wszystkiego iz wierne chryscianstie serca y vsy nigdy nie pozwola: tedy takze od wszystkich sere y vsu chryscianstich ma byc daleka ta obrzydla y przeklerta nie iuz nauka/ ale bluźnierstwo/ nie mniemanie ale kalenstwo/ zeby kiedy Kosciot Chrystusow zbladzi y wstac miat. Bo to mowic nie inzego nie iest iedno (iako Hieronim swiety pisze) Syna Bozego w niewola Dyablu poddawac/ y wyproznac krzyz Pana Chrystusow. Jakoby albo Pan Chrystus prozno umarl/ albo Szatan miat byc mocniejszy nad Chrystusa.

Summa tego Kazania.

- I.
- II.
- III.
- III.
- V.
- VI.

Nechayze iuz tedy umilkna vsta tych bluźniercow y budownikow kłamstwa. A ty estowiecze chrysciansti pamietay to naprzod/ zec to iest stary bład y dawne bluźnierstwo heretykow onych Donatystow/ zeby Kosciot powszechny chrysciansti kiedy zbladzi/ zginac/ y wstac miat: a tylko sie w Kacerzow zostat. Czego sie iednak Sektarze dzisiejszy mowic nie wstydzia. Choć tego nigdy dowiesc ani pokazac nie moga. Drugie masz pamietac/ ze Kosciot swiety powszechny Rzymstki wiary swoiey nigdy nie odmienil/ ani odstapil od Kosciota Chrystusowego prawdziwego. Gdyz przeciwnicy ani czasu/ ani miejsca/ ani wodza/ ani zadnego znaku odstapienia tego pokazac nie moga. Jako my to wszystko pokazujemy oczywiscie o Luterskim odstapieniu y odmienieniu wiary. Trzecie przytym pomni: iz Ewangelikowie/ chcac naznaczc czas wstania albo odstapienia Kosciota Rzymstkiego od szczyrosci nauki Apostolskiej/ radzi nie radzi pokazali iasnie/ ze Kosciot Rzymstki nauki swey nie by nie odmienil/ ani odstapil Kosciota pierwszego. Bo nie przeco inzego Duce y Doktory wszystkich wiekow potepic musieli: iedno iz toz vsyscy wierzyli y tegoz weyli/ co y podziadzien wierzy y wyznawa Kosciot swiety Rzymstki. Czwarte obaczytes/ iako sie Ewangelikowie sami osadzili y kłamstwa swe swiatu iawnie pokazali: postakuiac y postepuiac/ odesta do trzech set/ od trzech do szesci set/ od tych do tysiac/ od tysiac do trzynascie set lat: a nawet potepiac wszystkie Kosciot Bozy. Nie rozumieiac niebozeta ani co mowili/ ani co twierdzili. Piaste obaczytes y on Kacerstki fortel/ ktorego uzywaja/ zeby sie nie zdali odrzucac wszystkich Dycow/ y Doktorow chryscianstich: ze to co w nas sprosnym y nieznosnym batwochwaltstwem zowia/ to w nich sianiem y stoma/ lekkimi grzeckami y bledami nazywaja. Klasciatek pomni/ ze ktorzy Kosciotowi Pana Chrystu

Chrystusowemu bledy/batwochwaltswa/ wpaadek wstanie albo odstapienie przypisua: cicsamego Pana bluźniac (co strach y pomyslilic) iawnym kłamca czynia/ y syna Bozego Dyablu poddawaja/ y krzyz tego niscia/ depca/ y wniwecz obracaja.

¶ Panie Jezu Chryste/ ktorys iest prawdziwy we wszystkich stowach twoich/ y ktory mieskasz y kroluiesz na wieki w Koscielu twym swiety/ rzadzac gi y sam przez sie y przez Ducha swiego swietego/ po wszystkie dni az do skonzenia swiata: y brozniac go naprzeciwko wszystkim branam/sitam/ y zdradom piekielnym: Kacze ty nas trzymac y zachowac w iednosci tegoz Kosciota twego swietego powszechnego: a gwiezdki twoie przez te wilki piekielne rozprostone/ racz zaste do niego mitosc iwie zebrac y zgrupowac. Abyśmy ciebie y z Dycem y z Duchem swiety/ iednym sercem y iednymi vsy wielbili y chwacili na wieki wiekom. **A M E N.**

Heretykach.

Ze Ewangelikowie dzisiejszy/ Lutrowie/ Kalwinistowie/ yinni/ sa Heretykami/ wlasnym sadem swoim potepieni.

Kazanie na osma Niedziele po Trojcy S. ktore sie przydad moze y na insze czasy.

Est to pospolita obluda y wada na swiecie / ze ludzie niechca byc tymi / za ktore sie chca vdat: ale chca byc takimi / za iakie niechca byc od ludzi miani y widziani. Wslyscy chca aby te ludzie mieli za dobre / cnotliwe y pobożne: ale nie wslyscy chca byc dobrymi / cnotliwymi y pobożnymi. Niechca niepobożni aby te miano za Tyranny / okrutne / takome y niesprawiedliwe: a przedsie chca byc okrutnymi / nieszymi y niesprawiedliwymi. Nie chca nierzadnica y cudzoznica / aby ia tak zwano / y za taka miano: a przedsie niechce nierzadu y cudzoznictwa przestac. Chce aby ia zwano no cnotliwa / pozciva / y wierna malzonka: ale niechce tak czynic iako pozcivey malzonce przystoi. Tymzec prawie torem postepuia Sektarze dzisiejszy. Chca aby ie wslyscy ludzie za prawe Apostoty / za poslance y za wierne Ministry / y za slugi Boze mieli y wyznawali: chca aby ich slowa za slowa Pana Chrystusowe / ich wyslysty za szczyra Ewangelia wslyscy przyimowali: ale niechca Pana Chrystusa y swietych Apostolow / w nauce y w ywoicie / w polowce a w cichosci / w posciech y w trzesnosci / w wbofstwie y w czystosci / w opuśczeniu jon y maietnosci / y wszystkich swieckich rzeczy (ze cudow nie wspomnie) nasladowac. Chca aby ie zwano Ewangelikami / a niechca wierzyc Ewangeliey prawdziwey (oprocz ktorey zadney insey niemasz) ktora Apostolowie po wszystkich swiecie rozmesli: y ktora od czasow Apostolskich / wierzy / trzyma / y wyznawa wszystkie Chryscianstwo. Nie chca aby ie za Heretyki / Apostaty / odstapniki y oberwanice miano: a przedsie chca byc Heretykami: chca od iednego / swietego / Apostolskiego y powszechnego Kosciota odstapowac: chca oberwanie czynic: chca mitosc / iednosc / y zgrade Kosciota Chryscianstkiego targac y rysowac: chca Owce Pana Chrystusowe / iako Wilcy sarpac

Niechca ludzie/ aby te tymi zwano/ czyni sa: ale czyni nie sa.
Sektarze niechca sie zwat/ ale chca byc Heretykami.
Mat: w 11.
W 2. do Korynt: w 8. 11.
Matheus w 19.
Mark w 16.
w 1. Piotr w 1.
w 2. do Tess: w 2.
w 1. Jan w 2.
ludas in Epist:

1912.486

EX LIBRIS
W. STEDLECKI

Kyoto jako oblatka i wycupowanie
do „Pocztówki Katalońskiej” nr 1584.
(pismo palmiowe) I wyd. (b. nadbr.)
(brak nazwy)

Ex-Libris
Biblioteki
Horynieckiej

Ze zbiorów
X. J. POLKOWSKIEGO

Z POLSKICH STARODRUKÓW
WŁADYSŁAWA
SIEDLECKIEGO

APOLOGIA/

Cho ieszth/

Obrona Postylle Rătholickz=

ney / przeciw sprosnyim wykretom y potwarzam

Postylle Heretyckien / w Krakowie wyda=

ney / Roku Pańskiego 1582.

Feci iudicium & iusticiam, non tradas me calumniantibus me.
Suscipe seruum tuum in bonum, non calumnientur me su-
perbi. Psalm: 118.

Przez tegoż D. Jakuba Wuykă z Wągrowcá/
Theologă Societatis IESV.

Autor Czytelnikowi Łaskawemu.

W wydaniu pierwszym tej Postylle/
Czytelniku miły/ słuchy mie dochodziły/ że sie
przeciwnicy gromili/ zbierali/ y namawiali na
Synodziech swoich przeciwko niej. A czeka-
łem odpisu przez kilka lat: dziwuiac sie niezwy-
czayney tych ludzi cierpliwosci/ ktorzy iako dla
wporu swego niechca nigdy żadnemu wystąpić:
tak zawždy przedsy sa ku mowieniu y pisaniu/ a nizli ku sluchaniu. A
widzac że tak dlugo nic od nich nieslychac: wydałem potym y druga
Postylle mnieysza/ dla pożytku kościoła Bożego. Alisci dopiro prze-
slego roku/ dziewiatego po wydaniu Postylle tej wietney/ gdym sie
iuz od nich niczego nie spodziewal/ wydali też Przeciwnicy Postylle
swa (na ktora sie tak dlugo zbierali) prawie Duchá Lutrowego y
Kalwinowego/ to iest/ iadu/ bledu/ falszu/ zdrady/ wykretow/ po-
twarzy/ kłamstwa/ zlorzeczeństwa/ bluznierstwa/ y kacerstwa pelna.
Ktora iako sami swiadcza/ za spolecznym zezwoleniem/ y Patronow
swoich rada napisali/ y od wszystkich Ministrów swych na Synodzie
Piotrkowskim przyjeta y pochwalona/ na przeciwko Postylli naszey
wystawili. A to przeto/ iako powiedacia/ iż ich Kościołowi Postylla
nasza na przekazie byla: iż chwale Boza (wedlug Lutra y Kalwina)
stogo tepila/ iż wielu ludziom (ich zboru) strodze zaszkodzila: to iest/
iż im do uznania prawdy/ y nawrocenia do Kościoła swietego po-
wsechnego Rzymstkiego/ oczy otworzyla. A przetoż sie na to nasza-
dzili/ aby/ iesli rzecz mozna/ Postylle nasze z rak ludzkich wytracili/ a
na to miejsce Postylle swa Kacerstwa podrzucili: aby tym lacniej bez
przekazy/ bledy y bluznierstwa swoje miedzy ludzie rozsiewac y ro-
znošic mogli. A ia naprzod dzieknie Panu Bogu/ ze/ iako sami prze-
ciwnicy iasnie wyznawacia/ pierwsza praca moia z laski tego prozna
nie byla: ale iako im niepomalu zaszkodzila/ tak wiele pomogla wielu
ludziom ku poznaniu prawdy. Co też pokazuia one grube kłamstwa
y iadowite potwarze/ y prozne a nitczemne wrzaski y otrzyki nie-
przyjacielskie/ ktorych na Jezuitę w Postylli swey tak wiele nakladli/
ze wyiawszy one/ maloby co inzego zostalo. A to wszystko k temu/ a-
by nas y nauke nasze (ktora nie iest nasza ale Chrystowa/ y Kościoła
tego swietego powsechnego) iakozkolwiek ludziom ochodzili/ albo
podeyrzana uczynili. My tedy acz na takich ludzi zlorzeczeństwa
malo albo nic niedbamy: y owšem ie za wielkie chwaly y blagoslaw-
wienie poczytamy: cieszac sie swiadectwem sumnienia naszego/
y ona tak wdzieczna obietnica Panska: Blagoslawieni bedziecie/ gdy
was ludzie nienawidziec y przesladowac beda/ y mowic wszystko zle
przeciwko

4
1912-1986

Jakub w 1.

W przedmowie
do Broła 3. M.

W drugich prze-
mowach.

w 2. do Ser. w 1.
Mischel w 5.

Przedmowa.

przeciwko wam/klamając na was dla mnie: Weselcie się y radujcie się: Bo zapłata wasza obfita jest w niebie. K temu częśmy pewni tego/iż żaden prawy Kátholik (czyniac dosyć Páńskiemu/ Apostolskiemu/y Kościelnemu rozkazaniu) pisma tych bluznierzow czytać nie będzie: wyiawszy ony/ktorzy/mając na to dozwoleńie/bledy przeciwnikow odkrywając y strofowając powinni: Wszakże dla tych ludzi/ktorzy ábo inż są od nich zamiedzieni/ábo się ieszcze chwieia iáko trzciná/vnosząc się zá wszelákim wiatrem náuk Kácerstich: niechcialem Postylle przeciwnikow/przy tym wtorym wydaniu Postylle nášey/bez żadney wzmianki ták zgoła opuścić. Aták ná przestroge wiernym/zebralem z niey co nákrótcey/ácz nie wszystkie (boby tego były wielkie księgi) ále tylko niektóre co znaczniesze Ewangelikowskie prawdy: to jest błedy/bluznierstwa/kácerstwa/klamstwa y potwarze: á k temu wykrety y falszowania słowa Bożego y pisma świętego: ktorými wszedy á wszedy narábiała: y rozłożyłem je ná pewne tytuły ábo máterye/porządkiem obiecádlá: odkrywając zdrády przeciwnikow/á broniąc náuki Kościoła powszechnego. Aby káždy oglądał ná oko/iákiego Duchá są pełni Ewangelikowie: y iáko wżciwie śáfua pismem świętym y słowem Bożym/choćia się im ták hárdzie przechwálaia. Moglbychci był w prawdzie przy káżdym kázaniu ná ich wykrety y potwarze szerzey odpowiedzieć: ále niż mie ich Postyllá dosta/iuż był Drukárz zaczął te náše powtore drukowác. A teźby się była Postyllá nášá názbyt rościagnelá. Moglbych teź był przydáć nowe kázania o przednieyszych Controversiach/iáko o Missey/ o prawdziwym Ciele Páńskim w Sakramencie/ o Spowiedzi/ o Wbrázieżach/ o Cyscu/ o wzywaniu Świętych: y o niektórych innych/ podpierając prawdy Kościoła Bożego/ á ich zgnile klátki obalając: Aleby się y ták było przedłużyło. Solgniac tedy krotkości/ dosyciem miał ná ten czas/náznaczyć y odkryć ich błedy/wykrety y potwarze o tych máterych. Potym dali Pan Bog/ może się nápisác/ ábo przez mie/ábo przez kogo wżeńšego Postyllá nowa przeciwko tey Kácerstiey: ábo przydáć do tey Postylle drugie kázania ná káżda Uiedzieley ná káżde Swieto/przeciwko tym błedom. Acz iáko ia mniemam/ y tey prace málo co potrzeba. Bo iáko Chryzostom s. mowi: Bład/ falsz/ y kłamstwo má to przyrodzenie/ że sámo przez się ginie y wpada/ choćia się mu żaden nie sprzeciwia: A prawdá zaśie ták jest nieoboyta/ że im się iej ludzie wiecey sprzeciwiaia/ tym się oná hárdziej wzmaga y rozszerza. A iáko Augustyn s. piše: Moze kto prawdę do czasu zakryć y zátáć/ ále iej do końca zagubic nie moze. Jáko y falsz do czasu pluzyc y kwitnac moze/ ále dlugo stac y wytrwac nie moze. Przydałem teź teraz šesćioro kázania przeciwko glównieyszym wymyslom odszczepiencow. Bo iż śmieie twierdza y vpornie wołáia/ że Papież jest Antychrystem: że Kościół Rzymstki dawno zbládzil/ y jest bálwochwálski: że oni nie są Heretykami/ ále Kościołem Bożym

Matthens w 7.
Do Rzym: w 16.
w 2. do Tym: 2.
Do Tytá w 2.
Jan w liście 2.

Do Ephez: w 4

Chryzost: homil:
3. de laudi: Paul.

Aug: in Pfal: 61.

Principia Bád-
cerstie.

prawdzi

Przedmowa.

prawdziwym : że nic inšego wierzyć ani czynić nie mamy / iedno co
jest wyraźnie w Biblii napisano / albo roztazano : że Kátholicy lżą y
stromoca piśmo świète. Przetoz zábiegájac tym glównieyſzym ble-
dom / z ktorych inne plyná : pokazúie iáśnie ze słowá Bożego / że nie
Papież jest Antychrystem / ále oni sami są Antychryſtami : że nie Kościol
Rzymſki / ále oni bladzą : że nie są Kościołem prawdziwym / ále Here-
tykami / własným sądem swoim potepieni : że samemu piśmu wierzyć
jest nic nie wierzyć : A nákoniec / że nie Kátholikowie / ále Heretyko-
wie piśmo świète rozmáicie psúa y stromoca. Te tedy ſeść kazań po-
łożyłem naprzód : á po nich dopiero prawdy Ewángeliſkie. W
ktorych niechce áby kto ináčzey sądził / iedno podług onych Dekretow
Lutrowych : ktory ná iednym mieyſcu ták o sobie piſze : Jesli / práwi /
kto dozna y pokáże / zem áby raz ſklámał : tedy wſyſtká moia náuka /
pocźciwość / y wiára / y wierność niech ma koniec : káždy mie ſuſznie
y ſpráwiedliwie niechay ma zá bezecnego / lotrá / y niecnote. A ná
drugim mieyſcu ták mowi : kiedy ſaleney (táſ Sákramentarze Swin-
gliany y Kálwiniſty zowie) w iednym Artykule / w iednym tytko fal-
ſu / ábo kłamſtwie beda vlápieni : przez to bedziem doſtátecznie od
Bogá vpomnieni / ábyſmy im wiecey niwczym nie wierzyli. Toc ſa
właſne Luterowe ſłowá. Jesli tedy tu káżdemu ná oko pokazemy / że
Poſtylni Ewángeliſkie nie raz ani dwá / ani trzy / ále kilká ſet raz /
y nie w iednym Artykule / ále w kilkunáſcie ábo y w kilndziesiat Ar-
tykulách / ſklámáli w ſwey Poſtylli : y nie w iednym falſu / ále w kilká
ſet falſow / bledow y potwarzy ſa doznáni y przetonáni : tedy mnie-
mam / że ſie przykłádem Miſtrzá ſwego / wymawiác nie beda / ábyie
wſyſcy ludzie zá tákowe mieli / iáko ie tu opisał Luter ich Pryncypal :
á żeby im niwczym wiecey nie wierzyli. Przyimiże tedy zá wdzie-
czne / chrzeſciánſki brácie / y te práca moie / ktoram ia rad podiał dla
czci y chwaly Bożey / á dla pożytku twego duchownego : á zá mie grze-
ſnego / pilnie proſze / nie opuſzczay Pána Bogá proſić.

Dan w Kolożwarze w Siedmigródſkiey ziemi / w dzień Marci-
ná Świètego : Roku Páńſkiego / 1583.

In libro contra
Emſerum.

In lib: de Coena
Christi, cap: 3.

Antychrystie Synu zadržaco-
nym / ieśliże iuż przyszedł / albo nie. Aliz nie Papież /
jest Antychrystem / ale Ewangelikowie.

Kazanie na Niedziele 25. po Trojcy
Swietey: ktore się też zgodzi na czas Adwentowy.

Wszakwież to jest zwyczajna y pospolita wśy-
stkim heretykom / pisma święte fatecznie wykładac / y
naciągac ich w pomie na wymysły swoje: wśakoż ieśli kes-
dy z wietśzym uporem y nierostydem tey zdrady wywacia /
tedy to osobliwie czynia / kiedy wrzko mo z pisma chca po-
kazac / y za przedniey sy Artytut wiary ludziom to udac
wśietuia / że Papież jest Antychrystem / nie leda iakim / a
le onym glownym / o ktorym Dániel / Páwet / y Jan S.
pisa : y po ktorym iuż inšego żaden czekac nie ma. **U**bo
wiem tak wielki gwałe czynia pismu swietemu / y tak ie

fromotnie wywracia / spocę y nicuia / gdy tego dowodzić chca : że sie stad nawies-
cey sami wydawacia / y iawnie pokazuia / byc heretykami / fałszerzmi pisma święte
tego / y Antychrystami onemi drobnemi / ktorzy glownego Antychrysta iako dra-
bi wprzedaia / y droge mu sciele. **B**o iako Jan swiety znać dawa / acz wśyscy he-
retykowie / ktorzy wychodza z Kosciola swietego Apostolskiego powśechnego / sa
Antychrystami : ale krom tych / tudzieś przed sadnym dniem ma powstać ieden o-
sobny / przedniey sy / a glowny Antychryst / przeciwnik Pána Chrystusow : ktory tak
jest glowa wśytkich niewiernych ludzi / iako Pan Chrystus jest glowa wśytkich
wiernych / a pobożnych. **K**torego też Páwet swiety opisat tymi slowy : **J**i drze-
wicy nie przydzie dzień sadny aź bedzie obiańwiony on cżowiek grzechu / syn zadržá-
ceniá / ktory sie sprzeciwia (Bogu) y wynosi sie nad to wśytko / co jest zwano Bo-
giem / albo co jest chwalono : tak iź bedzie siedziat w Koscielu Bozym / okazuiac sie
iako byt Bogiem. **J**ako y Dániel ieszę dawniey onim prorokowat / że sie po-
dnieśie przeciwko wśelkiemu Bogu : y naprzeciw Bogu nad Bogi bedzie mowit
wielmożne rzeczy : y Boga oycow swoich za nic nie bedzie miał : y nie bedzie dbal na
żadnego z Bogow : bo na przeciw wśytkiemu powstańie. **T**ymis sie też y Jan s.
w Obiańwieniu zgadza / ktory mowi / że Antychryst otworzy usta swoje na bluźnier-
stwa przeciw Bogu / bluźniac imie iego / y przybytek iego / y te ktorzy mieśkacia w
niebie. **K**tore pisma swiadcza / że Antychryst bedzie nie leda przeciwnik / ktoryby
sie tylko ludziom sprzeciwic / y wśytkie Krole y Cesarze sobie zniewolic miał : ale
sie sprzeciwic y samemu Bogu prawdziwemu / ktorego bedzie bluźnit : y wyniesie sie
nadewśytkie Bogi / czyniac sie sam nawyśzym y namocnieyśzym Bogiem. **O** czym
wśytkim aby sie porzadnie mowito / pokazemy na tym kazaniu / za Pańską pomoca /
iż Ewangelikowie przeciwko wśemu pismu / y przeciwko wlasnemu sumnieniu /
Papieża Antychrystem wżynic chca : a iź nie Papież / ale oni sami / sa Antychry-
stami.

Cześć Pierwsza.

Sektarze fałsze-
ją pismo s. o An-
tychrystie.

Daniel w 11.
w 2. do Tessal: 2.
Jan w 1. Kap: 2.

Jan w 1. Kap: 2.

Antychryst ieden
przedniey sy : acz
jest drobnych
wiele.
w 2. do Tessal: 2.

Daniel w 11.

w Obiańwie: 13.

I.

Antychryst przed
dnem przyjdzie
to będzie.

Jan w 1. Kap: 2.
w Objawien: 13.

w 2. do Theff: 2.

Cyryl: catech: 15.

Ambr: in Lucae
cap: 21. & in 2.

Theffal: 2.

Chryso: in 2.

Theff: 2.

Hieron: in cap: 7.
Daniel.

Cypri: lib: 3. ad
Quirin:

Hypol: de con-
sumat: mundi.

Augu: de Ciuit:
Dei lib: 20. ca: 19.

Theodor: in Da-
niel.

Gregor: in Iob
lib: 32. cap: 12.

Zad: n Papięz nie
jest Antychry-
stem.

II.

Pierwey ma być
odstąpienie/ niel:
Antychryst przy-
dzie.

Do Ephez: w 4.
Odstąpienie od
Państwa Rzym-
skiego.

Hieron: quęsti:
11. ad Algasiam.

Chryso: in 2.

Theffal: 2.

Ambrosz: in 2.
Theffal: 2.

Tertul: in Apo-
log: aduersus gen-
tes.

Aprzod tedy/ wszystkie pisma o Antychryście onym głównym mówią/ iako o jednym człowieku/ y o jednej pewnej osobie. Jan święty zowie go onym Antychrystem/ iako jednym między innymi przedniejszym: **A**w Objawieniu daie mu własne imię/ które ma mieć w sobie liczbę sześćset sześćdziesiąt y sześć. A wiemy to wszyscy/ że własne imiona nikomu infemu/ iedno pewnym a szeregulnym osobom dawane bywają. Paweł święty zowie go onym człowiekiem grzechu/ y synem zatracenia: y przydaie/ że sie ma wynieść y wywyższyć/ nad to wszystko/ co zowie Bogiem/ albo co chwala za Bogą. Stąd znać/ że sam ieden taki będzie/ który żadnego wżesnika/ ani towarzyśa/ ani przodka/ ani successora/ sobie rownego nie dopuści. Boby sie inaczej nie wyniosł naderwyższyć: gdyby sie także drudzy przed nim/ y po nim/ wynosić mieli. Nakoniec wszyscy Oycowie święci/ y stary Doktorowie zgodnie o tym świadczą/ że Antychryst ma być iednym a pewnym człowiekiem. Cyryllus Hierozolimski mówi/ że Antychryst będzie niektory człowiek/ od Dyabła wowiedzony albo wprowadzony/ czarami y czarobóstwem dystonie opatrzoney. Ambrosz święty pisze: Ji iako Syn Bóży stał sie iest człowiekiem: tak sie też Szatan pokaze w człowieku. Chryzostom s. Antychrysta zowie nieśmiętego człowieka/ który będzie miał wszystkie moc Szatanska. Hieronim święty także Antychrysta rozumie być iednego człowieka/ w którym wszystkie Szatan cielesnie ma mieszkać. Toż Cyprian święty/ Hippolitus/ Augustyn/ Theoboretus y Gregorz święty o Antychryście rozumieją/ że on będzie ieden pewny człowiek. Co iesliż tak iest/ iakoz iest/ gdyż to zgodnie y pisma święte/ y wszyscy stary Doktorowie świadczą: tedy on wynysł dzisiejszych Odszepienicow iadną miarą ostać sie nie moie: ktorzy nie iednego pewnego człowieka/ nie iednego ktorego Papięza/ ale wszystkie Papięze/ mato nie od tysięca lat/ pojąwszy od Bonifacyusa trzeciego/ aż do dzisiejszego Gregorza trzynastego/ Antychrystami czynią. Boby iuz nie był Antychryst on przedniejszy ieden: ale tyle Antychrystow ile Papięzow. Nowsem stąd mamy iasny dowod/ iż żaden Papięz nie iest Antychrystem: gdyż sie żaden nie wynosi nad przodka swote/ nad Papięze ktorzy go poprzedzili: ale także iest Papięzem/ iako y przed nim drudzy. A toć iest pierwsza zdrada/ y omyśka przeciwnikow/ y iawne pisma świętego falszowanie: że co pismo święte o iednym człowieku/ y o jednej pewnej osobie mówi: to oni na sto y sześćdziesiąt y kilku Papięzow/ y na inśe wszystkie Biskupy/ y koscioły Papięskie rozciągają.

Ale Páweł święty opisując Antychrystá mówi: iż póki nie przyjdzie odstąpienie/ y póki Antychryst nie będzie objawiony/ poty dzień sądny nie będzie. Czymżaraz daie znać/ że póki nie przyjdzie odstąpienie/ poty Antychryst nie przyjdzie. Spytasz co to za odstąpienie: odpowiemci nie z domysłu mego/ ale z zgodnego rozumienia Oycow świętych y Doktorow starych: które Pan Chrystus dał kosciołowi swemu/ aby pisma prawdziwie a wiernie wykładali: że to iest odstąpienie od Państwa Rzymskiego. Bo tak Hieronim święty wyklada słowa Apostolskie: Jesli pierwey nie będzie Państwo Rzymskie spustoszone/ y iesli Antychryst nie wprzejdzie/ tedy Pan Chrystus na sąd nie przyjdzie. Chryzostom święty także: kiedy będzie z posrodku wsiete (to iest kiedy wstanie y zginie) Państwo Rzymskie/ tedy sie Antychryst pokaze. Zásie: Kiedy to Państwo będzie skazone/ tedy wakuioce Pzełożeństwo/ albo Monarchia Antychryst osiadzie: y przywlaszy sobie y ludzkie y Bóskie Pánowanie. Bo iako one pierwsze Państwa/ albo Monarchie/ które byly przed Rzymskim Cesarstwem/ sa skazone: zwlaszcza Krolestwo Medow od Babilończykow/ a Babilońskie od Persow/ a Perskie od Macedonow/ a Macedońskie od Rzymianow: tak y Krolestwo Rzymskie (skazone będzie) od Antychrystá/ a ten od Chrystusa: a potym koniec będzie. To wszystko Chryzostom/ pisząc na to miejsce Pawła s. Tegoż podpięra Ambrosz święty tamże: iż po wstaniu/ y zglądzeniu Krolestwa Rzymskiego/ ma Antychryst powstać. A Tertulian starodawny Doktor/ dosyć iasnie świadczy: że póki Rzymskie Państwo stoi/ poty ani Antychryst/

tychryst/ ani dzień sadny nie przyjdzie. Naostatet y Augustyn swiety tegoż też po-
twierdza. A owsem y sam Beza/ Successor Kalwinow/ toż wyznawa: Ze dopie-
ro po odieciu/ wstaniu/ a zniszczeniu Państwa Rzymskiego/ ma Antychryst nastać:
iako (prawi) stary Doktorowie/ Tertullian/ Chryzostom/ y Hieronim wyktá-
daia. Jesliż tedy Antychryst nie przyjdzie/ aż Państwo Rzymskie zniszczone/ ska-
żone/ waktuiace/ y z posrzedku oddalone bedzie: iako Pawel swiety y Augustyn y
Chryzostom mówia: albo aż pierwey bedzie zglądzone/ y spustofone/ iako Hiero-
nim y Ambroży S. powiadaia. A dzis Rzymskie Państwo nie jest iesze do końca
zepsowane/ zniszczone/ zglądzone/ spustofone. Bo sie iesze iakozkolwiek trzyma.
Tedyć to jest iasna/ że iesze Antychryst nie przybedi.

¶ Stuchaymyś co daley o Antychryście Pawel swiety mowi: Zwolaszę/ że sie
Antychryst wyniesie nád to wszystko/ co zowiemy Bogiem/ albo co chwalimy: to
jest/ iako Dániel wyktáda/ podwyższy sie w pyche przeciw wszelkiemu Bogu: y ná
przeciwo Bogu nád Bogi bedzie mowit: y nie bedzie dbat ná żadnego z Bogow: bo
przeciwo wszystkiemu powstanie. Ktoremi słowy dáie znać/ że sie Antychryst ná-
dewszystko Bóstwo/ tak falszywe/ iako y prawdziwe/ wysádzi y wyniesie: y nie do-
pusci ludzom/ ani prawdziwego Boga/ ani żadnego bátwana chwalić/ ani ku
chwaleniu wystawowác/ oproc samego siebie. (Aż sam potáiemnie Boga/ to jest
Dyabla swego/ ktory mu wszystkiego dodawác bedzie/ chwalić nie zaniecha. Dla te-
go tájze Prorok dokláda mowiac: Boga Mlaozym ná swym mieyscu bedzie chwa-
lit: to jest/ potáiemnie: w zamku mu mieysce zbudowawşy/ y srebrém złotem dro-
giemi kamieniami ochedozywşy) Táci y Chryzostom s. o Antychryście mowi/ że
sobie wszystkie moc/ y władza przywłaszcy: y bedzie sie zwat Bogiem wszystkich/ á
Bogiem nawietşym ná dewszystkie Bogi. A Haymo Doktor ać nie tak stary pi-
se/ że sie Antychryst wyniesie y nád same Troyce Przenaswietsza. Ciego y Dániel
Prorok podpiera tymi słowy: Ze przeciwo Ksiazeciu nád Ksiazety powstanie/ y
przeciwo Bogu bedzie mowit wielmożne rzeczy. Owa krotko mowiac: wyniesie
sie Antychryst nád samego Boga/ nierzkać nád stáise swoje/ y nád wszystkie swiete/
y nád kósciol powszechny. Co dáie znać Dániel kiedy mowi/ iż nie bedzie dbat ná
Boga oycow swoich/ á iako Jan s. w Obiáwieniu pişe/ bedzie bluźnit imie Boże/
y przybytek Boży/ y te ktoryz mieszkáia ná niebie. Przetoz w Jana swietego Obi-
áwieniu nazwany jest wielka nierzadnica/ pełna imion bluźnierstw.

¶ Lecz sie żaden Rzymski Papież nigdy nie wynosił/ nie tylko nád Boga/ albo
nád wszelakie Bóstwo/ albo nád to wszystko/ co zowiemy Bogiem/ albo co chwa-
lemy: ale y nád namnieyşego swietego w niebie: y nie bluźnit przybytku Bożego/
y tych co mieszkáia w niebie: y nigdy nie zakázowat chwalić Boga prawdziwego/
ani swietych wywác: y owsem samiş Papieżowie wszystkie swiete chwala/ y o-
nych wywáia/ y swietá ich swieca/ y swiecić każa/ y obrázy ich w kósciele weźciwie
chowáia/ y przed nimi sie kłaniáia y kłkáia. Co iesli jest bátwochwałstwo (iako
Ewángelikowie twierdza) tedyć Papież nie tylko sie ná dewszystkie Bogi y swie-
te nie wynosi/ ale sie y Bogu y swietym poddáie: y nie tylko bátwanow chwalić
nie zakázue/ ale owsem (wedle przeciwnikow) tyle Bogow chwali/ ile jest swie-
tych y swiećic w niebie/ y ile jest rytych y malowánych obrázow ná ziemi. A tak za-
dna miára Antychrystem nie jest. A temu Papież nie zowie sie Bogiem/ ale stu-
ga slug Pána Chrystusowych/ y zna sie byc niegodnym vrzedu tego ktory ma ná
sie wlozony od Chrystusa: y spowieda sie grzechow swych Káptanom/ iako spo-
lonym slugam Pána Chrystusowym: y w tym sie ludzjom poddáie/ nierzkać aby sie
miał wynosić ná dewszystkie Bogi. A tak żadna miára/ wedle písma/ y wedle pra-
wody/ Antychrystem nie jest.

¶ Ale wotáia y pişe przeciwnicy/ iż sie Papież nád wszystko wyniosł/ y wywyż-
şa sie nád to co jest rzezono Bogiem. Bo sobie przywłaszcyt tytut Pásterzá po-
wszechnego: wyniosł sie nád wszystkie Biskupy/ Arcybiskupy/ Pátryarchy/ nád
Concilia/ nád písma swiete/ y nád Ksiazetá/ Krole/ y Cesarze/ ktore písma dla
doskoynosci vrzedu/ Bogi zowie. To tak przeciwnicy. Ná co ázbych mogt pra-

Augu: de Ciuit:
Dei, li: 20. ca: 19.
Beza in 2. Theſ-
sal: 2.

III.
Antychryst sie wy-
niesie nád wszelá-
kie Bóstwo.
w 2. do Theſſál: 2.
Dániel w 11.

Dániel w 11.

Chryſt: hom: 40.
in Ioan.

Haymo in 2.
Theſſal: 2.

Dániel w 8.

Dániel w 11.
w Obiáwien: 13.

w Obiáwien: 17.

Papież sie nie wy-
nosi nád wyſt-
kie Bogi.

Sektarze sámí sie
śidla/ zowac Pa-
pieżá Antychry-
stem y bátwo-
chwalca.

Spárkle potwa-
r 39 Adwerſar-
ſtey.
W Doſtylli Bá-
cerſkiey liſt 474.

Calwinitorowie
falszua pismo s
w 2. do Thessal: 2.

W Dostelli Rd-
cerstey list 230.
Daniel w 11.

Obdca Rdcerst
fortel.

W Dostelli swey
list 474.
Calwinitorowie
wymna slowa
Bozego.

Ewangelikowice
Ewangelia psu-
19 y nicnia.

w 2. do Thessal: 2.

Do Rzym: w 13.

Trzecia adrd.
Rdcerst.
Daniel w 11.

W Dostelli Rd-
cerstey list 300.

wdziwie odpowiedziec/ ze to szczyra potwarz/ zeby nie Papiez nad pismo swiete wy-
nosil: a i; nie on sie wynosi/ ale go Bog wyniosl naderwszystkie Biskupy y Pastes-
rze/ Krole y Cesarze. Ale to pusciwszy na ten czas na strone/ tylko to powiadam/
i; Ewangelikowice sromotnie falszua slowa Pawla swietego/ ktory iasnie mowi/
i; sie Antychryst miat wyniesc/ (nie tylko nad wszystkie ludzic Krole y Biskupy/
nie tylko nad wszystkie przetozenstwa/ iako oni wywracaja slowa Apostolskie: ale
sie miat wyniesc) naderwszystkie Bogi/ nadto wszystko co ludzic zowia Bogiem/
albo co za Boga chwala: albo iako Daniel mowi/ miat sie podniesc przeciw wszel-
kiemu Bogu/ y na przeciw Bogu nad Bogi miat mowic. Czym iasnie znac daia/
ie Antychryst acz sam bedzie znal y chwalił innego Boga potajemnie/ wsfakie przed
ludzimi sam sie nad wszystkie Bogi wynosic bedzie. A tocz jest co ci falszerze ochylaj-
ia/ albo omijaja: i; nie sa tak slepi/ zeby nie widzieli/ ze to na Papieja nie moze byc
iadnym gwaltiem naciagniono. Bo nigdy zaden Papiez nie byl tak zapamietaly/
zeby sie miat wynosic nierzucac nad Boga prawdziwego/ ale ani nad iadnego swie-
tego: y owsem ani naderwszystkie ludzic. Bo sie nie wynosi nad inise Papieje przod-
ki swoje: y owsem wielu z nich ma za swiete/ y wzywa ich do Boga o przyzynie:
iako Grzegorza swietego/ Leona/ Sylwestra/ y innych barzo wiele.

¶ A przetoż omylnicy nie przywiedli szczyrze y wcale slow Apostolskich/ y nie s-
mieli tak rzec z Pawtem swietym/ ze sie Papiez wynosi nad to wszystko co jest rze-
czono Bogiem/ albo Bostwem: ale rozzerwali slowa Pawla swietego mowiac/ i;
Daniel swiety y Pawet s. to dawaja Antychrystowi/ i; sie miat nad wszystko wy-
niesc/ y nad to co jest rzezono Bogiem wywyisyc. Nie rzekli/ nad to wszystko co
rzezono Bogiem/ albo nad wsfelkiego Boga: iako Pawet swiety y Daniel mowi:
ale nad to co rzezono Bogiem/ opuscivszy to slowo (wszystko) aby snadniey swe
bluznierstwo przeciw nawyzszemu Pasterzowi/ y owsem przeciw samemu Panu
Chrystusowi/ ktory go Pasterzem wezynil/ za slowo Bzgie ludzicom vdat mogli.
Otoz masz druga wielka zdrade/ y omylke tych misernych ludzi. A wiec to Ewan-
gelikom przystoi/ Ewangelia tak grubie falszowac: y tak gwaltownie slow Bo-
zych naciagac na wymysly swoje: y tocz to jest prawde Boza polerowac/ y z bledu
oczyszcac: co ci sobie zuchwale przypisuja. Niechajze tedy iasnie pokaza/ iesli mo-
ga/ ze sie Papiez wynosi naderwszystkie Bogi/ albo nad wsfelakie Bostwo: iako
Pawet o Antychryście mowi. Niech pokaza iasnie/ ze sie Papiez wywyisza prze-
ciw wsfelkiemu Bogu/ y Bogu nad Bogi: y nic nie dba na iadnego z Bogow/ a-
ni na Boga oycow swoich: iako Daniel o Antychryście prorokowal. Albo iesli te-
go nigdy prawda dowiesc nie moga/ iakoz iscie nie moga/ niechje nie zwodzja nedz-
nych ludzi/ niech Pana Boga nie bluznia w przetozonych iego. Gdyz wsfelkie prze-
lozenstwo od Pana Bzga jest/ a kto sie Przetozonym sprzeciwia/ ten sie rzadowi
Bozemu sprzeciwia/ y potepienie sobie gotuje.

¶ Niech y onych slow Danielowych wiecey nie falszua/ kedy mowi: ze Anty-
chryst Boga Miazim/ na miejscu swoim bedzie chwalił: y Boga ktorego nie zna-
li oycowie iego bedzie chwalił: zlotem y srebrem/ y drogim kamieniem. Niechaj
mowie przewrotni ludzic/ y tych slow Danielowych nie psuja/ iako zwykli/ nacia-
gajac ich przeciwko nadosstoinieyszey ofierze mszey swietey/ albo przeciw chwale na-
swietszego Sakramentu w Monstrancyey.

¶ A i; wiem/ ze tym miejscem sie ta ludzic prostych tymi czasy zwodzja/ zdat mi-
sie rzecz potrzebna trofke sie tu zasadzic a okazac/ y iako wiele sprosnych kłamstw/
nietylko prawdziw/ ale sobie samym przeciwnych na iednym putkarciu napisali: ze
by falsz swoy falszem rozmaitym ozdobiony/ nieumieietnym za prawde vдали: y i-
ako to miejsce wykrecili. Naprzod MAHVZIM (ktore slowo wersaty wydru-
kowali/ aby iako szalbierze zwykli slowem nieznaionym prostego osukali) wytkas-
daia: Boga zmocnionych/ to jest Papiejom/ ktorzy sie zmocnili. Jakiego wytkadu
swiat do tych czasow nieslychat. A opuscivszy Doktory swiete: gdyz im wiary nie
daia/ obaczmy iako izdy/ albo nieprzyiaciele Chrystusowi to slowo wytkadali/
siedmdziesiat wytkadaczow (ci przed przysciem Chrystusa Pana byli w takiey

waoze/ że y sam Pan y Apostotowie często ich wykładu wywają) Boga Maosim wykladaia : to iest/ Bogá namocniejszyego. Porphirius poganin/ Bogá Modin/ to iest Jowisá. Theodotion Heretyk sprosny Márcionista/ Maosim wyklada/ twierdze. Simachus z Samarytańczyká Żyd obrzezány/ miásto twierdze wciąęki potoyt. Żaden z nich iáko widziš przez Maosim zmocnionych nie rozumiat. Bo to slowo nie forytarzá bátwochwálstwa (co oni niewstydliwie Papieżowi przypisuiá) ále álbo samego Bátwaná/ álbo ráczey mieysce znáczy: o czym troche niżej wiecey powiemy. A dla tego ci wšyscy/ ácz śli (kromia pierwszych 70.) y nie chrześciańscy ludzie/ wšákje przedsié Heretyki choć sie chrześciani zowia : dńia sadu surozowego Páńskiego/ wedle Dekretu Pána Jezusá srodze potepia.

Mattheus w 12.

¶ Tánże Sákráment Ciátá Páńskiego/ bluznierškim ięzykiem wchlebionym Chrystusem zowia. To izali sie nie sprzeciwia temu co y troche przedtym wielka litera y potym nápisáli : że Papieżnicy mowia : Nie iest to chleb ále Bog? Jesli tedy tu chlebá niemáš/ iákož wchlebiony Chrystus tu być moze? Trzeba kłamcy do brey pámieci. Náostátek smieia twierdzić/ że Doktorowie kóściota powszechnego (z ktorých ósmi miánuia) nic o tym Sákrámentcie/ chowánui/ y ofiárowánui tego/ we Wšey swietey nie sycháli. To być sprosny kłamstwem nie tylko písma ich/ ále y skutek sam okázuie. Gdyž niemal wšyscy z tych ktore miánowali/ sami Wše miewáli/ y ofiáre te swieta zá żywe y umárte Pánu Bogu ofiárowáli.

¶ A tak nie Papieze Rzymscy sie znáczy przez Maosim/ iáko gwałtownie y niewstydliwie przeciwko Chrześcianiškim/ Pogańskiškim/ Żydowskiškim/ Samarytańskiškim y wšyškiego swiatá wykládom (A toć iest namilšy brácie/ dla czego oni kiedy im zwalc/ do Żydowskiškiego ábo Greckieš textu pospolicie ápelluia: áby gi wedle woley woy/ zfałšowawšy prostego głowieká zwiedli) Heretycy wywracáia. Ale znáczy sie przez to slowo/ álbo Szátan Antychrystow/ ktorego potáiemnie za Bógá mieć y chwalić bedzie: (y dla tego mowi Prorok: że Bogá Maosim ná mieyscu swoim/ to iest/ potáiemnie ozdobiwšy mu mieysce iákie/ srebrem/ złotem y drogiami kámiemi/ chwalić bedzie.) Albo ráczey/ mieysce/ to iest/ zamek w ktorým Bógá swego chwalić bedzie: iáko iásnie dáie znáć Prorok tymi slowy : Postára sie (mowí o Antychryście) áby wtwierdził Maosim/ z Bogiem cudzym/ ktorego poznal. Widziš/ że inšy Bog iest/ ktorego Antychryst sam znáć bedzie : á inšy iest Maosim ktory vmocniáć bedzie z Bogiem cudzym? Podobieństwo wielkie/ że zamek tym slowem názwie/ od vmocnienia y twierdze wielkiej tego. Do ktorego stárby wielkie od tegož Szátaná forytarzá swego mu dodawáne znáć bedzie. A tánże ná mieyscu osobliwym/ á temu wiadomym/ ozdobionym srebrem/ złotem/ drogiami kámiemi potáiemnie tegož Szátaná chwalić bedzie miásto Bogá nieznaíomego przodkom swoim. A ludziom zásie sam siebie Antychryst zá Bógá wdawáć bedzie. Tenci iest prawdziwy y iásny mieyscá onego wyklad/ iáko śnádnie káždy z textu samego obaczyc moze. A dla tego Prorok zowie go Bogiem Maosim od mieyscá/ iáko Prorokom iest rzecz przyzwoita.

Dániel w 11.

¶ Ponieważ tedy Papiež ani sam siebie zá Bógá nie wdáie/ ani ná mieyscu swoim/ to iest potáiemnie Bogá innego nie chwali/ ani vmocnia Maosim z Bogiem ktorego nieznałi przodkowie tego/ ani przeciwko Bogu nic nie mowi. Ale y owšem chwali Bogá prawdziwego y Jezusá tak w niebie ná práwicy Božey siedzacego/ iáko y w Sákrámentcie prawdziwie obecnego/ tak iáko go chwalili wšyscy przodkowie tego : Nie on iest Antychrystem/ ále Lutrowie y Kálinowie samátáczey/ y niewstydlivi wykretače písma swietego : á zabijáče duš prostych/ á niemieietnych ludzi/ śálbierškim obyčáiem.

Cześć Druga.

Ale postapmy dáley/ á obaczmy ieszče sprosniysze tych ludzi wykrety. O Antychryście Páwet swietey mowi/ iż ma siedzieć w Kóściele Bozym/ pokazuiac sie iáko by był Bogiem: Albo iáko sam Pan Chrystus po-

III.
Antychryst ma
siedzieć w Kóściele
le Jeruzolimškim.

w 1. do Ebrj: 2.
 Mattheus w 24.
 Ireneus lib. 5.
 Hippol: de cōsū-
 mat: mundi.

Cyril: catech: 15.
 Hilar: Can: 25. in
 Matth.

Ambro: in Luc:
 cap: 21.

Chrysofo: in 2.
 Thessal: 2.

Hiero: quaest: 11.
 ad Algasiam.

August: lib: 20.
 cap: 19. de Ciuit:
 Dei.

Antychryst ma
 siedzieć w koście-
 le iako Bog.
 Czwarta zdrada
 z wstępciem
 pisma 4.

V.

Antychryst nie
 ma panować / iez-
 dno przez puł-
 czwarta lata.
 Dániel w 7.

Dániel w 9.

Dániel w 12.

w Obiawien: 11.

w Obiawien: 12.

w Obiawien: 13.

Czas panowania
 Antychrystowe
 pnie wyrażil
 Duch S.

wiedział / ma stać na miejscu świętym. Co iesli sie o Jerozolimskim Kościele roz-
 zumieć ma / w którym Antychryst iako Mesyas Żydowski siedzieć będzie / iako sta-
 rzy a święci Doktorowie / a na imie Ireneus / Hippolitus / Cyrillus Jerozolimski /
 Hilarius / Ambrosius / Chryzostomus / Hieronimus / y Augustyn S. rozumieia: tea-
 dyć żaden Papież Antychrystem nie jest / gdyż on nigdy w Jerozolimskim Kościele
 nie siedział / ani ieszcze siedzi. Ale choćbyśmy też inaczey rozumieli / zwtafeżają iż An-
 tychryst siedzieć ma w prawdziwym Kościele Pana Chrystusowym: iako Hiero-
 nim y Chryzostom y Theodoretus rozumieia: tedy przedsie żaden Papież Antys-
 chrystem nie jest. Bo nie każdy który iakożkolwiek siedzi w Kościele Bozym / wnet
 jest Antychrystem: gdyż y Apostołowie y ich namiastkowie siedzieli y siedzą w Ko-
 ściele / a przedsie nie są Antychrystami: ale ten dopiero jest Antychrystem / który
 tak siedzi w Kościele iako Bog. Bo tak Paweł święty w Greckim iasnie piše / że
 w Kościele Bozym iako Bog ma siedzieć / pokazuiac sie Bogiem / y wdawaiac sie za
 Boga. Co wysytko ci zdradliwi ludzie ochylai / albo opuścaili / aby tym snadniey
 ludzioro oczy zamotali. Lecz żaden Papież nigdy sie za Boga nie wdawał / y nigdy
 w Kościele nie siedział iako Bog / ale iako sluga Boży / y owsem iako sluga slug
 Bożych. A tak y z tey strony Papież nie jest Antychrystem. Obaczże sie obacz /
 nadzyny oblatkancze / ktorys sie tym falszerzom osutac dopuscil: ockni sie z tego snu
 smiercelnego / a dotkni sie palcem / y reką domacay / a wstyday sie tak rozliczney
 zdrady / y falszu sprosnego tych Mistrzow Klamliwych / ktorzy sie to Ewangelikami
 zowia. Aleć nie iui koniec / wstysys co wierszego.

¶ Wszytkie pisma iednostajnie swiadaja / że bazo trotkie ma być krolestwo An-
 tychrystowe: y wyraźnie wspominaia albo czas / czasy / y put czasu / to jest pulezwar-
 ta lata: albo czterdzieści y dwa miesiace: albo tysiac dwiescicie y dziewiec dziesiat
 dni: ktore takze czynia te pulezwarta lata. Bo tak Dániel mowi / że święci maia
 być poddani Antychrystowi / przez czas (to jest przez rok) y czasy (to jest przez dwie
 lecie) y przez polowice czasu (to jest przez pultrok) iako wysyscy Doktorowie zgo-
 dnie wykladaia. A na drugim miejscu powiada / że w pultegodnia (to jest przez
 pulezwarta lata: bo tydzien lat y niego rozumie sie siedm lat) y stanie obiaty y
 ofiary (Nisey swietey / iako Doktorowie święci wykladaia) y będzie w Kościele o-
 brydłosc spustofenia (ktory jest Antychryst) y aż do konca y do skonania (swia-
 ta) będzie trwalo spustofenie. A na trzecim miejscu / pytaiacemu Dánielowi /
 kiedy będzie koniec tych bzowow: tak odpowiedziano: Na czas / na czasy / y put czas-
 su: to jest przez pulezwarta lata. Jako y sam Dániel wyklada kafeżet nisey / mo-
 wiac: Od tego czasu / gdy będzie oddalona ofiara (Nisey swietey) y będzie pusta-
 wiona brydłosc na spustofenie (to jest Antychryst) beda tysiac dwiescicie y dzie-
 wiec dziesiat dni: ktore maio co wiecey weznia nad pulezwarta lata. Z tym Dá-
 nielowym prorocstwem pieknie sie też zgadza Jana swietego Ziawienie / ktory mo-
 wi: że ganek / ktory jest przed kościotem / dany jest Poganom: y beda deptac Mias-
 to swiete przez czterdzieści y dwa miesiace / ktore takze czynia pulezwarta lata. A
 podrugie Jan swiety tamże mowi: Dam dwiema swiadkom moim (Enochowi
 z Kiasem) y beda prorokowac przez tysiac dwiescicie y szesdziesiat dni / obleżeni w
 wory: ktore też dni maio nie dochodza lieży pulezwarta lat. A potrzećie tamże
 Jan swiety mowi: Biada ziemi y morzu. Bo stapi Dyabet do was / maiać gniew
 wielki / wiedzac iż maluczki czas ma. A skoro wyrzal Smok (Dyabet) że jest zrus-
 cony na ziemi / przesladowal niewiaste (to jest kościot Boży przez Antychrysta)
 ktora porodzilá mészizne: y dane sa niewiescicie dwie skrzydle orty wielkiego / aby
 vleciala na puste miejsce swoje: gdzie jest żywiona przez czas y czasy y put czasu (to
 jest przez pulezwarta lata) ob obleżności wezowey. I ieszcze nisey mowi: Dano
 Bestyey (Antychrystowi) ysta mowiace wielkie rzeczy y bluznierstwa: y dano iey
 moc czynic / przez czterdzieści y dwa miesiace: ktore czynia też pulezwarta lata.

¶ Dwafie to sobie chryścianinie mily / iesliże Duch Boży mogł wietsey pilno-
 sci vjyc w opisanu tego czasu / przez ktory Antychryst miał kościot przesladowac:
 iako iey tu vjyt. Abowiem nie dosyc miał czas y czasy y put czasu potrzećoć potoić:

ale aby

ale aby sie nielt nie mylit/ potozyt dwaćroc czterdziesci y dwa miesiaca/ ktore takze czynia pulezwarta lata: y iesze jakoby mato na tym matac/ potozyt nadto kilakroc/ tysiac dwie scie y dziewiecdziesiat dni. Prze ktore tak iasne pisma swietego swiadectwa/ wsfyscy Doktorowie zgadzaja sie na to/ ze Antychryst niemial dluzey panowac/ iedno przez pulezwarta lata. Tak wezy Ireneus barzo bliski czasow Apostolskich: Tak Hieronim/ tak Augustyn swiety/ tak Theodoretus/ Primasius/ Beda/ Haymo/ Aretas/ y wsfyscy Oycowie Greccy y Lacinscy. A Chryzostom daie piekna przyczyne tego czasu: Jz iako Pan Chrystus wozyl Ewangeliy swey swiety przez pulezwarta lata: tak Antychryst mial panowac/ y ze wsfyrka moza Ewangelia woiozac y przesladowac/ przez pulezwarta lata.

¶ Co iesliż tak iest prawdziwie/ iakoz inaczey nie iest/ gdyz slowo Boze klamac nie moze: tedyc to wsfystko wymysly Szatanskie/ klamstwa y macactwa/ co herezytkowie o Papiezu niewstydliwie baia/ sprzegajac sie ze iest Antychrystem. Abowiem Papiez nie przez pulezwarta lata/ ale od pultora tysiac lat y dalay wedle Catholikow/ albo przynamniey od osmi set lat wedle przeciwnikow/ siedzi iako Przetozony w kosciela Pana Chrystusowym. A skadie tedy tak wielka iest slepota Kacerzow dzisieyszych: Skad takie zapamietanie/ skad taka nienawisc y zatrwawione serce. naprzeciw Pasterzowi Kosciola Bozego? i nie widza/ albo widziec niechca pisma tak iasnego? y slonymi oczyma przenoza to wsfystko/ co albo Pan Chrystus o stroceni dnii Antychrystowych/ albo Daniel o trzech leciech y szesci miesiacach/ albo co Jan swiety o czterdziesci y o dwu księzycach/ y o tysiacu dwie scie y dziewiecdziesiat dniach/ y o maluczim czasie/ tak czesto y gesto/ y tak iasnie y wyraźnie mowia?

¶ Wiemci iż tym klamstwo swe ehyliczka/ iż kaza dni za roki policzyc: ze co Jan swiety iasnie a wyraźnie o dniach mowi/ to oni o calych rokach rozumiec chca: iakoby Antychryst mial panowac przez tysiac dwiescie y szescdziesiat lat. Ale iesli tak iest/ czemuż Duch swiety tak czesto liczy y wyraźnie mianuia/ nie tylko dni/ ale y miesiace/ y lata? Bo iesli dni za roki rozumiec mamy/ iakoz to bedzie prawda/ co tenze Jan swiety o czterdziesci y dwu księzycach mowi? izali tez z księzycow roki podziatala? Jako bedzie prawda co Daniel o czasie y czasiech y pul czasu/ to iest/ iako sie sam wyklada o tysiacu dwiescie y dziewiecdziesiat dniach mowi? Onedzni wykrecaje/ a nie wykladaje pisma swietego. Styfycie iż pismo swiete wyraźnie wspomina dni strocone/ y czas maluczki panowania Antychrystowego: Styfycie iż liczy nie tylko czasy y roki/ ale y miesiace y dni nastatek: Widzicie piekna zgode y dni z miesiacami/ y z rokami: y miesiacow ze dniami y rokami: Widzicie mila zgode y pisma swietego/ y wsfystkich Doktorow: y zrownanie czasu kazania P. Chrystusowego/ y przesladowania Antychrystowego. A przedsie pismo swiete tak upornie falszowac y wywracac smiecie? przedsie nie tylko oprocz pisma/ ale y przeciw iasnemu pismu balenie iedziecie? Abowiem gdzie to napisano/ zeby tu na tym miejscu dni za roki miaty byc pozytane? Tuscie sie wiec prawie pokazali byc przeciwnikami Bozymi/ falszerzmi pisma swietego y slowa Bozego/ a nawet Antychrystami onymi drobnymi/ to iest przeciwniki Pana Chrystusa glowy/ y Kosciola iego/ ktory iest Kosciol iego.

Cześć Trzecia.

Slowa Postylnicy/ ze iako idzi prawdziwego Chrystusa przespali/ czekajac inzego cielesnego/ od nich zmyslonego: tak tez chresciani/ prawdziwego Antychrysta iuz obiazionego nie widza/ ale czekaja inzego cielesnego/ ktory mial wynisc z pokolenia Dan/ a narodziec sie w Egipcie/ y chodzic po swiecie z zelaznym piecem/ w ktorym palic mial wierne. To tak omylnicy. Ale iesliż Antychryst iuz iest obiaziony/ iako powiadaja: pytam komu? Kedy? y kiedy iest obiaziony? Niech iawnie powiedza/ iesli co o tym wiedza. Niech mianuia osoby/ niech wkaia miejsce/ niech naznacza pewny czas w ktorym iest obiaziony.

Y Doktorowie wsfyscy.
Iren: lib: 5.
Hieron: in cap: 7.
Daniel.
August: lib: 20.
cap: 8. de Ciuit: Dei.
Theodo: in Dan:
Christost: homil:
49. opere imper.
Diata zdrada/
naprzeciw iasne-
mu pismu.

Mattheus w 24.
Daniel w 7 9. 12.
w Obiazieniu
w 11. 12 y 20.

Spdzien wykre-
taczestkiego/
list 305.

Mattheus w 24.
w Obiaz: 12. 20.

Chryf: hom: 49.

Jz Antychrist iez-
beze nie iest obiaz-
wiony.
W Dostylli Bdz-
cerstley list 230.
VI.
Antychryst niez-
wiedziec kiedy fe-
dy/ y komu iest
obiaziony.

Lukaš w 2.

Zgodá Ewángo-
lfo w o zidwie-
ntu Antychrysto-
wym.Illiric: in Cathal:
testium verit.Luter: in supput:
annorum mudi.
Ibidem circa mil-
lesimum salutis
annum.Bullinger: in A-
pocalipsin.Mofcul: in locis
comunitib: ca: 12.Magdeb: lib: 2.
cap: 4. Cent: 1.Dostyllá Bacer-
ska list 305. 88.
y 563.Dostyllistowie sa-
mi przeciw sobie.Zaden przed Lu-
kami papieżá za
Antychrysta nie
miał.Jan w 1. Kap: 2.
w 2. do Tess: w 2.
w Dzieciach 20.

VII.

Imię Antychry-
stowe nie jest ob-
iawione.
w Obiawien: 13.

iawiony. Tak iáko Ewángelistowie święci żydom pokázua/ czas pewny/ y miey-
sce/ ktorego sie Pan Chrystus ziawić na świat raczył: y osoby ktorym iest napier-
woy obiawiony: zwlaszcza iż za panowania Cesarzá Augusta/ w Betleem miáste-
czku/ Pasterzom naprzod obiawić sie raczył/ teyże nocy ktorey sie narodził. Niech
co takiego o Antychryście pokaza przeciwnicy/ iesli moga. Ale co máia powiedziec/
gdy sié y sami o całym wieku/ nierzkać o roku/ albo o dniu/ ktorego sie Antychryst
ziawić miał/ ieszcze nie zgodzili: Bo iedni mówia/ że sie Antychryst ziawit po ná-
rodzeniu Páńskim czterystnego y pięćdziesiątego roku/ iáko Illiricus. Drudzy/
iáko Luter/ powiádaia raz że šestsetnego/ a indzie/ że tysiacnego roku od náro-
dzenia Páńskiego ziawit sie Antychryst. Trzeci zaśie/ z ktorych iest Bullingier/ że
siedmsetnego šestdziesiątneho y trzeciego roku po przysciu Páńskim na świat.
Musculus ináczey/ że w tysiac we stu/ y we trzydziści lat. Ale medrsky byli histo-
rykowie Magdeburscy/ ktorzy żadnego czasu pewnego nie potozyli. Náostatek
Postylni Mistrzowie/ nie tylko z tymi wysytkimi/ ale y sami sie z soba nie zgadzá-
ia. Bo raz powiádaia/ że Antychryst/ iákoż od Phokása Cesarzá/ to iest/ od šestset-
nego y siedmego roku po narodzeniu Páńskim/ w Rzymie siedzi. A na inšym
mieyscu/ sami przeciw sobie pokázua z Bernatá swietego/ że tudzieś po nim/ to
iest/ Roku po narodzeniu Páńskim tysiacnego setnego y pięćdziesiątego/ zwlaszcza
przed czteremá sty lat/ Antychryst nástepić miał: Ktory sie oto (práwi) tych czas-
ow nášych dzisieyšych iásnie iuz obiawit y pokázat.

¶ Widziš cztowiecze chrześciański/ iáko sie oto sami swemi kłamstwy sídla. Bo
iesliż iest prawdá/ że Antychryst dopiero po czasiech Bernatá S. nástepić miał:
tedyć przed czasy Bernatá s. żaden Pápież Antychrystem nie byl: tedyć to nie pra-
wda co indzie nápisáli/ żeby od czasu Phokása Cesarzá wysyky Papiešowie Anty-
chrystami być mieli: gdyś od Phokása Cesarzá/ aż do Bernatá swietego/ pięć set y
czterdziści lat przeminelo. Gdyś tedy przeciwnicy woláia/ y piša/ że sie Anty-
chryst iuz dawno ziawić miał/ a sami sie przedsie nietylko na dzień/ na miesiac/ ábo
na rok/ ale y na cały wiek/ ktoregoby sie Antychryst ziawić miał/ nie zgadzáia: tedyć
to pewniešsa/ że sie ieszcze Antychryst nie ziawit. A zwlaszcza iż żadney pewney o-
soby/ żadnego wieku miánować nie moga (porzawšy od narodzenia Pána Chry-
stusowego/ aż do tych czasow nášych) ktoraby swiádežyla/ żeby Antychrysta wi-
działa: albo ktoraby Rzymškiego Papieša za Antychrysta miáta. Zbiegay wysy-
tkie historye/ przebieš wysytkie kroniki/ zwártuy wysytkie Doktory/ Greckie y Lá-
cińskie: żadnego nie naydzieš/ ktoremuby sie o tym kiedy snito/ żeby sie albo przed
iedennáscia set lat/ albo przed tysiacem/ albo przed dziewiciá/ ósmia/ siedmia/
šescia/ albo piácia set lat/ albo przed czterzy stá lat/ Antychryst ziawić miał. Sa-
mi to Kacerse nášych czasow/ wyszedwšy z nas/ y odstapienie od Košciotá staro-
žytnego chrześciańskiego wázninyšy/ sobie wymyslili: aby odwiekli za soba wežen-
niki/ od iednošci wiary/ y od postušenštwá pasterzá prawdziwego. Ale gdyś o tym
áni písna żadnego/ áni Tradicyey/ albo podania Košciotá powszechnego/ áni ja-
dney historyey pokázac nie moga: iákoż márnny swoy wymyśl/ za pewna á ista pra-
wde ludziom wdawáia? Czyli teraz dopiero Ewángelikom iest obiawiono/ co sie
przed tysiacem lat albo dawniey ostálo? Jesli tak/ tedyć sie teraz dopiero/ a nie
przed tysiacem lat Antychryst ziawit: To tedy to wysytko máctwo/ co powie-
dáia że od tysiacá/ albo przynamniey od dziewiciáset lat Antychryst w Rzymie sie
dzi/ iákoż od Phokása Cesarzá. Ale ktoż nie widzi/ dla mitego Boga/ iáko sie ci lu-
dzie sami wiáza przeciwnemi wymyślami y máctwy swými?

¶ Náđ to/ iesli iuz Antychryst iest obiawion/ iáko twierdzić śmieia: tedyć pew-
nie y imię iego/ y liczba imienia iego iuz iest obiawiona. Bo tak Duch swiety w
Obiawieniu mówi: Tu iest madrošć/ kto ma wyrozumienie/ niechay zráchwie licž-
be bestyey. Bo liczba cztowieká iest: a liczba iego šest set šestdziesiąt y šest. Nie-
chayie nam Ewángelikowie powiedza/ iesli wiedza to imię Antychrystowe/ ktore-
by miáto w sobie licžbe przerzežona? Albo iesli Antychrystowe imię iest Papiež/
niech pokaza w tym imieniu licžbe námiennona? Niechay tu okaša madrošć swa/
ktora

ktora sie przechwalaia? Alec wiem pewnie/ze tego nie dokaza. Kusili sie tego nie/ ktorzy ich Mistrzowie/ ale prozno. Gdyi tedy imie Antychrystowe iesze y im samym nie iest obiaiwione: tedyc pewnie y sam Antychryst nie iest obiaiwiony.

¶ Przydamyś to iesze/ ze Antychrysta przyima Żydzi za swego Messyasa/ iako sam Pan swiadczy tymi slowy: Jam przyšedł w imie Oycá mego/ a nie przyielicie mie: Jesli inny przydzie w imie moie/ onego przyimiecie. Jako to mieysce Ireneus/ Chryzostom/ Hieronim/ Cyrillus Alexandryiski/ y Theodoretus/ y wszyscy stárzy Doktorowie wykládaiá. Cyrillus Hierozolimski tak mowi: zaprzeli sie Żydzi prawego Chrystusa: wiec falszywego oblatáni przyima. O czym Zbawiciel prawdy powieział: Jesli inšy przydzie w imie moie/ onego przyimiecie. Hilarius takze: Antychryst (powieða) od Żydow przyety/ bedzie stat ná mieyscu swietym: y wlasny to bedzie blad Żydowski/ ie przyima falsz/ ktorzy wzgardzili prawda. Te goj swiety Ephrem/ y Ambroiy S. z slow Pawła swietego iásnie potwierdzaiá/ ktorych opuŝzam dla krotkości. Jesli tedy Antychrysta onego prawdziwego Żydzia za Messyasa swego przyima: a żadnego Papieža nigdy Żydzia za Messyasa swego nie przyieli: tedyc zaiste nigdy żaden Papiež Antychrystem nie byl.

¶ A temu/ iesli Żydzi przyima Antychrysta za Messyasa swego/ iako y Pan Chrystus y Pawel S. y wszyscy Doktorowie swiadca: tedyc sie pewnie Antychryst národzić ma z ludu Żydowskiego/ iako wyraźnie Hieronim swiety piše. Woby Żydzi obcego/ za Messyasa swego/ nigdy nie przyieli: ktorzy zá pewne wierza/ ze Messyasz przyšć ma z ich narodu. Co oni stárzy Doktorowie chrześciánscy tak mieli za pewna/ ze teŝ y pewne pokolenie powieðaia byc w piśmie náznázone/ z ktorego sie Antychryst ma národzić. O czym Ireneus on Biskup y Mezennik swiety/ rychto po Apostolech/ piše tymi slowy: Hieremiaš Prorok obiawil pokolenie/ z ktorego wynidzie Antychryst/ tak mowiac: 3 (pokolenia) Dan/ slyšelifny głos pretkości Koniego. Od głosu rzrzánia rozbiegu Koniego/ wzruszy sie wšyšká ziemia: y przydzie/ y porze ziemie/ y zupełnošć iej/ y miásto/ y te ktorzy w nim mieškaia. A przetož to pokolenie w Obiawieniu Jana swietego/ nie iest policozne miedzy tymi/ ktore sa zbawione. Do tad Ireneus. Z ktorym sie teŝ zgadza Hippolitus w Kazaniu o skończeniu swiata. Antychryst (powieða) zá pewne sie národzi z pokolenia Dan. Bo iako sie z pokolenia Juda národził Pan Chrystus: tak z pokolenia Dan národzi sie Antychrystus. Bo we wšyškim on zwoycá chce Syná Bozego násladować. Lew iest Chrystus/ Lew teŝ Antychrystus. Z ydow pošedł Chrystus/ y ten teŝ z ydow wynidzie. Ambroiy swiety mowi: ze Antychryst wynidzie z pokolenia Dan/ srogí Sedzia/ y okrutny Tyran. Augustyn s. Gdy/ práwi/ Jakob synom swym błogóšlawił/ takie rzeczy mowił o tym Danie (synie swoim) ze z iego pokolenia rozumieia/ ze powstać ma Antychryst. Gdyi tedy swieci Oycowie/ tak Grecy iako y Lácinišcy/ z pisma swietego to wyczerpneli/ ze Antychryst ma sie národzić z Żydow z pokolenia Dan: a to iest rzecz pewna/ ze żaden Rzymški Papiež nie národził sie z Żydow/ nierzkać z pewnego pokolenia Żydowskiego. Tedyc y to pewna/ ze żaden z Papiežow nie byl Antychrystem.

¶ Niechayie iuž ida przeciwnicy/ a niech wiernych chrześciánow Cáholikow tym nie potwarzáia/ zeby iako Żydzi Messyasa prawdziwego/ tak teŝ y oni Antychrysta prawego przepáli: czekaiac inšego/ ktory sie z pokolenia Dan národzić/ y trzy láta y šest miesiecy krolowác miał. Niechay nam nie przypisuiá opácznego pisma rozumienia: ale niech ie schowáia sami sobie/ y innym wšyškim Heretykom swoim towarzyszom. Boć my wykládow pisma swietego nowych y osobnych nie šukamy: y nie wedle dumy nášey pisma wykládamy/ iako oni czynia: ale sie Oycow swietych y Doktorow stárych o prawym rozumieniu pisma doktádamy/ ktore kieby y z pišinem swietym/ y same miedzy soba zgodne widzimy (iako tu w tey rzeczy) teŝ dy nic nie watpiemy/ ze to iest prawdziwy wyklad y rozumienie pisma/ ktore v nich náydujemy. Zwláŝzá iž przeciwnicy nie pewniešzego pokazác nie moga: iedno gwałtorne/ škaráde/ a sromotne pisma swietego wywracanie/ náciaganie/ y falszowanie/ iako smy iuž ná oko pokazáli.

Iliricus.
Bullinger.
VIII.
Antychrystá Żydomie przyima 30 Messyasa.
Jan w 5.
Cyril: catech: 12.
Hilar: can: 27. in Math.
w 2. do Tess: w 2.

IX.
Antychrist z Żydom sie národzi
Hieron: in cap: 11. Daniel.
Antychrist wni: dzie z pokolenia Dan.
Ireneus libro 5.
Hieremiaš w 3.

w Obiaiwien: 7
Hypopolitus.

Ambr: de benedictiō: patriarch: cap: 7.
Aug: quęst: super Iosue, cap: 22. Gencl: 49.

Heretykowie bez przyczyny potwarzáia wierne.

Niechce

X.

Antychryst ma od
ić ofiarę Nfey
świecety.
Dániel w 9. 11.
y w 12.

W postyl: CATHO:
ná 25. Niedziela
po Trocy S.

XI.

Studzy Antych-
rystowi niemoga
wależyć przeciw
Dánu swemu.
Chryl: hom: 49.
opere imperf.
Jan w 1. fap: 2.

Mattheus w 12.

XII.

Spécie potwa-
rzy Bacerst: ch.
w Obiawien: 17.

Krolowa Angeli-
ska / Káwínska
Papieżona / Jez-
bel okrutna.

Nota / iáko Kál-
win náwraca
Heretyki.

Mattheus w 24.
Antychrystowe
vtrápienie iákie
bedzie iákie nigdy
nie bylo / ani
bedzie.

Antychrystowe
vtrápienie bedzie
bárzo frotkie.

Mattheus w 24.
Hieron: in Dani-
el, cap: 12.

¶ Niechce tu powtarzać / o czym sie gdzie indzie seroko mowilo : i iáko Pan Chrystus Kazac przez pucezwártá láta / odiat y zgládzil one wstáwiczná ofiáre żydo- wská: ták Antychryst ma zgládzic y odiać one zwierchnia á wstáwiczná ofiáre chze- ściáńska / ktora Nfá zowiemy. O czym Dániel ná trzech mieyscách prorokowal : y Ireneus / Hippolitus / Chryzostom / Hieronim / y Theodoretus / zgodnie o tym sá wiádca. Skad teź pewny dowod / iź poniewaź Papież ofiáry Nfey swiecety nie- tylko nie odiat ani zgládzil / przez ták wiele wieków / nierzác przez pucezwártá láta: tedyc Papież Antychrystem nie jest. To tylko iesze wspomione : iź woyska Anty- chrystowe / ktorymi sobie ludzie podbija / sac wsfystkie kácerstwa / iáko Chryzostom mowi : przeto teź Jan swiecy wsfystkie Heretyki Antychrystami zowie. Gdyby te- dy Papież byl Antychrystem onym gto wnym / nigdyby heretykowie (ktorzy sa chton- kowie / studzy / postáncy / albo drabi Antychrystowi) ták surowie / ná Papieža (iáko ná hetmána swego) nie iecháli : ani stur mowali : áleby owsem krolestwo Papie- skie / iáko principatá swego / mnożyli y rościagáli : Leź teraz nietylko Lutrowie y Kálwinistowie / ále y ci ktore sámis Ewángelikowie zá Heretyki máia / Nowo- krzeńcy / Ebionitowie / Troybożanie / Szwentfeldowie / y inne wsfystkie sekty há- táńskie / iáko y Turcy y Żydowie / sa przeciwko Rzymskiemu Papieżowi / y ze wsfyst- kiey mocy zwierchność y wladza Papieška wywrocic vsitua : przetoż Papież An- tychrystem być nie moze. Bo iáko Szátan hábána nie wygania : tákby teź Anty- chrystowie drobnieyfy / zwierchniego Antychrysta nie przesládowali.

¶ Widzac to y sámi przeciwnicy / zec tego wymyslu zadna prawda podeprzec nie moga : przetoż sie do zwyktych kramstw y potwarzy obracaia. Mowiac iź Anty- chryst miał być morderzem ludzi swiecy : y ona Nierzadnica siedzaca ná Smo- ku o siedmi thách : ktora sie opitá kwié swiecy : Co prawda jest : y wnet przy- dawáia / że ták jest Papież / ktory wiecey kwié ludzi swiecy (heretykow) przes- lat / nišli kiedy Nero. Ale áczby sie im prawdziwie odpowiedzieć moglo : je gi wiecey przelali / y iesze przelewać nie przestáia / cásow nászych heretycy w Niemcech / we Fráncyey / w Flándryey / w Angliey / pobudzaiac woyny / rozruchy / y sedicie / y zdrá- dy przeciw wlasnym y dziedzicznym pánom swoim / pod zastona Ewángeliey y wol- nosci chresciciáńskiej : o czym wie wsfystek swiat : y iáwno jest wsfystkim / iáko gi wiele / y podzis przelewa ona sámá Kálwínska Papiežycá / Jezábel Angielska. B- temu / áczbych mogli rzec / że nigdy żaden Papież ludzi wiernych y swiecy kwié nie przelewat / y owsem ie miał w wielkiey wężciwości : iáko Bernatá swiecygo / Fráncisška / Dominika / Tomáša z Aquinu / Bonáwventure / y inszych. Náđ to / ácz- bym y to mogli pokazac / że ták Papież / iáko y Cesárze / y Krolowie / y Ksiazetá chze- ściáńskie / spráwiedliwie czynia / kiedy niewierne Heretyki / iáko ludzie wporne / bunty y rozruchy czyniace / y wiáre prawdziwa psuáce / y pokoy pospolity turbuia- ce / choć ná gárdle kársa : gdyż y sam Kálwin y Bezá wydalí o tym księgi / że here- tycy máia być ogniem y mieczem káraní : y sam to Kálwin pokazal swym przykła- dem / dawsfy Serweta strácić / iáko y Bernanie Gentilifowi wczynili. Ale to te- raz puscíwofy : tylko to powiedam / iź iáko sam Pan Chrystus swiádecy / ták wiel- kie ma być pod Antychrystem vtrápienie ludzi chresciciáńskich / iákie nigdy nie by- to ná swiecie / ani potym bedzie : ták iź gdyby nie byly skrocone ony dni / nie zostal- by żaden żywy cztowiek. Leź tego Sektarze nie moga pokazac / żeby ták wielkie by- to vtrápienie / ktore oni cierpia od Papieža / iákie nigdy nie bylo. Bo wietse bylo / ktore wierni cierpieli od Cesárzow Pogańskich / y od Heretykow / iáko od Aryanow / y od Donátystow przedtym : y owsem y teraz Ewángelikowie / iesli nie wietse / te- dy iednáť rowne Cáholikom vtrápienie czynia / kiedy moga : iáko jest rzecz iáwna w Niemcech / we Fráncyey / w Angliey / we Flándryey : y kiedykolwiek iedno sekty gore otrzymaly. Náđto powiedzial Pan Chrystus / że dni przesládowania Anty- chrystowego máia być skrocone : bo nie ma trwac iedno przez pucezwártá láta : iá- kosmy w pierwszey cześci iásnie pokazáli : y iáko wyraźnie Hieronim swiecy mowi : że Antychryst bedzie swiecy przesládowal przez pucezwártá láta : á potym wpadnie ná gorze swiecy. Leź Papież przesláduie Heretyki (iáko Pásterz wilki) nietylko

teraz po

teraz począwszy od Lutrá/przez te sześćdziesiąt lat : ale iako samisż przeciwnicy po-
wiadaia/ máto nie od tysiacá lat : przetoż y stad nie iest Antychrystem.

¶ Ale ięszje mówia/ iż Antychryst fałszywymi á zmyslonymi swymi cudámi
miał ludzje zwozić. O czym y Páwet swiety piše/ y Pan Chrystus mówi : że fał-
szywi Chrystusowie/ to iest Antychrystowie/ cudá czynić/ y wiele ich zwiesć mieli:
Co iest wosytko prawda. Lecz powiedaia/ Rzymiski Papięz takie cudá czyni: prze-
toż iest Antychrystem. A czymie tego dowodza/ żeby Papięz takie cudá czynit?
Nie mogą o tym przywieść żadney pewney historyey/ álbo przykłádu iákiego pra-
wodziwego : iedno bayke o Grzegorzju síodnym/ z iákiegoś Bennoná : żeby ogniste
iskry z reřawá wytrzasat: á plotki iákieś/ktore sobie sami zmyslili/o Obráziach ktore
sie zdaly ptákác/ álbo krwáwym potem poćić/ yo swieczkach ná grzbiećciach rá-
kow przylepionych. Co ięśli kiedy ktory fałszerze czynili: tedy iednáć nie takowe-
go żadnemu Papięzowi przypisáć nie mogą. Aleć to wosytko y nich Ewángeliska
prawda/ co ledá kto wymysli przeciw Papięzowi: á to wosytko bárendy/ co my
kolwiek z stárych á pewnych historyi przeciwko ich błedom przywozimy. Przetoż
opusćiwoşy plotki/y lápáćki/niech pokaza iásnie/ięśli mogą/ że nie tylko ieden ktory
Papięz : ale że wosyscy Papięze/ począwoşy od Bonifáciusa trzecięgo (poniewaź ci
wosyscy Papięze sa y nich Antychrystámi) czynili one cudá/ ktore wedle písma s-
wietęgo má Antychryst czynić? Niech pokaza że wosyscy Papięzowie czynili wiel-
kie cudá/ ták iż ogniewi kazáli zstápić z niebá przed oblicznością ludzi: iáko o pra-
wym Antychryście Jan swiety w obiańwieniu piše. Niech pokaza/ że wosyscy Pa-
pięzowie báli ducha obráżowi Bestyey/ áby obraz Bestyey żywo był y mówił? Co
támże Jan swiety Antychrystowi dáie. Kto kiedy co takowego o ktorým Papięzu
slychal álbo czytal? A gdy to wosytko pokaza/ co nigdy nie będzie : tedy przedsie te-
szje nie dowioda/ żeby ktory Papięz był Antychrystem/ ás y to iásnie pokaza/ żeby
ktory Papięz prze to cudá czynit/ áby go zá Bogá chwalono. Bo práwy Antychryst
wosytkie cudá/ dla tego konća/ y celu czynićma/ áby sie Bogiem być pokazat : áby
sie wdat zá Bogá/iáko y Páwet swiety znać dáie. A Ambrosy swiety wyrażnie piše
w ty słowa : Antychryst będzie násládownat Boga: że iáko Syn Boży sřstawşy sie
człowiekiem/ Bostwo swe cudámi pokazat : ták y Szatan w człowiecze sie pokáie/
áby cudámi kłamliwemi/ Bogiem sie być pokazat. Lecz áden Papięz nigdy ja-
dnęgo cudu nie czynit dla tego/ áby go zá Bogá miano y chwalono. Bo ani sami
sprzeciwnicy nie takowego o żadnym Papięzu wymyslić nie mogą : przetoż to iá-
wne kłamstwo co o Papięzu Antychryście bluznia.

¶ A co powiedaia/ że w Kościele Rzymiskim/ Mše zá żywe y zá umáite/ogień czy-
scowy/ obrázy/ odpusty/ y wzywánie swietych/ przez rozmaite cudá sa wtwierdzo-
ne : toć prawda iest/ iáko tego pełno w historyách/ y w písmech Doktorow daw-
nych/ ięszje dobrze przed tym/ niżli Antychryst (iáko sektarze báia) w Rzymie po-
czat siedzieć : ale to nie prawda/ żeby one były omylne y fałszywe cudá. A day to/
żeby one cudá nieprawdziwe były : tedy przedsie iż ie kto inşy/ krom Papięzow czy-
nit/ tedy y stad Papięz nie iest Antychrystem. A choćby ie też czynili Papięzowie :
tedy iednáć/ iż ich nie tym wmysłem czynili/ áby same Papięze zá Bogi ludzje mieli:
ále prze ten koniec/ áby kogo inşęgo proć Papięzá chwalili/ áby swietych Pańskich
wzywáli/ áby obrázy ich w wćciwoşci mieli/ y do nich ná odpust chodzili : tedy y
stad áden Papięz nie iest Antychrystem. Bo Antychryst y Mša swieta zgláda/ y
żadnego Boga/ nierzkać swietyęgo álbo báłwaná/ oproć siebie sameęgo/ chwalić y
wzywać nie dopusći.

Część Czwarta.

Am zá to/ że iuż ná oko widzi każde chryśćiańskie serce/ że nie Papięz
iest Antychrystem/ ale Ewángelikowie sa iáwnemi máćáczmi/ y fał-
szerzmi słowa Bożęgo : ktorzy ták grube kłamstwa/ zá szęzra Ewan-
gelska prawde ludziom wdawáia. Przetoż iuż nie inşęgo nie zostáie :

iedno

XIII.

O cudach Antychrystowch.
w 2. do Tess: 2.
Mártheusz w 24

Dost. Illá Bócer-
ska list 475.

Takie cudá má
Antychryst czynić
w Obiańwien: 13.

Antychryst dla te-
go będzie cudá
czynił/ áby sie w-
dat zá Bogá.
w 2. do Tess: w 2.
Ambro: ibidem.

Cudá w Kościele
Rzymiskim pra-
wodziwo.

XIIII.

Ze Lutrowie/
Báłwin: skowite /
y inni wosyscy bez-
retykowite sa An-
tychryst: mi.

I.
w Obidwien: 13.
Iz bluznia Boga
y przybytek iego
y swiete.

iedno y to z pisma na krotce pokazac/ ze oni sami sa Antychrystami onymi drobny
mi/to iest/czlonkami/drabami/y przestancami Antychrysta onego przednieyszego/
ktory przysc ma przed skonzeniem swiata. Co azby sie seroko wywiesc moglo/ ale
iz sie czas skroci/przetoż y to krociuchno odprawieni. Napzed tedy iesli Anty
chryst ma bluznic Boga/y swiete imie iego/ y przybytek iego/ y swiete ktoryz mie
skala na niebie: izali to nie wierni studzy y postancy Antychrystowi sa/ ktoryz to
iuz czynic poczynaia: ktoryz Troyce przenaswiesza/Syna Bozego/ y Duchu s. bluz
nia: ktoryz Pana Chrystusa zdieraa z Bostwa iego/ y z oney chwaty ktora miał
w Oycu przed wieki: izali to nie Antychrystowie/ktoryz przybytek Boży/to iest ko
sciot swiety powszechny/ w ktorym Pan Chrystus przebywa y z Duchem swym s.
wiety m ai do skonzenia swiata/ bluznia y sromoca/ zowiac gi nierzadnica/ y balt
wochwalsstwo mu przypisuiac: izali to nie Antychrystowie/ktoryz y on drugi przy
bytek Boży/ to iest Naswiesza Panne Matke Boza/ y wszystkie swiete bluznia:
mowiac ze albo iesze nie sa w niebie: albo ze sie za nami nie modla/ albo ze o nas
nie wiedziec/ ani modlitw naszych wyslysec/ ani nam nie pomoc/otrzymac/ wpro
sic/ ani dac nie moga.

II.
Iz sie porzeczia
ia Bogu.
w 2. do Thess: 2.
Daniel w 11.
III.
Iz ofiara wstaw
cina gladzca.
Daniel w 11.

II. Drugie/ iesli Antychryst slusnie iest nazwany sprzeciwnikiem Bozym/ iz sie
sprzeciwia Bogu/ y Chrystusowi iego: izali y ci dzisieyszy nie sa wierni dworzanie
y iurgielnicy iego: ktoryz sie tez sprzeciwiata Panu Chrystusowi/ tak giowie (iaz
ko Nowokrzezency) iako y ciatu iego/ktore iest kosciot iego: Co vsilnie czynia w
fyscy odszepieney. Trzecie/iesli ofiara wstawiczna Nsey swietey Antychryst ma
zgladzic/ iakosny styseli: tedyc Ewangelikowie dzisieyszy musza byc nie posledni
Antychrystowi studzy y postancy/ ktoryz nie tylko ofiara Nsey s. ale y Oltarze dla
niey wezynione/ y od poczatku chrzescianstwa/w kosciolach zachowane/ pilnie tedy
moga wprzataia: aby tym mnieysza praca miał on glowny Antychryst/ kiedy przyi
dzie. Czwarte/Antychryst on glowny/ iako wszystkie wiare chrzescianska/tak oso
bliwie Krzest s. wygladzi. Do czego mu pomagaa tak Lutrowie/ iako y Kalwi
nistowie/ iako wierni studzy y żołnierze iego: wejac/ ze Krzest nie do konca gladz
wszystkich grzechow/ y nie daie iakti. A iesze wiecey Kalwinistowie/ wejac/ ze
Krzest nie iest tym dziatkom potrzebny/ktore sie rodza z rodzicow chrzescianskich.
Ale nawiecey Nowokrzezency/zgotaa wszystkim dziatkom Krzest swiety obeymuiać.
II. Bo iesli Krzest y dziatkom nie potrzebny/ y doroslym nie iest pozyteczny/ wes
dtug nauki tych Mistrzow klamliwych: tedyc go potym snadnucho Antychryst
dopsuie/ a iako Ceremonia niepotrzebna do konca odeymie y zgladzi.

III.
Iz Krzest swie
ty niszcza.
Dostylla Kacer
ska list 294.

V.
Iz nie dbaa na
Boga Oycow
swoich
Daniel w 11.

V. Piate/iako Antychryst nie dba na Boga oycow swoich: tak Ewangelikowie
na przodki swe/ y na starsze one chrzesciany zadnego wzgledu miec niechca. Nie
dbaa nic na starozytносć/ na dawnosć/ na powszechnosć/ na iednosć y z gode wia
ry wszystkiego chrzescianswa. Nie chca aby sie kto ogladal na successya tak Rzym
skiego Papieza/iako y inszych Biskupow chrzescianskich/ poczawszy od czasow Apo
stolskich az do nas: Ktemu kiedy weza/ iz Pan Bog Duchu swego nie przywiazal
do zadney osoby/ ale iako wzbudzil Lutra/ Kalwina/ Serweta/ tak tez iesze ko
go inszego/medrsego y weensego wzbudzić moze: izali tym Antychrystowi nie scie
la drogi: aby go tym rychley przyieli/ kiedy przyidzie z osobna nauka/moca/ y z cu
dami. Szoste/iako Antychryst ma odmienic prawa y czasy: tak tez Luter y z we
niami swymi wszystkie duchowne y koscielne prawa wzgardzil y odmienil/ a księgi
prawa duchownego spalil: starodawne Ceremonie Arztu swietego y naswies
sego Sakramentu odrzucil: nowe Apostoly na swiat postal/ y przetozenstwo ied
nego w kosciol/ odmienil/ y rozsiekal na tyle Przetozonych/ ile iest kosciolow.
Izali tedy Luter nie byl Antychrystem/ albo osobnym forytarzem Antychrysto
wym: Siodme/ iesli Antychryst ma wszystkie znaki y wpominki wiary chrzescians
kiej zgladzic: przeco iest nazwany brzydliwoscia nad podziwienie pustofaca y bur
zaca wszystkie rzeczy swiete. Tedyc mozem rzec prawdziwie/ ze dzisieyszy Ewano
gelikowie/sa czlonkami iego. Bo od poczatku swiata/nigdy nie byla iadna sekta/
ktora by tak vsilnie y gwaitownie psowata y burzyla wszystkie znaki Religiey chze
scianskiej/

VI.
Iz prawda odmie
niaia.
Daniel w 7.

VII.
Iz sa brzydko
scia spustofenia.
Daniel w 8.

sciánstey/ iako dzisieyszy sektarze Kalwinistowie czynia: ktorych wyszta mysl y praca iest/ oltarze Bogu poswiecone wymiátac/ Koscioly Boze wywracac/ obraz y swiete palic albo kruszyc/ klasztory tupic/ spitala niszcyc/ skoly rozganiac/ reliquie swietych deptac/ pamiatke swietych gładzic/ groby umartych otwarzac/ Cmyntarze rozwalac/ wysztkie Ceremonie stare odmietowac/ z Sakramentow sypdzic/ ofiare Nhey swietyey wyrzucac/ y ciato Pánstkie deptac. A coz iest/ prze mily Bog/ iesli to nie iest Antychrystowi seroka droge slac y gotowac: aby tym rychley kiedy przydzie/ ostatka dopowal.

¶ Osme/ Antychryst iest nazwany cztowiektem grzechu: iz wselakie grzechy y nieprawosci mnozyc/ a wysztko dobre psowac y niszcyc ma: przetoz y ci ktorzy krolstwo grzechu forytuia y rozszerzaja/ musza byc nie leda slugami Antychrystowemi. A tacy sa dzisieyszy Ewangelikowie. Abowiem nietylko wysztkie zwierzchnie znaki chryscianskiego nabozenstwa psuia im nawiecey moga: ale y wewnetrzna swiatosc y nabozenstwo albo zgotá gładza/ abo iey wselakim obyčajem przeslabzaja: a krolestwo grzechu seroko rosciagaja. Bo za ich staraním stosc y nieprawosc wšedy obštue/ a miłosc stydnie/ ziebnie/ y do konca ginie. Bo iako tam moze byc mieysce miłosci/ gdzie niemasz jedności wiary chryscianskiej: ktera oni sítami rozlicznymi nawiecey targaja. Nad to/ niemasz v nich żadney boiazni Bozey: bo wyszcy wierza y mocno vfaia/ ze sa do nieba pryezrzani/ ze sa vsprawiedliwieni/ ze sa w łasce Bozey/ ze pewnie beda zbawieni/ choćaby nic dobrego nie czynili/ y owšem choćaby sie wysztkimi grzechami zmazali y okryli: byle tylko wierzyli. Nad to vczynkom dobrym vwtaçzaja im nawiecey moga. Bo ie niepotrzebne do vsprawiedliwienia y zbawienia byc powiedaja/ y za sluge iur wieczna odevnuia: y owšem ie grzechami Bogu omierztemi byc powiedaja. A przetoz niechay ni kt nie czeka/ aby ktory Ewangelik miał kiedy co dobrego czynic. Boby w každy m vczynku dobrym smiertelnie grzeszył. Nakoniec/ ze insze sposoby opuścje/ tym teš Ewangelikowie krolestwo grzechu seroko rosciagaja/ ze spowiedz swieta w Kosciële zwyczajna/ ktera sie ludzie nawiecey od grzechow hamowali/ zle nabyte rzeczy przywracali/ y we wselakiej sie cnoćie y pobožności mnozyli/ y wtwierdzali/ ze oni zgotá odieli y odrzucili: aby ludzie tym swowolniey/ bez wselkiego wštydu y boiazni żyli y grzeszyli.

¶ Dziewiate a ostatnie/ Jan swiety ty wysztkie Antychrystami zowie/ ktorzy bywšy pierwey z nami/ w iednym swietym Kosciële powszechnym chryscianskim/ nie zmieszkali z nami/ ale wysli z nas/ y od jedności odstapili na rozmaite sekty. Co iz Ewangelikowie vczynili/ bo nie myz nich/ ale oni z nas wysli y powstali: przetoz iawona rzecz iest/ ze sa Antychrystami. Mogtoçby sie daleko wiecey tych znakow y cechow Antychrystowych nazbierac: ale teraz mieymy na tych dosyc.

Zámknienie y summá Kazania.

W Je dáyze sie tedy/ chryscianinie mily/ zwodzic tym wilkom piekielnym/ ktorzy przeto nawiecey na Papieža wyia/ aby owce odwiodšy od pasterza/ tym ie bezpiecniey darli y tupili po swey woli. Pamietayze tedy/ iz Papiež žádnym obyčajem nie iest Antychrystem. Naprzod/ iz Antychryst ma byc ieden cztowiek: a Papiežow byto barzo wiele. Drugie/ ze Antychryst nie przydzie póki państwo Rzymskie do konca nie zginie: ktere iesze do konca nie zginelo. Trzecie/ ze sie Antychryst wyniesie nad wysztkie Bogi/ y żadnego Boga opocz siebie chwalic nie dopusci. Czego nigdy żaden Papiež nietylko nie czynil: ale owšem tyle Bogow chwalic (wedle przeciwnikow) ile iest swietych/ y swiećic na niebie/ y obrazow rytých y malowaných na ziemi. Czwarte/ Antychryst ma siedziec albo w Kosciële Jerozolimskim/ albo w Kosciële Chryscianskim iako Bog/ y za Boga sie wdawajac: Czego nigdy nie czynil żaden Papiež. Piate/ krolestwo Antychrystowe/ nie bedzie trwac dluzey nad pulezwarta lata: a zwierzchnosc Papieška trwajuz daley niz od tysiacá lat. Szoste/ gdyz sie y sami przeciwnicy nie moga zgodzic

VIII.

33 gubia miłosc
a mnoza ziosc.
w 2. do Thess. 2.

Mattheus w 24.

Sektarze sie nie
boia P. Boga.

Vczynkom dos-
brym vwtaçzaja.

IX.

33 wysli z nas.
Jan w 1. kap: 2.

I.

II.

III.

IIII.

V.

VI.

- na czas/ ktoregoby sie Antychryst zjawic miał/ y żadney osoby przed naszymi czasy
 namienić nie mogą/ ktoraby Antychrysta widziata/ albo Papieja Antychrystem
 być powiedata: tedyc iesze Antychryst nie przyjedt. Siódnie/ Antychryst ma
 mieć pewne imie/ktore w sobie ma liczbę sześć set/ sześćdziesiąt y sześć. Co imienio-
 wi Papiejskiemu przyćić sie nie może. Osme y dziewiate/ Antychryst narodzi sie
 z ydow/ y od ydow bedzie przyiet za Mesyasa. A żaden Papież ani byt kiedy ży-
 dem/ ani od ydow iest za Mesyasa przyiet. Naostatek wszyscy Antychrystowi
 studzy/ (Heretykowie) na Papieja iada/ przetoż Papież nie iest Antychrystem. Z
 drugiej strony Ewangelikowie sa chtonkami y postañcy Antychrystowemi/ i z przy-
 bytek Boży/ y swiete Boże bluźnia: i z sie sprzeciwiaia Chrystusowi/ głowie y ciatu:
 i z ofiare wstawiężna glądza tedy mogą: i z krzest swiety niepotrzebnym czynia: i z
 Bogą Oycow swoich odstepuia: i z prawa/ y Ceremonie odmieniacia: i z wszystkie
 znaki y wpominki chrześciańskie psuia: i z grzechy y nieprawosci rozmnažacia: a mi-
 losć spoleczna/ przez niezłezone sekty targata: Takoniec i z iako Jan swiety mo-
 wi/ oni z nas/ a nie my z nich wysli.

¶ To my wiedzac Chrześciani mili/ stoymyś mocnie w iedności a w posłuszeń-
 stwie Kościoła Rzymkiego powszechnego. A strzeżmy sie ze wszystkie pilnością hez-
 retykow/ Antychrystow/ y przeciwnikow Bozych: ktorzy Chrysta Pana bluźnia y
 przesładuia w urzędnikach iego/ w chtonkach iego/ y w cieie iego/ ktore iest Kościół
 iego. Bo nie ten ktory poźnie/ ale kto wytrwa stale aż do końca/ w prawey wierze
 y w dobrych wczynkach w Kościele prawdziwym/ ten tylko zbawion bedzie.

Co nam wszystkim rácz dąć Boże Orze/ przez Jezusa Chrystusa
 Syna twego/ a Pana naszego. Amen.

Kościół prawdziwy Pana Chrystusowy.

Jżbory Ewangelikow dzisiejszych/ Lutrow/ Kal-
 winistow/ Nowokrzęźcencow/ y innych Sektarżow/
 nie sa Kościoły Pana Chrystusowe/ ale
 Bożnice Szachañskie.

Kazanie na Niedzieli trzecia Adwen- towa/ y czwarta po trzech Krolach: y na insze czasy.

Jżnie sa Kościo-
 le Lutrowe albo
 Kalwinowe.
 Tertul: lib. 4. cõ-
 ra Marcionem.

O Tertullian stary chrześcianiński Doktor na-
 dobnie o Mácryonie Heretyku wyrzekł y napisal: to my
 też prawdziwie o Ewangelikach dzisiejszych/ to iest/ o
 Lutrze y o wżniach iego/ powiedzieć możemy. Jż iako
 osy y sierzenie plastry czynia: tak też czynia Kościoły y
 Mácryonitowie/ y Lutrowie y Kalwinistowie. Maia
 Kościoły y oni/ ale swoje: tak poslednie/ iako y cudzołozne:
 ktorzych oryginału y początku iesli posukaś/ rychley gi nay
 dzieś Apostarski (to iest oderwaneży/ albo odszczepieński)
 a niżli Apostolski. Bo sie albo od Mácryona (a dzis od

Lutra

Lutra Marcina) poczety: albo od ktorego z roiu Marcyonowego/ a dzis Lutrowego. W ktorych stowach tego to Doktorá/ mamy kilka znakow Kościoła Kácerstiego. Abowiem naprzod Kościot Chrystusow prawdziwy pšezotom/ a Kościot Kácersti offsam albo siršeniom przyrownat. Ji iáko osy y sieršenje áez pšezotom sa podobne/ ále przedsie nie sa pšezotami/ y owšem sa pšezotom škodliwi y przeciwni: Ták teź y Heretykowie/ áez sie zdádzá y zowia byc chrześciani/ ále nie sa imi: y owšem sa frogimi nieprzyiacielmi práwých chrześcianow. A iáko osy w pšezotom pšezoty/ ich vle posiadáia/ y miody ich trawia: ktore wytrawiwšy/ také plastry czynia: ále miásto miodu/ iákas gorzkosc znosá: Ták y Heretycy/ spšeziwšy gdsie mogli Catholiki/ ich Kościoty y dochody y nádania przodkow ich sobie przywlašezyli: a wytrawiwšy y wynišezywšy to wšyštto co iedno byto w Kościele dobrego/ sami miásto miodu šezerego stowa Bozego/ šezery iad y gorzkosc blužnierstw y bledow Kácerstich záwiedzionym ludzjom wdawáia. A toć iest znak pierwšy. Drugi znak/ że Kościoty chrześcianiškie sa pierwše/ Kácerstie poslednie: ktore nie bywšy pierwcy nigdzie ná swiecie/ posledz sie wšezely/ y nie darono nástáty/ wyszedšy z nas/ y oderwané á odstápienie wczyniwšy od Kościoła chrześcianiškiego powšechnego. Nie byty záwše áni wšedy: y przetož nie sa áni byc moga Kościolem prawdziwym Pána Chrystusowym: ktory iest powšechny/ ktory záwše byl y šyrzyl sie po wšyštkiem swiátu. Trzeci znak/ że Kościot Chrystusow prawdziwy iest wierna oblubienicá Pána Chrystusowa: ktora nigdy od oblubienicá swego odstápic/ y żadnym cudzołostwem zmázána byc nie moze. A Kościoty Kácerstie sa cudzołozne. Bo odstápiwšy oblubienicá swego pierwšego Chryšta Pána/ y oberwawšy sie od čtáta tego/ ktore iest Kościot tego/ cudzołoznikow á blužnierzow Kácerstich násládnia: one sobie zá Nisze obieráia: y do ich náuk oblednych/ przeklerych y šatánskich przystawáia: y ták sprošne z nimi cudzołostwo ptodza: že iuž nie od Chrystusa sa zwáni chrześciani/ ále od Lutrá Lutrámi/ od Kálwina Kálwinistami/ y také od innych/ ktorych ledwo nie zá Bogi chwala/ y stowa ich zá šezere stowa Bože máia. Czwarty znak/ iž Kościot Chrystusow prawdziwy iest Kościot Apostolski: že oryginalny swoy wywodzi od Apostolow/ przez porzadna y nieprzerwana successia/ ták náuki Apostolskiej/ iáko y náuczycielow/ Biskupow/ y namiáštow Apostolskich. Jáko Rzymski Kościot oryginalny y poczatek swoy pokázanie od Piotra swietego Apostota/ przez porzadne nástepowanie Biskupow rzymskich/ namiáštow Apostolskich/ áž do časow nášych. Lecž Kościoty Kácerstie/ nie sa áni byc moga Kościolem Apostolskim. Bo nie moga pokázac oryginalu y poczátku swego od Apostolow áž do nas. Alle sa Kościoty Apostatskie/ odštepniše albo odšezepienškie. Bo Kościoty Luterstie/ nie bywšy pierwcy ná swiecie/ napierwcy sie poczety od Lutrá Apostaty/ wrwáncá y odšezepienicá nášego/ ktory wysedł z Kościoła Rzymstiego. A také Kościoty Cwilingliánskie od Cwilingliusa/ Kálwińskie od Kálwina/ y drugie od inšych z roiu Lutrowego. Bo či wšyšcy wysli z škoty Luterowey. Co aby sie tym iášniey wywiadlo/ pokážeme ná tym Kazaniu zá pomoca Pánka: iž Kościoty Luterstie y Kálwińskie/ albo nigdzie ná swiecie/ nie byly przed Lutrem y Kálwinem: albo iesli byly/ tedy nie mogly byc Kościolem Pána Chrystusowym: iž albo sie po pušezách w iámách y w iáštiniách táily/ y wiary swey iáwone wyznawác nie smiáły: albo od Kościoła Rzymstiego zátlumione/ zwyciesione y zágubione byly.

Cześć Pierwsza.

Dziwna záprawde iest smiátošć y niewštydliwošć tych nie Zwángeliskow/ ále Omylnikow nowych: iž chočia iest wiadomo wšyštким ludzjom/ škad sie oni wšezeli/ y ktorego času powstáli/ y kiedy Kościoty swé nowe á niestworne budowác y stánowic poczeli: iednak tytuli Kościoła powšechnego do siebie przyciágnác y sobie gi przywlašezyc vsitnita. A przed sie gdy do rzeczy przyidzie/ tedy ludzjom nie Kościot powšechny/ ktory byl záwšdy y wšedzie/ ále máta swa gromadke/ y Kościot iákiš przed nimi ná pušezy y w zamknien-

Znak Kościoła Kácerstiego.

1. Catholice pšezotam/ a Heretycy ofsam sa podobni.

2.

Kościoty Kácerstie sa nowe y poslednie.

Jan w 1. káp: 2. w 2. do Thess: 2.

3.

Kościoty Kácerstie cudzołozne. Cyprian: lib: 4. epist: 9.

4.

Kościoty Kácerstie nie Apostolskie/ ále Apostatskie.

Heretykowie šmeia sie zwác Kościolem powšechnym.

Wšakže nie Kościot powšechny ále nowy/ pokazany/

tny / y nieznamomy
wszędę zalecacia.

Evangelikowie
Evangelicy są
przeciwni.
Mattheus w 5.
w 1. Brole: w 19.

Kościół Luterski
przed Lutrem
był światu niez-
znany.

Y niedziewięty ni-
gli Bożnicą Zy-
dowską.

Mattheus w 28.
Lukas w 1.

Lutrowie Kościół
i z swego dawno-
ści y powszechno-
ści żadna miara
pokazać nie mo-
ga.

NOTA.

niu / ludziom niewidomy / a samemu Bogu tylko znany pilnie zalecacia : a od po-
wszechności / to jest od wielkiej gromady wiernych chrześcianow / od starodawno-
ści / od jedności / iśności y serokości Kościoła powszechnego / do swych marnych
kator / y iaski kacerstkich wszystkie ludzie co napilniey odwieść vsituia : A stadci
to idzie / ze wszedy a wszedy wrzeszeja y wolacia / ze nie mamy z wielkiej gromady ko-
ścioła śacować / ani mała gromadka gárdzić : ze Kościół może być przy jednym albo
dwu : ze nie mamy na to pátzyć / iako wszedy przed nami wierzyli chrześcianami. Stad-
ci Evangelikowie zapomniawszy Evangelicy / ktora iśnie veży / ze Kościół nie mo-
że być tajemny ani zakryty / iako miasto na gorze zbudowane : z Kościołem swym na
Eliaszowa puszeja wciekacia. A przedsie gdy do rzeczy przyidzie / tedy ani onego iez-
dnego / Eliaszowi podobnego / w swym Kościele od tysiacá lat y daley pokazac nie
moga. A tym sie sami sadza / ze nie sa ani być moga Kościołem powszechnym Pána
Chrystusowym.

¶ Bo Kościół Pána Chrystusow iawnny y iśny jest / y wszystkim ludziom wiado-
my y znany : ktemu tak wolny y swobodny jest (ktora wolnościá Chrystus gi
obdarzył) ze nigdy w żadna niewola zawiędzony / nigdy żadnymi grozbami y me-
kami nie mogł być zwycięzony / ani przelomiony. Z drugiey strony / Luterski y Kal-
wiński zbor / przez tak wiele wiekow był zgotá niewidomy y nieznamomy : y był w tak
ciemne y w tak długiey niewole z synami swymi / w iakticy nigdy nie była Bożnicá
zydowska / choć y po tym ostatnim rozproszeniu swoim. Bo wiary przynamniey
przez tysiac lat nie wyznawał iawnie : albo is go nigdziey na świecie nie bylo : al-
bo iesli był / tedy milezał dla boiaźni meki y karania : y ták sie po puszezach / w ias-
mach y iaskiniach. Leż iesli Kościoła Luterskiego y Kalwińskiego nigdzie pierwey
nie bylo na świecie : tedy Evangelikowie nie sa pewnie Kościołem Pána Chry-
stusowym. Bo ten nigdy być nie przestal / ani przestanie według obietnice Pána
Chrystusowej : Oto ja iestem z wami po wszystkie dni / aż do skonżenia swiata. A
wedle onych slow Panny Mátki Bozey : Beda mie zwac błogosławiona wszystkie
pokolenia. A miłosierdzie iego od rodziáiu do rodziáiu boiacym sie iego. Záwsze te-
dy byty y beda rodziáie chrześcianśkie na świecie : y nigdy nie vstána ci / z ktoremi iest
Pan Chrystus po wszystkie dni / aż do skonżenia swiata.

¶ Jesli tedy / o Evangelikowie / śmiecie mowić ze wás Kościół iest prawdziwy
y powszechny : ktory sie nie teraz dopiero od Lutrá poezá / ale był záwsze y káżdego
wieku y czásu na świecie : pytam ktora stara historia o was wzmianke czyni ? albo
ktorescie przesládowanie cierpieli dla sprawiedliwości / od roku Páńskiego śesćśe-
tnego aż do tego czásu ? Jesli wás Luterski albo Kalwiński zbor od tysiacá lat był
tedy na świecie : pytam w ktorey stronie swiata mieszkał ? ktore narody otrzymał ?
ktore Biskupy miał ? ktore tedy Concilia y Seymy duchowne skádał y zgroma-
dzał ? ktore tedy kacerstwa zwycięzył albo zahámował ? ktorym tedy slowo Boze
opowiedał / tak iako wy teraz ? ktorym Sakramenta pudował ? tedy krzcił y wie-
czerze swe sprawował ? ktore Klastory / Akadémie / albo skóty budował ? ktore al-
bo iako nieposlušne chrześcianý karat ? ktore żydy albo pogány nawracał na wiá-
re chrześcianśka : ktore znaki y pámiatki Religiey swojej gdzie tedy zostawil ? Já-
ko to wszystko náš Kościół Rzymśki iśnie y iawnie pokazuje : zwłafszá Kościoły /
klastory / y oltarze do ofiary Niszy swietey od tysiacá lat y daley zbudowane / y
Biskupstwa z dawna fundowane / y mnogie Concilia sprawowane / y rozliczne ka-
cerstwa zwycięzone y potepione : y Polaki / Węgry / Prussy / Litwe / Indiany / y in-
ne cáte kráiny y krolestwa z poganstwa nawroczone : y Krzesł swietey z krzyżem
sprawowane / y Nisze zá żywe y umarte ofiarowane : y inne wszystkie nauki y Cere-
monie / ktore y podziśdzien trzyma Kościół swietey Rzymśki. Co wy takowego o zbo-
rze wászym / albo o Evangelikach przodkach wászych pokazac możecie ? Jesli rze-
cicie / iako niektorzy z was / niewiedzac co daley odpowiedzieć / zwykli mowić : Ji-
kościół Boży nie iest przywiazany / ani do miesc / ani do czásu / ani do osob : takiey za-
dneý rzeczy na ziemi nie pokazecie. Bo ktorekolwiek zgromádzienie iest albo bylo na
świecie / musiało być y pewnego czásu / y na pewnych miejscach / y w pewnych oso-

bach.

bach. Gdy tedy ani miejsca/ ani czasu/ ani zgromadzenia w ojobach/ pokazać nie
możecie: tedyć pewnie nigdzie przed Lutrem y Kalwinem zbor wasz nie był na zie-
mi. Chyba żebyście oczy ludzkom zambliwosy/ nie na oko nie wkazuiac/ o iakiey
Chimerze na powietrzu powiadałi. Ale iesli na powietrzu zbory wasze przedtym
były/ nie dziwo iż ie też wiatry y chmury rozbity y wniwecz obrociły.

¶ Nad to prosze was/ iesli byli kiedy przedtym Ewangelikowie starszy waszy/
ktorzy tej Religia y wiara trzymali/ ktora y wy teraz: czemuż wasz przodek Mar-
cin Luter/ wyszedłszy z nas/ y wystąpiwszy z Kościoła naszego nie wdał sie do nich?
Ciemu ich zarazem swiatu nie pokazał? Ciemu sobie inšy nowy Kościol wbudował
wedle mozgu swego/ iakiego nigdzieś na świecie nie náydownał? Ciemu nie z inšych
sobie trzode zbierał/ iedno z Apostatow a oderwańcow naszych/ ktorzy takie iako y
sam Luter wysłi z nas? Ciemu nie szukał po świecie tych Ewangelikow/ ktorzyby
dawno przed nim toż wierzyli/ y tegoż weźli co y on? Ale co miał szukać tego/ cze-
go nigdy znaleźć nie miał? Ciemu nastatek nie wdał sie do Czech do Husitow/
albo do Turck do Grekow/ albo do Ormianow: iesli sie mu ktory z tych Kościołow
podobat? Widzicie niedzicy/ widzicie/ żeście przed Lutrem nigdzie na świecie nie
byli. Bo od tysiacá lat aż do Lutrowego odstąpienia (tak iako y przedtym) wse-
dy po wšytkim chryścianstwie Nše miewano za żywe y umarte/ częściec wyzna-
wano/ Krzyżmá swietego na krzcie używano/ obrázy tak w Greckich iako y w Lá-
cińskich Kościolech stawiano/ y za Dekretem Synodu siódmego powszechnego (kto-
ry jest wtory Niceński) weźciwość im przystoyna wyrzadzano: y Papieža Rzym-
skiego za wikaryiego Pana Chrystusowego/ a za Pasterzá Kościoła powszechnego
wyznawano. A tak od tysiacá lat/ gdyś y wy sami nie smiecie rzec/ żeby wiara
wasza wšedy po świecie znáto ma y wiadoma byta/ y iasnym wyznánim pánować y
przodkować miata: tedy znać musiecie/ że Kościol wasz przez tysiac lat albo nigdzie
nie był na świecie: albo iesli kiedy był/ tedy był w niewoley y Antychrystowi sluzyt.
Bo iesli pánował/ tedyć nie był tájny/ ale rádniey y słowy y znáki wšelakimi/ przez
miejsce/ przez ognie/ y przez krzyśie przychodził do znátomosci y wiadomosci ludzkiey.
Bo wiecie dobrze co Pan Chrystus weźniom swym powiedział: iż co wam mowie
w ciemności/ to wy powiedaycie w swiátości: a co slyšycie w ucho/ to przepowie-
daycie na dáchach. A nieboycie sie tych/ ktorzy zabijáia ciáto/ lecz dusze zabić nie
moga. Ale sie tego rádniey boycie/ ktory moze y ciáto y dusze stracić do piekła. W-
šelki tedy ktory nie wyzna przed ludzmi/ wyznam go y ia przed Oycem moim/ kto-
ry jest w niebie. A ktory sie mnie záprzy przed ludzmi/ tego sie y ia záprzy przed Oy-
cem moim/ ktory jest w niebie.

¶ I si tedy waszy Ewangelikowie od tysiacá lat gdzie na świecie byli/ a iesli
byli prawdziwym Kościołem Pana Chrystusowym: tedyć sie z wiara swa po puš-
czách nie kryli/ ani sie w iámach y w iástinách táli iako Smocy: ani sie żadnych
Tyránnow ani samego Antychrysta (iesli iuż był nastat/ iako twierdzić smiecie)
nie lekáli: ani sie wiary swey dla boiaźni przeli: ale ia iáwne y iásnie przed wšy-
tkim swiátem wyznawali: y wšelkim obyčajem sprzeciwiáli sie Antychrystowi/
iako y wy teraz: y rozliczne przesládowánia y meczeńskie korony/ dla tego wyzna-
nia podeynowáli. Pytam tedy/ powiedzcie nam/ w ktorey wšdy kráinie wyzna-
wáliście te wiare wasze? Zwiászczá onego czasu/ ktorego te wiare požete wéistáć?
Mielisście wprawdzie wyznawác wiare swa w káždey kráinie/ ktora jest pod stoń-
cem: iesliście byli Kościołem powszechnym. Bo o nim nápisano/ iż na wšytkie zie-
mie rozšedł sie glos y náuka iego/ y na końszyny zemie słowa iego. Ale wkaźcie
nam aby iedne kráine/ gdzieście iáwne a iásnie wyznawali wiare w Chrystá Pá-
ná: Albo gdzieście dla tey wiary przesládowánie/ więzienie/ meki/ albo śmierć
podieli? Počnície od czasow Grzegorza wielkiego Papieža/ ktorego zowiecie osta-
tnim Rzymškim Biskupem: albo od Bonifáciusa trzeciego/ ktorego zowiecie pier-
wšym Antychrystem. Abowiem na samych początách trzeba sie bylo na wiecey o-
przec y sprzeciwić Antychrystowi: o ktorym powiadaćie że na ten czas počat po-
siadać Kościol Rzymški: Wkaźcieś tedy aby iednego człowieka gdziekolwiek na

Kościol Rzymški
przed Lutrem ni-
gdzie nie był na
świecie.

Kościol Rzymški
gore powaźności
otrzymał.

Ewangelikowie
sie Chrystusa za-
prze-
Mattheus w 10.

Ewangelikowie
wiary swey wy-
znać nie smieli.

Do Rzym: w 10.

Da demonsttran-
di.

świecie/ przez dwiesięć lat y potom/ począwszy od Bonifacjusza trzeciego/ któryby we wszystkim się z wami zgadzał/ y dla tego przesładowanie iakie cierpiat/ albo męczennikiem zostat/ ie się albo Rzymskiemu Biskupowi sprzeciwił/ iako temu który się Tyrąńskim obyczajem począł wynosić y wywyższać nad wszystkim Kościołem? albo któryby tego przat/ że ofiara Nissey świętey ma być ofiarowana za żywe y umarłe?

¶ Jesli na on czas nie bylo takich śadnych: tedyć też wasz Kościół na on czas nie był śaden: a przetoż nie jest Kościołem prawdziwym/ który nigdy zginąć ani wstać nie ma/ według obietnice Pańskiej. A iesli ktorzy byli/ a przedsie mileżeli: tedy wszystkie Kościoły wasz jest potępiony/ że wiary swey iawnie wyznac nie śmiat: a przetoż nie jest prawdziwy: Jesli byli a niemileżeli/ okażcie historye/ ktore o tym świadczą. Ależci y tych namniey nie potrzeba. Bo iesli byli/ ktorzy się za prawdę waszey Ewangeliey/ fałszywey nauce zastawiali: iużby była wiara wasza dawno zwyciężyła: iużby iey były nie przemogły forty piekielne: iużby była na on czas (iako y dziś) śtata za wami znaczna iaka wielkość y gromada ludzi/ naprzeciwo Rzymskiemu Papieżowi y dworzanom iego/ iako ie wy zowiecie. Iako za wiara Troyce świętey przeciw Ariuszowi y Sabelliuszowi/ za wiara o personie Pana Chrystusowej przeciw Nestoryuszowi/ za wiara o dwoiakiey naturze y woley Pana Chrystusowej przeciw Eutychesowi y Monothelitom/ znaczna a znamienita liczba y gromada wiernych y pobożnych ludzi/ mocnie się oparta/ y znamienicie zwyciężyła. Bo wiecie/ iż się tak rownie z Kościołem dzieie/ iako się działo pod figura z Izraelitami: iż im ie wiecey ciśneli y dreżyli Egipcjanie/ tym się oni bardszy mnożyli y śerzyli. Lecz wy od tysiąca lat nie mnożyliście się ani śerzyli: Bo powiadaćie że ażeście przed tysiącem lat byli w wielu krainach (co też nie jest prawda) ale potom począliście się ścisnąć y kureżyć y ginąć pod Antychrystem. Co iesli jest prawda: tedyście nie byli Kościołem prawdziwym/ nie byliście prawem Izraelitami/ ktore im bardszy ścisniano/ dreżono y meżono/ tym się oni bardszy mnożyli y śerzyli. Nie byliście onym Kościołem Apostolskim/ który gdy nawiecey przesładowanie w Jeruzalem cierpiat/ tak iż się też wszyscy chrześciani byli rozbieżeli y rozproszyli po krainach Żydowskich y Samaryjskich/ oprócz Apostolow: y kiedy Szawel burzył Kościół Boży: tedy się nawiecey po świecie Kościół śerzyć począł: Bo onę rozprośenie dało im przyczyne/ że się tym śerzey do ludzi rozniosto y rozflawilo słowo Boże. Bo się oni nie tak rozchodzili/ żeby się wiary swey zaprzec dla boiaźni mieli: ale aby tym śerzey rościagneli y rozmnożyli wiare Chrystusowa.

Twojedy set na
Lutry.

NOTA:

Mattheus w 16.

Własność Kościoła
Pana Chrystu
sowego.

List 190.

w Dzieciach 8.

Kościół Chrystu
sow iaki.

Mattheus w 13.

Chrylost: homil:
47. in Matth.

Mattheus w 16.

w 1. do Tym: w 3.

Kościół Rzymst:
nigdy nie zwycię-
żony.

Jan w 1. Kap: 5.

¶ A śtadci to idzie / że Krolestwo Niebieskie jest przypodobane ziarnu gorzycnemu/ ktorego moc dopiero poczujesz/ kiedy ie rozetrzesz. Takie y kwasowi jest przyrownane/ ktorego namnieysza cząstka wszystko ciało kwasu. Takci y wierni (mowi Chryzostom święty) kiedy się zmieszają z temi/ ktorzy ie przesładowia/ tedy ie zwyciężają. A iako kwas w mace utopiony nie zaginie/ ale make przemienia w swoje przyrodzenie: tak też bywa w przepowiedaniu Ewangeliey: że nigdy nie zgaśnie iasność wiernych Káznodzieciow: ale wszystko zwycięża y oświeca. Lecz iasność wasza/ o Ewangelikowie/ przez całe tysiac lat prawie y do śczetu zgaśta y zaciemiona była: przetoż nie jesteście podobni ziarnu gorzycnemu/ ani kwasowi/ ani weźniom P. Chrystusowym/ ani niezwyćieszonemu Kościołowi ie°. Nie jesteście zbudowani na oney opoce/ przeciw ktorey brany piekielne nigdy nie przemoga. Nie jesteście filarem y podpora prawdy. Bo ktoby się był na was wieśat y podpierał/ tenby był pewnie (widzac was mileżace y co dzień ginace y wstawiaace) zginac także musiat.

¶ Przypatrzcieś się z drugiey strony Rzymskiemu Kościołowi: w którym wszystko inaczey naydziecie. Bo napierwey Piotr y Paweł święty w samym Rzymie dla wiary Pana Chrystusowej gardła potoczyli. Śtad skoro na przodku wielka sława wrosła y przybyła/ y wierze chrześcianskiej/ y Rzymskiemu Kościołowi. A toć to jest zwycięstwo/ ktore świat zwycięża/ wiara nasza. Ktore zwycięstwo wiary/ nie przyśamych się tylko tych Kościoła Rzymskiego wodzach y fundatorach zostato: Ale y potom/ przez kilka set lat przesładowali tenże Kościół Rzymski oni Tyrannowie/ Domitius/ Hadrianus/ Traianus/ Antoninowie/ Severus/ Maximinowie/ Decius/

Valerianus/

Valerianus/Diocletianus/Maxentius/Julianus/Constancius/Valens/Valentinian młodszy Cesarze/ y Theodoricus Krol/ tak barzo/ że blisko czterdzieści Pa-
piezow Rzymskich zamordowali/ okrom niesliczonego poztu wiernych ludzi. Ale
co sie stalo? Jzali tych wszystkich Tyrannow nie zwyciezyla Rzymska wiara? O-
iscie a pewnie zwyciezyla: a tak zwyciezyla/ze iesze trwa/stynie/ kwitnie y kroluje
aż do dnia dzisiejszego po wszystkim swiata: tak iz nigdy nie byla tajna y zakry-
ta ani wiernym/ ani niewiernym ludziom. Prześladowali tenże kościół nietylko
Cesarze wschodni/ y niektorzy Cesarze Niemieccy: ale też y własni domownicy ie-
go/ tak Rzymscy mieszkanie/ iako y niektorzy Kardyuali. Ale iz Rzymska Cathedrala
albo stolica byla ona opoka/ na ktorey Pan Chrystus kościół swoy zbudował/ we-
dług obietnice swojej (co Hieronim y Augustyn swiety iawnie wyznawają) prze-
toż iey nigdy nie przemogły żadne piekielne brany.

¶ Krolz tedy nie widzi/ dla mitego Boga/ tak wielkiey rozni-
ce między waszym a Rzymkim kościołem? On zwyciezyl wszystkie przeciwności/ y nigdy sie przed
ludzi/ tak wiernymi/ iako y niewiernymi nie zatął: a im wiecey byl ucisnion/ tym
sie barzciey mnozil y rost/ na podobienstwo ziarna gorzycnego: tak iz teraz ptacy po-
wietrzni/ to jest Krolowie y Ksiażeta tego swiata/ mieszkają na gatach kościoła
Rzymskiego. A synowie tych ktoryz gi przesladowali/ przychodzą z poklonem do
niego/ y znają gi za matkę duchowna. A wy lepał aboscie od tysiac lat nigdziey
na swiecie nie byli: aboscie byli niemi: y tak dalece nie wroslicie za przesladowa-
nim/ że ani waszych przesladowcow/ ani mezcennikow żadnych mianowac nie mo-
zeć: owszem nie wkazecie/ ani iednego kościoła po wszystkim swiecie/ albo staro-
nego abo ciemnego/ do ktoregobyscie sie byli schodzili na sluchanie slowa Bozego/
y na wywianie swietych Sakramentow. Wkazcie wkazcie iesli ktory wiecie/ albo ies-
li kedy o ktorym cytacie: albo przynamniej wkazcie/ z ktorychescie kościołow spe-
dzeni/ abysmy wzdby ruiny wasze ogladac mogli. Ale iako macie pokazac to/ co ni-
gdy nie bylo? Jesteście tedy synowie niewolnice a nie wolney. Bylicie w tak dlu-
giey niewoli z Agara/ y wygnaniscie byli na puseza y z matka wasza. Wnieslicie
sie wprawdzie nie dawno w pyche/ przeciwko Sarze Pániey waszey: y Jsmael wasz
(Luter) stal sie iakis wielki: y rece tego przeciwko wszystkim/ a rece wszystkich prze-
ciwko iemu: ale nie bedzie dziedzicem syn niewolnicy z synem Pániey wolney. Bo
syn mieska w domu na wieki: to jest w kościele Bozym od pocztku swiata aż do
konca. A niewolnik nie mieska w domu na wieki. Bo nie dawno poczał Luter
trzode sobie zbierac z oderwanow naszych/ y wwozic veźnie za soba: aby iuz nie od
Chrystusa chresciani/ ani Catholikami od iedności y powsechności wiary/ ale od
Lutra Mistrza swego Luterany/ a od Ewangeliey nowey z podtawia wyrwaney/
Ewangelikami byli nazywani. A wnet po tym/ tenże Luter y z wiara swa y z kościo-
łem swym niemal zagubion jest/ nietylko od nas Catholikow/ ale co dziwnieysza/ od
wlasnych veźniow y potomkow swoich/ tak Zwinglianow y Trinitarzow/ iako y od
Nowokrzesciencow/ Libertynow/ y innych sekt poslednich/ ktore on sam wylagi.

Część Wtora.

Natoli na tym/ pokaze wam iesze iasniey/ że waszey wiary lubzi/ od
tysiac lat aż do nas/ zgotá nigdzie na swiecie nie bylo. Bo iako drze-
wo bywa z owocow poznane/ y iedno drzewo iednákcie zawse owoce ro-
dzi: tak moze rzec smiele/ że drzewo kościoła waszego przez tak wiele
wiekow zgotá prozne y nieptodne bylo: albo iesli ktoryz byli kedy na swiecie teyze
wiary/ ktora wy dzis trzymacie: tedyby byli też wlasnie owoce wydawali/ y te sku-
tki pokazowali ktore y wy teraz. Abowiem gdyby byli waszy Ewangelikowie da-
wno przed wami na swiecie byli/ wybyscie dzis nie mieli takiey pracy. Bobysmy
byli widzieli dawno przed Lutrem Catholickie albo Papiestkie kościoły spustoso-
ne/ ostarze wyrzucone/ Nsa zniszczona/ Mniszki y Panny Bogu poslubione z klas-
torow na gody wywiedziane/ woyny przeciw Krolom y Ksiażetom chrescianskim

Matheus w 16.
Hieron: in epist:
ad Damasum.
Auguz: in Psalm:
contra part:
Donati.
Stozenie Koscio-
la Rzymskiego
z Luterskim.
Matheus w 13.
Ezaiasz w 60.

Obaczcie/ obacz-
cie niedzni obla-
kancy iaktmescie
zdraycom wwie-
rzyli.

w 1. Moyz: w 21.

Do Galat: w 4.

Jan w 8.

Ewangelikowie
Kad nazwani.

Ze zbor Luterski
y Balwiniski jest
nowy.
Matheus w 7.

Owoce Ewan-
geliey Lutowey.

NOTA.

w 1. do Kor: 11.

w 2. do Theff: 2.

Mattheus w 16.

Lukaß w 22.

Optatus lib: 2.
cōtra Parmen.Ewangelikowie
Chrystusa na pu-
szyć wkażnia.
Mattheus w 24.

Lukaß w 1.

Lutrowie Ko-
ściół swoy na pu-
szyć wkażnia.Luter: de seruo
arbitrio.

Mattheus w 5.

Ezaias w 62.

Mattheus w 16.

od wtajnych poddanych podniesione/ Biskupy zelione/ y z iedney strony Papiestwa/ a z drugiey strony heretyki pobite y porażone. Styselibysmy byli Krole y Ksiazetá/ chocia y niewiasty (iáko dzis w Angliey) głowami Kościoła Bożego nazwane/ seymy duchowne powsechne wżgardzone/ dwa Sakramenty miásto siedmi/ y te wyniszone: wtore Matzeństwa ieszze za żywota pierwszey żony (chočia dla cudzołóstwa opuśczoney) dozwaláne y dopuszczáne. Takoniec historye y kroniki/ ktore teraz sa pelne spraw y dzieiow Kościoła wásego/ iuszby dawno byty podobny/ z mi sprawami przodkow wászych nápetnione. Z ktorych poniewaz zgotá jadnych nie czytamy od roku Páńskiego šesćsetnego aż do czasow nászych: tedyc záiste nie był ná on czas żaden taki Kościół/ iáki wy teraz stánowicie y pokázuiecie. Ale iáko ten nie dawno wyszedł z ziemié a z przepásci/ ták sie też nie dlugo w ziemié y w przes páśc obroci: gdy albo ci beda okazáni ktorzy byli w Kościele doświadczeni: albo te ste obyčajie w Catholikach beda náprawione/ dla ktorych skárania sprawiedliwie ná nas Pan BOG te plagi dopuścił: albo gdy tá tájemnicá nieprawosci (ktora przez was Szatan ták pilnie sprawuie) w Antychryście bedzie dopełniona/ y duchem wst Pána Chrystusowych porážona. A tedy sie vsprawiedliwi Pan Chrystus w slowie swoim/ ktore rzekł do pierwszego Biskupa chrześciáńskiego. Tys iest Piotr opoka/ a ná tey opoce zbuduie Kościół moy: y bramy piekielne nie przemoga náprzeciwko iemu. Jam sie zá cie modlit o Pietrze/ aby nie wstawałá wiára twojá: a ty kiedykolwiek náwrocony/ potwierdzay brácia twoie. A Piotr Iepák Cathedre swa Biskupia/ w Rzymie postanowit/ aby w tey iedney Cathedrze (iáko mowí Optatus) iedność od wšyřtkich bylá záchowana: aby iuz odšeżepieñcem y grzesñnikiem był ten/ ktoryby przeciw tey iedney Cathedrze druga wystáwował. Co gdyz Principat wáß Luter wżynit/ y wy tákże zá nim: iákož sie mozećie od odšeżepieñstwa y kácerstwa wymowić?

¶ Dowšem tym sie wydáćie być fałszywemi Proroki/ je P. Chrystusa y Kościół iego swiety/ nie wšedy po wšyřtkim swiecie rozšerzony/ ále ná pušęzy y w zámkñeniu śmiećie pokázowác. W czym náš sam P. Chrystus przesřzegt tymi slowy: Jesli wam rzeka fałszywi Chrystusowie y fałszywi Prorocy: Oto Chrystus iest ná pušęzy/ nie wychodźcie. Jesli powiedza/ oto iest w zámkñeniu/ nie wierźcie. Kedy iásnie datznać/ ie to iest rzecz wlasna fałszywych Prorokow/ wżyc/ ieby sie Pan Chrystus/ po ogłošeniu y rozšerzeniu Ewangeliey swoiey po wšyřtkiemu swiátu/ ták miał po káćiech ná pušęzy/ albo w zámkñeniu/ albo w skrytych mieyscach. A czegož inšego dzis wżycie/ wy Lutrowie y Kalwinistowie wšyřcy/ powiádaiać že Kościół Pána Chrystusow przez kilkásiet lat ták sie gdiēs ná pušęzy y w zámkñeniu: Bo nigdzie indzie Chrystá Pána szukać y znaleść mamy/ iedno w Kościele swym swiety/ w ktorym on mieřka y kroluie ná wieki.

¶ Jesliž tedy ná pušęzy y w zámkñeniu był Kościół Chrystusow: tedyby tákże był y sam Pan Chrystus. Leż wy zá wierna prawde ludziom wdać chcećie/ ieby Kościół Chrystusow ták dalece był ná pušęzy y w zámkñeniu/ y ták bárzo tájemny/ niewidomy/ nieznáomy/ nieznáżny/ y zákryty/ y sámemu tyłko Bogu iáwny przez cáte tysiac lat/ że Luter wáß Principat śmiat nápisáć/ iž áni ieden Biskup pod krolestwem Papięskim nie czynit wřzedu swego: a iž áni iedno Concilium nie byto/ ná ktorymby o rzeczach zbáwiennych y pobożnych mowić y rádzić miano. Ale pod tymi/ práwi/ Bog záchował Kościół swoy/ wšakže ták/ że nie był zwan Kościólem. Oto Luter/ mowiac że Kościół pod niezbożnemi Biskupy y Synodami ták był záchowany/ że nie był zwan Kościólem: nic inšego nie mowí/ iedno iž sie Kościół przez ták wiele wieków ták gdiēs ná pušęzy y w zámkñeniu. Ktory iednáť Kościół zowie Pan Chrystus miástem ná gorze zbudowanym/ ktore sie zákryć y zátaić nie moze. Náđ to Ezaias prorokował/ że Kościół Chrystusow záwře miał być zwan Kościólem iego: Bedzieć/ práwi/ názdziáno imie nowe/ ktore miánowáły wstá Páńskie. Nie bedzieř wiecey zwána opuścžona/ ále bedzieř zwána wola móiá w niey. A Pan Chrystus/ to Proroctwo w Ewangeliey wypelniáiac/ ták do Piotrá mowit: Ty iestés Piotr albo opoka/ a ná tey opoce zbuduie Kościół moy: a

forty piekielne nie przemoga przeciw temu. Kościół tedy Chrystusow na Piotrze zbudowany/ iest ono imie nowe/ ktore vsta Pańskie mianowały: ktory Kościół Chrystusow nie będzie wiecey zwany opuśczoney/ y nie przemoga go forty piekielne. Co też Hieronimś. napisał na to miejsce Łzaiasowe: Nie będzie zwano Jeruzalem y Syon/ ale nowe imie weźmie/ ktore Pan włoży mówiac do Apostoła Piotra: Tyś iest Piotr opoka/ a na tey opoce zbuduje Kościół moy. A tak nie insy będzie zwan Kościołem Chrystusowym/ oprocz tego ktory iest prawdziwie: ale ktorykolwiek będzie prawym Kościołem Chrystusowym/ ten też będzie zwan Kościołem Pańm Chrystusowym.

¶ Jakoż tedy Luter śmiał powiedzieć/ że Kościół Chrystusow przez tak długi czas był na puśczy y w zamknięciu? Jako Beza bluźnić się nie wstydył/ że często Bog zakrywa y zaciemnia promienie światła swego: tak iż się czasem zda/ że Kościół do gruntu zaginat: albo że zgromadzenie wiernych samemu tylko Bogu czasem iest znaiome? Żali to nie iest Chrystusa y Kościoła tego na puśczy/ w zamknięciu/ w iasmach y w iasliniach tajemnych (przeciw iasnemu słowu Bożemu) wkażować Bog (mówi Augustyn święty) na ławie y najsłonecz Kościół swoy postanowił: nie taki ktoryby się tacił: nie taki ktoryby był zakryty: aby nie był zakryty iako heretyckie trzody. W słońcu on położył przybytek swoy. Co ty heretyku wciekaś do cienia: co się stradaś do łatow? Ciemu się chcesz tacić? oto Oblubieniec położył w słońcu/ (to iest w iasności) przybytek swoy/ to iest Kościół swoy święty. To pory Augustyn.

¶ Jakoż tedy bluźnierze twierdzić śmiała/ że tak gęste ciemności wżyte Kościół chrześcijański były ogarnęty przez całe tysiąc lat: aż dopiero Luter albo Kálwin/ iako nowy Chrystus/ z nowu świat oświecił: ktoby nie zdążył/ słysząc tak miazgę ciemności/ y Ewangelia a prawdę Bożą zagubiona przez tak wiele wieków? O puśczo Heretycka! O iamy Luterskie y Kálwińskie dopiero otworzone! Nie mogła być prawda Boża przez całe tysiąc lat zagrzebiona/ ani zamierzwiona: chyba by były forty piekielne Kościół Chrystusow przemogły. Bo on obiecał być y mieszkać po wszystkie dni/ aż do skończenia świata/ nie z tymi coby się tacił pod łorcem albo w smocznych iasmach: y ktoryby kazali na puśczy y w zamknięciu: ale z tymi ktoryby wzięli y krzcili wszystkie ludzkie rodu w wielkiego. Byłci Krzest w Rzymskim Kościele/ y byłać nauka Ewangeliey Pana Chrystusowej zaraz w rozlicznych narodziech/ nieli Luter powstał. Był tedy Chrystus z tymi/ ktory wzięli y krzcili wiele narodow/ trwając w obcowaniu y spoteczności stolice Piotrowey: przeciw ktorey nie przemoga piekielne brany. A z drugiey strony nie było tego Kościoła po wszystkich świecie/ ktory teraz zowia Luterskim albo Kálwinowym: y nie tak go na on czas zwano: y nie wzięł ten Kościół ani krzcit wielu narodow: ale albo go nigdziey nie było/ albo był na puśczy y w zamknięciu/ niewidomy y nieznaomy. A tak nie był Kościołem Chrystusowym/ ale iama Antychrystowa: nie był ona świeca a pochodnia/ ktora Pan Chrystus postawił na lichtarzu/ aby świeciła wszystkim ktory są w domu: ale był świeczka zgaśona przez tak wiele wieków/ albo zakryta pod łorcem/ aby nie świeciła nikomu na świecie.

¶ Ale mówia Kálwinistowie w Postylli swoey bluźnierckiey: iż zawsze miał Bog wybrane swoje y Kościół swoy pod Antychrystem: y prawdziwe wyznawce szerey Religiey/ w ktorych Kościół nie bładził. Jedno iż się Antychryst nie dał wynurzać zaciemioney prawdzie. Bo aż wiele zawsze było/ ktory na ty zabobony Rzymskie nie przyzwalali: iasnie iednak tego co rozumeli dla Tyranna wyznawać nie śmieli. Drudzy zaśie Tyraniństwem przyciśnieni/ Boga bluźnić y zabobonow poświadczając musieli. To tak Omylnicy: ktory się oto sami wiążą wymysłami swemi. Bo ażaj to byli wyznawcy prawdziwi/ ktory wiary swey/ dla boiaźni meżki/ iasnie wyznawać nie śmieli? Żali ci wybranemi Bożemi y wyznawcami szerey Religiey moga być nazwani/ ktory groźbami przyciśnieni Boga bluźnić y zabobonow poświadczając musieli? A więc to był Kościół prawdziwy/ ktory przez tysiąc lat tak był zaciemiony/ że prawdy Bożey iasnie wyznać nie śmiał? Jesli tak/ a gdzież podziemiemy one słowa Pańskie: kto mnie wyzna przed ludźmi/ tego ja też wy-

znam: a

Hieronim tamże

Luterski Kościół na puśczy w zamknięciu.

Beza in confess: cap: 5. par: 9.

Aug: in psalm: 18 Psalm 18.

Bluźnierstwo Kacerckie.

Mattheus w 16. y w 28.

Mattheus w 5.

Spórnie wykreto w Kálwinistow wych.

W postylli Kacerckiey list 591. 590.

Lutrowie nigdy nie byli Wyznawcami/ nierzkać Meczennikami.

Mattheus w 10.

Mattheus w 16.

znam: a kto sie mnie zaprzy tego sie ia tez zaprze przed Oycem niebieskim? Gdzie to podziemiemy co Pan Chrystus mowit o Koscielu swoim: ze go bramy piekielne nigdy nie przemoga. Ale niechay wzdzy mianuia te wyznawce y wybrane swoje.

Hieronim Sawa-
nandrola nie byl
Heretykiem.

¶ Powiedaiia iz wiele bylo Megennikow/ ktorzy sie do gardla swego o prawde zaslaniwali. Jako byl Hieronim Sawanarola zacny kaznodzieia/ Hieronim y Jan Hus z Pragi. Ale obacz niewstydliva twarz przewrotnych kacerzow. Tych trzech pomienili: z ktorych pierwszy nie byl Luteranem/ ani Kalwinista/ ani Heretykiem: ale byl mnichem Papiestkim zakonu swietego Dominika/ y statecznym zakon-
nikiem az do smierci: y stracon jest nie dla Religiey/ ale iz sie byl wdat w swieckie sprawy/ y w rzady miasta Florencyey/ ktore gdy sie nie podobaly przeciwney stro-
nie/ przeto od nieprzyjaciol/ z niemalym tumultem y przelaniem krwi wiela ludzi/ poimany/ y do wiezienia wsadzony/ w rychle potym byl stracon y spalony. Jako o nim pisze Syrtus Senensis mnich tegoz zakonu co y on. Drugi Hieronim z Pra-
gi acz byl heretykiem/ ale nie Luteranem ani Kalwinista. Bo iz inze Artykuly opu-
scze w ktorych sie zgadzal z Kosciotem Papiestkim/ prawde zaisze Ciata Panskie-
go w oltarznym Sakramencie y Transsubstanciacia/ to jest przemienienie istoty chleba y wina w Ciato y Krew Pana naszego/ trzymal y wyznawal az do smierci.
powiedaiac ze w tym wolat Augustynowi y inszym Doktorom Koscielnym wierzyt/ a ni-
zli Wilefowi. Jako swiadeza Ultra Concilium Constancyenskiego.

Sixtus in Bibli-
ot: Sancta.
Hieronim z Pra-
gi nie byl Lute-
ranem ani Kal-
winista.

¶ Trzeci takze/ acz byl Heretykiem/ ale nie Luteranem/ ani Kalwinista. Jako to y sam Luter wyznal tymi slowy: Nie dobrze czynia ktorzy mie Husita nazywaia. Abowiem Hus zemna nie trzyma. Bo Hus nigdy nie ganil wyzwania sa-
wietych: wierzył y trzymal ofiare Mszy swietey/ za sywe y umarte. Vezyl iz w Sa-
kramencie Oltarznym ma byc Chrystus chwalon: a iz zostate prawdziwe Ciato
Panskie y po wywaniu. Wierzył iz Sakrament Ciata Panskiego nie moze byc od
iadnego inszego/ iedno od Kaplana Papiestkiego poswiecony/ albo sprawowany:
tak iz cokolwiek inni podawaiia/ to nie jest nic inszego iedno proste chleb y proste
wino. A temu vezyl/ ze sie ludzie maia spowiedac grzechow swoich Kaplanom po-
rzednym/ od Kosciota Rzymkiego poswieconym. Nakoniec vezyl/ ze posty/ dni od
Kosciota przykazanych maia byc chowane/ wstrzymawaiac sie od zakazanych po-
karmow. Czego wshytkiego nie wierza y nie weza Ewangelikowie dzisieyszy: y o-
wszem to za szere bledy/ y batwochwalswa maia. Przeto/ sie darmo nezymcy Hu-
sem y Hieronimem z Pragi zaslaniwia.

Hus nie byl iez-
dny wiary z Lu-
trem y Kalwin-
nem.

Luter: apud Ro-
fensem in art: 30.

¶ A co sie tu o tych dwu powiedziato: toz sie y o Wilewitach/ y o Waldensach/ y o Berengariusu/ y o inszych wshytkich starych heretykach (do ktorych sie dzisiey-
szy odzywaiia) pokazac zawzdy moze: iz y ci wshyscy y miedzy soba rozni y niezgodni/ y w wielu rzeczach dzisieyszym Ewangelikom przeciwni byli: y nie zawse ani wse-
dy byli/ ale roznych czasow y w roznych krainach nastawali. A nawet wshyscy od
Kosciota Rzymkiego byli zatlumieni/ potepieni/ y zwyciezeni: przetoz nie mogli
byc prawdziwym Kosciotem Pana Chrystusowym.

Starzy heretyko-
wie w wielu rze-
czach od dzisiey-
szych rozni.

¶ A w tym sie zaisze dziwna opatrznosc milego Boga zawse pokazuie: ze choc
sie heretykowie ogonami wiaza/ iako one listki Samsonowe: y choc wshyscy na prze-
ciw iednemu prawdziwemu Kosciotowi waleza: iednal glowy rozdzielone maia/ y
w wielu sie rzeczach sami nie zgadzaiia. Jako y Hieronim z Pragi nie zgadzal sie z
Wilefem przodkiem swoim: y dzisieyszy Ewangelikowie nie zgadzaiia sie z Hu-
sem/ ani z Hieronimem/ ani z Wilefem we wshytkich artykulach Religiey swojej.
Ably kazdy poznal/ ze oprocz Kosciota powszechnego/ niemasz nigdzie prawey iedno-
sci wiary Chrystusowej.

Heretykowie mie-
dzy soba rozni.
w ksie: Sedz: 15.

Zamknienie y Summa Kazania.

Vz tedy moy chreszczaninie mily/ pamietay te nauki ktoreś oto slyszal. A
naprzod/ iz iako Catholicy psezotam/ tak heretycy ofsam y sierfeniom sa po-
dobni: ktorych Koscioty sa y poslednie y cudzozone/ y nie Apostolskie ale A-

1.

postatkie/

postacie/ albo odstępnie. Druga/ i nie mogą być Kościołem powszechnym/ przeto iż przed Lutrem nigdzie na świecie nie byli: Bo ani Kościołowi/ ani Biskupow/ ani żadnych znaków y pamiątek Religiey swojej pokazać nie mogą. A Luter ich przodek wyśedłszy z nas/ nie wdał się do którego Kościoła pierwszego: ale sobie nowy wbudował. Trzecia/ gdyby wiara Luterska y Kalwinska dawno była na świecie przed Lutrem: tedyby nie dopiero teraz/ ale dawno były Kościoły Papiestkie spustoszone/ oltarze y obrazy wyrzucone/ y Nisze wyniszczone. Czego i nie było/ tedy to znak pewny/ że wiara Luterska y Kalwinska nigdy przed tym na świecie nie była. Czwarta/ choćby Ewangelikowie dawno przed tym byli gdzie na świecie: tedy jednak i się przez tak długi czas w jamach y wąskiniach kryli y tuli/ a wiary swej dla bojaźni wyznawać nie śmieli/ y od Kościoła Rzymskiego zaciemieni/ potępieni/ y zwyciężeni byli: nie mogą być prawdziwymi wyznawcami y Kościołem prawdziwym Pana Chrystusowym. Piata/ sami się wydawali być heretykami/ i Pana Chrystusa y Kościoł jego (który się nigdy zaciemnić ani zaciąć nie może) przez całe tysiąc lat/ to tam to sam/ na puści y w zamknięciu pokazują. A i się darmo do Husa/ Hieronima z Pragi/ Wiclefa y Berengariusza odzywają. Bo ci wszyscy w wielu rzeczach y Artykulach wiary/ dzisiejszym Ewangelikom prawie są przeciwni.

¶ Panie Boże Ojczy miłosierdzia/ rączę ty sam sposobieć y oświecić serca chrześcijańskich ludzi/ ktoreś obrac raczyć do żywota wiecznego: aby uznawszy zwodniłi y satyszerze/ ktorzy tak wiele dusz Krwia Syna twego miłego odkupionych do piekła posyłaia/ co nadaley od nich wciekali: a stojac statecznie/ y żyjac pobożnie a sprawiedliwie w prawdziwym a powszechnym Kościele Apostolskim/ do ciebie się po śmierci dostali: który żywiesz y królujesz na wieki wieczne. **A M E N.**

II.

III.

IIII.

V.

Kościele prawdziwym Pana Chrystusowym/ Kazanie wtore.

Iż Kościół święty powszechny Chrześcijański nigdy nie wstał/ ani zginął z świata/ ani zbladził/ ani odstąpił od wiary prawdziwej Pana Chrystusowej y Apostolskiej.

Donatystach starych heretykach napisał Augustyn święty/ iż oderwawszy się sami od Kościoła powszechnego chrześcijańskiego/ śmieli mówić albo rączę bluźnić/ żeby Kościół zginął ze wszystkiego świata/ a został się w samej części Donatowej. Ten Duch Donatystów przeciw Kościołowi świętemu powszechnemu/ widzimy że w dzisiejszych Sektarzach zaśie znówu ożył: a tym jest strojszy y iadowniejszy/ iż teraz jest znówu z piekła wzbudzony y wskrzeszony. Abowiem y ci także/ wyśedłszy z nas/ y odstąpienie uczyniwszy od Kościoła chrześcijańskiego powszechnego (który nie jest inšy iedno Kościół Rzymski) bez żadnego wstydu śmieia także bluźnić/ że wszystkie Kościoły zbladziły: Kościół mowie już nie tylko Rzymski albo Papiestki/ iako gi oni zowia: ale zgotła wszystkie Kościoły chrześcijańskie/ y ze wszystkimi Ojcami y Doktorami wszystkich wieków/ pojąwszy od czasów Apostolskich/ aż do Lutera nowego Apostoła. Nadto śmieia twierdzić/ że dawno zginęła ze wszystkiego świata

Ewangelikowie
sa Donatysto-
wie.
Augu: hæreli 69.

Jan w 1. Kóp: 2.
w 2. do Ebiff: 2.
Bluznierstwo E-
wangelikow.

I.

2.

Ewangez

Lutra swowol-
nikowie máia 36
Chrystusa.

3.
Sektarze Kościol
Boży przywlezu-
ją do swey ludy
trzody.

Zbory Kacerzow
dzisiejszych ni-
gdzie na świecie
przed Lutrem nie
były.

Odpowiedź ná te
bluźnierstwa Bá-
cerkie.
Augu: in psalm:
101. Cont: 2.

Augu: in Psalm:
47.

Kościół nigdy v
stać y zginąć nie
może.
Lukas w 11.
Matheus w 16.

Rozłożenie Ba-
zania.

Ewangelikowie
i Antychrysto-
wie.
Jan w 1. Kap: 2.

Ewangelia ona prawdziwa Pana Chrystusowa/ ktora Apostotowie przepowie-
dali pojawşy od Jeruzalem po wszystkich narodziech: az teraz dopiero nowy Apo-
stol/ a radniey nowy Chrystus Luter/ y z weźniami swymi/ poezal przepowiedac E-
wangelia prawdziwa po Niemieckiey ziemi/ poezawşy od Witembergu. A temu
smiecia mowic/ ze sie v nich samych prawy Kościol zostal/ w czastce Lutrowey albo
Kalwinowey: a iz tylko v nich samych iest szęyra nauka Ewangeliey (od ktorey sie
tez Ewangelikami zowia) y porzadne wywianie swiatosci albo Sakramentow.
A nie dziw chrześcianinie mily/ ze to oni mowia. Bo inaczej swe^o odszepienstwa
wymowic nie moga. Abowiem wyszedşy z nas/ y z našego Kościoła Rzymskiego po-
wsechnego/ nie wdali sie do żadnego inşego Kościoła chrześcianiskiego/ ktoryby byl
przed nimi: ani do Greckiego/ albo Ruskiego: ani do Ormiańskiego/ albo do Rus-
sytow. Bo te wszystkie poposolu z Rzymskim oraz potepili. Ale sobie poezali zbierac
y budowac (z našych oderwanow/ iako y sami byli) Kościol iakis nowy/ Kościol
wi chrześcianiskiemu ná wszystkiem przeciwny/ iakiego nigdzieś ná świecie nie bylo:
ktory przeto od Lutrá/ iako od pierwszego fundatora swego/ Luterskim iest pra-
wdziwie nazwany. Przeto; iuz im nielza/ iedno hanbic/ ganic/ skalowac y bluźnic
wszystek Kościol powsechny/ Chrześcianiski/ Apostolski/ z ktorego wypadli: y wszelkie
mu btedy przypisowac: a swoy Apostatski albo odszepieniski nowy zbor/ onemu prze-
ciwny/ zalecac y wynosic.

¶ Ale co Augustyn swiety ná to bluźnierstwo starym onym Donatystom obpo-
wiedzal/ to my tez tym dzisiejszym ich potomkom slusnie odporowiemy. A ktorzyś to
(prawi) mowia/ zeby on Kościol powsechny/ ktory byl we wszystkich narodach/ iuz
nie byl/ y zginat? Ci to mowia/ ktorzy nie sa w Kościele. O niewstydlivy cztowie-
cze! Mowisz ze nie masz Kościoła/ izes ty w niem nie iest! Patrz abys ty sam przeto
nie byl y nie zginat. Boć Kościol zawse bedzie/ choc ciebie nie bedzie. A zowie Au-
gustyn swiety taka mowe/ obrzydla y przekleta/ pychy y falsu pełna/ żadna praw-
da nie podobarta/ żadna mardoscia nie oswiecona/ żadna sola niezaprawiona/ pro-
żna/ ničemna/ yporna/ skodliwa. A ná drugim miejscu tak pisze: Ale podobno
ten Kościol/ to miasto/ ktore swiat trzymalo y posiadlo/ kiedykolwiek bedzie wy-
wrocono? Nie day Boze tego ani pomyslac. Bo ie Bog fundowal ná wieki. A
ieslic ie Bog fundowal ná wieki: a coż sie bois zeby nie vpadlo niebo? Natonic
rychley niebo y ziemia vpasć y zginac moze/ a nišli zaginie Kościol Boży: y rychley
slońce ná niebie zagasnie/ a nišli Kościol Boży ná ziemi vstanie. Bo ziemia y niebo
przemina: ale stowa Pańskie nigdy nie przemina. A stowa Pańskie ty sa/ iz brany
piekielne Kościoła tego nigdy nie przemoga.

¶ Aby sie tedy zaktaty vsta tym bluźniercom/ ktorzy Kościolowi chrześcianiskie-
mu powsechnemu btedy/ zabobony/ batwochwalsstwa/ odstapienie y oderwanie od
Kościoła prawego/ a nawet vstanie y zginienie hardzie y niewstydliwie przypisua:
Pokażemy ná tym Kazaniu/ za pomoca Pańska/ w pierwszey czesci/ ze Kościol swiety
powsechny Rzymski/ wiary swoiey nigdy nie odmienil/ ani odstapil od Kościoła
prawdziwego: co oboie dzisiejszy odszepienicy iawnie wezynili. W drugiey czesci
zasie obaczmy/ iz nauka Kościoła Rzymskiego/ poezawşy od czasow Apostolskich az
do nas/ zawse iednostayna y nieodmienna byla: a iz sami Ewangelikowie/ Kościola
Rzymskiego y nauki tego zganic y potepic inaczej nie mogli/ ai z nim wszystkie Ko-
ściol chrześcianiski/ ktory byl ná świecie poezawşy od Apostotow ai do nas/ spotem
potepili. Czym sami siebie iawnie osadzili byc heretykami/ y odszepiencami od Ko-
ścioła chrześcianiskiego powsechnego.

Cześć Pierwsza.

Je moga tego zaprzec dzisiejszy oderwanicy/ ze nie my z nich/ ale oni
znas wysli y powstali: nie my od nich/ ale oni od nas odstapili y o-
derwanie wezynili. A przeto; wedle dekretu Apostolskiego/ sa Anty-
chrystami. Ale sie tym wymowic y zastonic vsilua/ powiadaiac zeby

smý my

Imy my pierwey od nauki swietey do nauki Dyabelskiej/ od kościoła pierwszego Apostolskiego/ do kościoła Antychrystowego odstąpić mieli: y inſe tym podobne potwarzy kłada na nas/ aby ſwa ſromote iakożkolwiek pokryć y ochylić mogli. Ale to nas cieſzy/ że tey ſwey potwarzy żadna prawda nigdzie nie dowodza/ y owſem ni gdy dowieść ani pokazać nie mogą.

¶ Bo przy każdym odmienieniu wiary/ y w każdym odſtąpieniu od ſtárego á powszechnego kościoła chrześcijańskiego/ to ſie wſzystko odtręć y pokazać musi. Náz przod wodz albo Pryncypał iáki onego odſtąpienia/ iáko Ebion/ Ceryntus/ Mánicheuſ/ Aryuſ/ Donatus/ Berengáryuſ/ y inſy Arcykácerze. Názto ſa pewne nauki/ ktorých ci wodze albo odſzepieńcy bronia: iáko Ebion z Ceryntem czynił Chrystá Páná nie Bogiem wiecznym/ lecz prostym człowiekiem. Mánicheuſ/ czy ni dwa początki/ ieden zły á drugi dobry. Aryuſ nie wyznawał Syná Bożego być ſpotyſtnego z Oycem. Donat wſył/ iż kościół zginął ze wſyſtkiego ſwiátá/ á oſtat ſie tylko w części jego. Berengáryuſ przął ſie prawdziwey bytności ciátá y krewie Pánſkiej pod oſoba chleba y winá w najſwieższym Sakramencie/ y Tránsſubſtáncycyey/ to ieſt przemienienia chleba y winá w ciátá y w krew Páná náſzego. Trzeci/ ieſt pewny czas ktorego powſtáli tácy odſzepieńcy: iáko Ebion z Ceryntem zá czasów Janá S. Apoftotá. Aryuſ zá času Konſtántyna wielkiego Ceſárzá/ Roku Pánſkiego 328. Mánicheuſ y Donatus zá času Auguſtyna S. Roku Pánſkiego 413. Berengáryuſ Roku Pánſkiego 1050. Ciwarte/ záwſe y kożdego wieku byli w kościele Páná Chryſtuſowym Páſterze/ Biſkupi/ y Doktorowie/ y inni meżowie Apoftolſcy/ ktorzy ſie onym heretykom oparli/ yo prawdę Bożá záſtawiali. Jáko Ebionitom ſprzeciwił ſie Jan Ewángeliſtá s. Nowácyanom Korneliuſ Pápięſ y Cypryan s. Aryuſowi Acanázyuſ/ Hiláryuſ y inni: Neſtoryuſowi Cyrylluſ: Donátuſtom Optatuſ y Auguſtinuſ: Pelágianom Auguſtinuſ: Berengáryuſowi Algeruſ/ Lanfráncuſ y inni: nákoniec wſyſtkim heretykom y oſlicá Rzymſká káżdego wieku mocno ſie ſprzeciwiała. Piáte/ zá káżda odmiana wiary/ albo oderwaniem odſzepieńcow/ ſkoro náſtáli Ceſárze chrześcijańscy/ kłádanó Synody/ Concilia albo Seymy Duchowne Biſkupow y Doktorow/ ktorzy óne kácerſtwá potępili. Jáko Concilium Nicenſkie pierweſ/ ſtożone ieſt przeciw Aryanom. Konſtántynopolſkie pierweſ/ przeciw Mácedonianom/ Ephezyńskie/ przeciw Neſtoryanom. Chálcedońskie/ przeciw Eutychianom/ y Dioſcoryanom. Collacie y diſputácy w Afryce przeciw Donátuſtom: Concilium Rzymſkiej/ Wercellenſkie y Turonſkie przeciw Berengáryuſowi.

¶ Szoste/ w tych tumultách byty pewne mieyſcá/ pewne miáſtá/ albo y kráiny/ ktore albo ſtára wiáre trzymáły/ albo nowá przyimowáły. Jáko z Aryany trzymáta Nikomedyá y Alexándryá/ y wielká część wſchodnich kráinow. A z drugiey ſtroiny przeciwko im ſtali kościół Rzymſki y Medyolańſki/ ze wſyſtká Włoſká/ Fráncuſká/ y Hiſpáńſká ziemia. Donátuſtowie tylko w Afryce byli: á przeciwko im y wielce Biſkupow w Afryce/ y wſyſtko chrześcijańſtwo ſtalo. Berengáryuſ tylko we Fráncycy na niektórych mieyſcách wylewał iády ſwoie: ktore y ſam niedługo po tym przekłáł. Siódme/ y to niepochybna/ je ſie oni odſzepieńcy ſami nie zgadzáli/ y rozrywáli na kilka części. Jáko Aryanowie ná trzy części. Donátuſtowie tákże y Berengáryanowie ná rozmaíte ſekty ſie rozchodzili. A co náde wſyſtko/ záwſe ktorýchkolwiek heretykow ná początku máta trochá y gromádká bywáta/ wzgledem oney iedności y powszechności wiernych/ z ktorey wſyſcy wyſli. Tákiż záwſe z przodku/ kiedy heretykowie náſtawáta y od kościoła odſtepuia/ nie równo wiecey ludzi w domu Bożym zóſtawáta/ á niſli ich zá ſoba odwodza. Dziewiáte/ y to pewna/ iż żadne heretyctwo albo odſzepieńſtwo długo trwáć nie moie. Bo táki Páwel ſwiety o wſyſtkich heretykach powieđział. Aleć dáley nie poſtapia albo nie wſkuráta: bo ich ſalenſtwo bedzie wſyſtkim iáwno. Tákiſe y Piotr ſwiety nápiſał/ iż Heretykow zátroczenie nie záſpi/ albo nie omieſka. A przeto zgineli dawno Ebionitowie/ Aryanowie/ Donátuſtowie/ Berengáryanowie/ Witleſowie/ y inne wſyſtkie ſekty/ tákiż ich ſezátku nigdzie nie zóſtáto: áż ie dopiero teraz Ewán-

Dotwarz facer
ſka w Doſtyll
liſt 61.

3. Káſt ot Rzym
ſk wiáre chześ
ciáńſk ey ráz prz
ietcy nigdy nie od
ſtąpił/ ani odmi
nił. 1. Wodz.
2. Náuki przeči
wne.

3. Czas odſtápie
nia.

4. Doktorowie
obronicy náuki
prawdziwey.

5. Concilia y dy
ſputácy.

6. Stroná od
ſzepieńſka kedy
byłá/ á kedy pró
wowniarna.

7. Rozermónie
heretykow.

8. Náſta groma
dká odſzepień
cow.

9. Dredkie zginie
nie ſektarzew.
w 2. do Tym: 3.
Piotr w 2. káp: 2.

10. Stąteczność
kościół prawdzi-
wego.
Kzaiasz w 66.

Ca winni poká-
zác Sektarze ni-
šli tey potwarz-
ná nas dowioda.
Da demõstrandi.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

gelikowie w niektórych Artykutach z piekła zaś wywołaja y wzbudzaja. Nako-
niec/według prorocstwa Kzaiaszowego/wierni ludzie y stątecznie stojacy w koscies-
le/nie tylko trzykroć przez rok iako w starym zakonie/ ale na każdy miesiąc y na każ-
de święto/ przychodza/ aby sie modlili y chwaili Boga przed oblicznością Pań-
ska/ to jest/ w starych swych koscielech/ y na miejscach imieniowi tego poswieco-
nych: y tam według stąrego zwyczajú Panu Bogu sluza/y wiare swa iawnie przed
wszystkimi wyznawaja.

¶ Jesliż tedy jest prawda/iako nas nieprzyjaciele potwarzaja/zebyśmy my Rzy-
mianie albo Papieznicy pierwey wysli z koscioła powszechnego/y odstąpienie wezy-
nili: niechże nam pierwey pokaza ty wszystkie znaki/y kondycye/y okolicznosci/ktõ-
re sie przy każdym odstąpieniu/ albo odseżepieństwie znayduia. Niech pokaza na-
przod/ktõrego roku stąto sie to przez nas z koscioła oderwanie y odstąpienie.

Drugie niech pokaza/ kto był wodzem y początkiem tego odstąpienia. Trzecie
niech pokaza/ w których naukach albo Artykutach wiary ci odstępnicy dopiero na-
on czas od inszych wiernych odstąpili. Czwarte niech pokaza/ kto sie zastawit
y sprzeciwił tym odstępnikom y odseżepieńcom/ z strony wiary koscioła powszech-
nego. Piąte niech pokaza/co za Concilia/Synody/albo Sejmy Duchowne/co za
disputacye albo collacye/ przeciw tym odstępnikom byty zgromadzone. Szoste
niech pokaza/ kiedy mieszkali/ w ktõrey stronie swiatá żyli/ y weżyli oni odstępn-
cy: a w ktõrey zaśie zostali inszy Catholicy prawowierni. Siódme niech pokaza/
na ktõre sekty rozzerwali sie oni odstępnicy przez tak wiele wiekow. Osme niech
pokaza/ gdzie zostata ona wielkość y jedność prawowiernych/ z ktõrey odseżepień-
cy wysli y wychodza. Dziewiate niech pokaza/ że oni odstępnicy potym rychto
zgineli/ y wstali iako y inne wszystkie sekty odseżepieńskie. Nakoniec niech poká-
za/ z tak wiele kosciołow po świecie/ aby ieden koscioł/ w którymby prawowierni
oni chrześciani (od których Rzymianie odstąpili) Pana Boga chwaili y wiare
swa iawnie wyznawali/y Sakramenta święte podawali y przyjmowali. Te wszy-
stkie kondycye y okolicznosci za każdym odstąpieniem wynurzyć sie musa: iako jest
rzecz iasna w każdym odseżepieństwie/ Nowacyanow/ Aryanow/ Donatystow y
inszych sekt starych. To tedy wszystko musa nam pierwey przeciwnicy iasnie a nie
wątpliwie pokázac/nizeli dowioda tego kłamstwa ná nas/zebyśmy my z prawego
koscioła Chrystusowego kiedy wystapili. Aleć wiem záperwe/ że oni tego nigdy
nie dokaza. A my z drugiey strony o ich odstąpieniu palcem to wszystko záwse po-
kázac mozemy.

Odstąpienia Lu-
terstego iasne o-
pisanie.

1. Czas.
2. Wodz.
3. Znaki przeci-
wne.

4. Kto sie Lutro-
wi sprzeciwił.

Disputacye y
Concilia.

5. Luter gdzie
stął/ a gdzie
catholicowie.

¶ Abowiem to Ewangelikow dzisiejszych z koscioła Rzymstkiego oderwanie/
pocieto sie naprzod Roku Pańskiego 1517. ktõrego oderwania albo odstąpienia
wodzem y początkiem był Marcin Luter/ Mnich zakonu Augustynowego. Ten
sie naprzod sprzeciwił wszystkiemu kosciołowi: ten napierwey poczał ganic odpu-
sty/ wiec wywianie Sakramentu pod iedna osoba: a wnet potym poczał bluźni-
nadostoinieysza ofiare Mszey świętey. Krotko mowiac/wznovil one sprosne starych
kacierzow bledy. Bład Vigilancyusow przeciwko wywianiu swietych. Bład No-
watow/je Kapłani nie moga grzechow odpuszczać. Btedy Aryanowe/ że sie za v-
marte modlic/ y dni od koscioła naznaczonych postić nie potrzeba. Btedy Jowini-
anowe/ że panienstwo nie ma wiekszey zaslugi y zapłaty w niebie/nád matienstwo.
y inne. Lutrowi sie skoro ná przodku sprzeciwił y zastawit Papież Leo dziesiaty/y
wsyscy Biskupi y Doktorowie chrześcianscy: Cocleus/ Eckius/ Faber/ Pighius/
Biskup Rosencki/ Tomás morus/ Caietanus/ y inni bez liczby. Byty disputacye
Luteranow z Catholicami w Lipsku naprzod/ roku 1519. Potym w Augspurku/
Roku 1530. Synod napierwey w Rzymie/za Leona dziesiatego. Potym w Trye-
dencie za Pawła trzeciego/ Juliusa trzeciego/ y Piusa czwartego. Luter w Wi-
tembergu mieszkal pod obrona Asiażeciá Sálskiego. Z nim trzymali Witember-
czanie/ y nie dlugo potym Lipszczanie/ y niektore miastá Sáskie y Szwabskie. A z
kosciołem Rzymstkim staly przeciwko iemu zupetne krolestwa y narody: Włoska/
Francuska/ Hispańska/ Portugalska/ Angielska/ Skotska/ Polska/ y Węgierska zia-

miá/ y

mią / y wiekša część Niemieckiey : iako Rakuska / Baworska / Brabantzka / Słan-
 berzka / Hollandzka / Fryzka / Hannonska / y inne. Z Luteranow siódmego roku po
 ich odstąpieniu / wysli Zwinglianowie / po nich Nowokrzeńcy / Szwenkfeldy-
 nowie / Osiandryanowie / y inne rozliczne sekty. Z Zwinglianow zaśie Kalwinisto-
 wie : a z Kalwinistow lepał w Polsce y w Siedmigródzkiej ziemi / nowi Arya-
 nowie y Ebionitowie y Troybożanie / a w Anglię Purytanowie. A ci wszyscy se-
 ktarze / z małych początkow powstałszy / iako gąsaki niepożyteczne z wielkiego
 drzewa odcięte / iednak samo drzewo y z korzeniem iego (to jest on starożytny Ko-
 ściot z ktorego wypadli) zostawili daleko szerzy / obfitszy / y ludnieyszy / niżli oni
 wszyscy. Bo iesli ie stozysz z kościotem Rzymskim powszechnym (ktory sie szerzy we
 Wlozech / w Sycylię / w Sardynię / we Francyę / w Hispanię / w Portugaliey /
 y po wielu rozlicznych krainach Niemieckich : k temu w Polsce / w Węgrzech / w
 Szwajcarych / w Korsyce / w Korcyrze / w Cyprze / w Crecie / w Grecyę / w Angli-
 ey / w Scocyę / w Zibernię / w Assyryę / w Ethiopiey / y w nowych Indyach) tedy
 oni barzo mala gromadka zostana. Bo te wszystkie sekty nie dosly ieszeje polowice
 rozszerzenia Aryanskiej sekty : ktora iednak sekta Aryanska / wzgledem wielkości pra-
 wego chryścianstwa / mała częśćia nazywa Bazylis swiety. Sekta Luterska nie
 mogła wiecey wskurac / skoro nastala sekta Zwinglianska. Zwinglian siezye sie
 nie mogli / skoro Kalwinistowie powstałi. Kalwinistowie także barzo sie kurezye /
 sciskac / y drobniec pogzeli / skoro z nich wysli Nowokrzeńcy / Troybożanie / y Ebi-
 onitowie : tak i ostatnie sekty narobzenie / iest skazenie przedniey. A te wszystkie
 sekty czasow naszych / powszechny Synod Trydentzki osadzil y potepil / y ich skalen-
 stwo wysytkiemu kościotowi y swiatu odryl y pokazal Dekretami swemi. Na o-
 statek potym Luterskim odstąpieniu / Catolikowie przedsie we Wlozech / we Francy-
 ey / w Hispanię / w Polsce / y w samey Niemieckiej ziemi / w tych kościelech we-
 dle starego zwyczajiu Pana Boga iawnie na kazdy dzien chwala / ktore ich przedko-
 wie dobrze przed Lutrem / ku cci y ku chwale Bozey byli zbudowali.

¶ Toć to oczywisty dowod / chryścianinie mity : toć iasne pokazanie / ze oni od-
 nas / to iest od kościota chryścianzkiego / od kościota Rzymzkiego powszechnego / od
 kościota Apostolskiego y starodawnego odstapili. Niechayże Ewangelikowie o
 Rzymianiech co takowego zmysla iesli moga. Bo iesli kościot Rzymzki odstapil
 od pierwszego kościota Apostolskiego powszechnego : tedy pytam kiedy : tedy : przez
 kogo sie napierwey to odstąpienie estato : kto sie mu sprzeciwił : ktore Concilia
 przeciwiemu byly zgromadzone : iako dlugo trwato ono odstąpienie : a nakoniec /
 gdzie sie on kościot pierwszy Apostolski zostal / od ktorego iako mowia Rzymianie
 odstapili : Niechay go palcem pokaza / iako my pokazujemy nasz Rzymzki / od ktorego
 go Lutrowie odstapili : Jesli rzeka je do konca zginat : tedy Panu Chrystusowi
 klamstwo zadawacia / ktory to poprzysiagl y obiecal / ze nigdy wstac ani zginac nie
 miał / aż do skonczienia swiata. Gdysz iako Augustyn swiety mowi / chocia wysytkie
 kacerstwa z kościota powszechnego wychodza / tedy przedsie kościot powszechny stoi
 y trwa statecznie na korzeniu swoim. A iesli nie zginat / pytam gdzie sie zostal :
 Bo iesli byt tedy na swiecie / a czemuż Lutrowie do niego nie biezeli : czemu sie do
 onego dawnego / y gotowego / od Pana Chrystusa fundowanego / y zawse trwatego
 kościota / od nas nie przeniesli : czemu sobie iakies inze kościoły budowali wes-
 dle mozgu swego : Ktorem prawem Luter smial sobie nowa Boznice zakladac /
 iakiey nigdzie na swiecie nie naydowal : Ktorem prawem Zwinglius smial Lutro-
 wego / a Kalwin Zwingliuszowego / a Seruet y Gentilis Kalwinowego budynku
 poprawowac : Lecz iako Tertullian nabobnie powiedzial : Toz bylo wolno Val-
 lentinianom (heretykom) co y Valentinowi ich przedkowi. Toz Marcyonitom
 co Marcyonowi : wiare odnawiac y stanowic wedle myśli swojej. Tak tez y my o
 dzisieyszych Sektarzach powiedziec mozemy : Wolno bylo Luteranom to / co y Lu-
 trowi : y Kalwinistom co y Kalwinowi : nowe także wiary y sekty wprowadzac /
 y osobne kościoły albo racze zbory y boznice budowac. Ktoz tedy nie widzi / prze-
 mity Bog / ze sie sami heretykami osadzili : ze iadnego na swiecie kościota chry-
 scianzkiego

7. Sekty na ktore sie Lutrowie roz-
 zerwali.

8. Gdzie zostala
 wielkość praw-
 owniczych.

Basilis epist: 70.
 & 72.

9. Zginienie sekty
 Luterskiej y Zwin-
 glianskiej.

10. Kościoły Ch-
 tholickie po odsta-
 pieniu Luter-
 skim.

Ewangelikowie
 prawi Drowdacy
 albo Odbrowdacy.

Mattheus w 16.
 Mattheus w 28.
 Aug: de Symbo-
 lo ad Catechum.

NOTA.

Tertul: de prae-
 scriptionib.

Sektarze swoim
 własnym sadem
 potepieni.

Nowi Chrystusowie.

ściągającego znaleźć nie mogli/ oprocz tego ktory opuścili? Kto nie widzi/ że aż nie słowy ale sama rzecz wyznali: że Kościół Chrystusow zginął ze wszystkiego świata: a iż sie Pan Chrystus nie widział w obietnicy swojej? Kto nie widzi/ że sie Luter y Kalwin Chrystusem weźnili? nowy iaktis Kościół buduiac/ y Ewangelia zagubiona znou na świat wnoszą? Kto natomiast nie widzi/ że to marne/ prozne a niekzemne wymowki/ ktorymi iedno oczy ludzkie mamia/ żeby przeto od Kościoła Rzymkiego odstapili/ iżby pierwey Kościół Rzymski od inzego ktorego Kościoła prawego odstąpić miał: do ktoregoby sie oni dopiero nawrocili? Bo to wszystko kłamstwa y potwarze: ktorych tak iacno prawda dowiesć moga/ iako sie im iacno nieba palcem dotknąć.

Część Wtóra.

Sektarze to twir dza/ czego nigdy dowiesć nie mogą.

NWszędzie słyszeli/ chrześciance mili/ że aż iacno mowić iada heretykowi/ ale trudno dowiesć/ y sama rzecz to pokazać/ żeby Kościół swiety powszechny Rzymski/ albo zbladzić/ albo wiara swa kiedy odmienić/ albo od Kościoła ktorego starszego odstąpić miał. Co my iacniuchno y iasniuchno pokazujemy o wszystkich sektach kacerstkich y nowych y starych/ kiedy/ kiedy/ iako y w czym/ y przez kogo od Kościoła Rzymkiego odstapili/ y iako y przez kogo rozzerwane/ zwycięzone/ zatracone byly. Skąd iest iasny dowod/ że sam Kościół Rzymski iest Kościół Chrystusow/ powszechny y prawdziwy/ z ktorego wszystkie Sekty wychodza/ a on przed sie trwa stacelnym na korzeniu swoim: a k temu zostawa zawse daleko iasnieyszy/ szerszy y ludnieyszy/ a nieli wszystkie sekty. Co iestże tym iasniey obaczmy/ gdy sie przysluchamy/ iako roznie przeciwnicy mowia o czasie/ ktoregoby Kościół Rzymski zbladzić y vstać miał.

Kościół Rzymski sam iest prawdziwy.

Ktorego czasu Kościół chrześcianski zbladził/ wedle przeciwników.

¶ Bo aż iest dziesiec rzeczy/ ktoreby nieprzyiaciele wywiesć/ y pokazać mieli/ a nieli dowioda na nas tego odstapienia ktore wymyslaila: wszakże ani iedney najmnieyszej rzeczy z tych dziesiacy pokazać nie moga: iako wnet wstlyysz z wasnego ich wyznania. Abowiem aż wszyscy powiadaila/ że pierwey Kościół chrześcianski zbladził y odstąpił od nauki prawdziwey Apostolskiej. Wszakże gdy ich pytamy/ ktorego sie czasu to odstapienie stalo: tedy sie sami barzo nie zgadzaila/ y iawnie wydawaila/ że to marny wymysl a prozna wymowka/ ktora swe odstapienie y odszczepienstwo zastonic vsiuiwa. Bo iako prawda zawzdy iest iednostayna/ tak kłamstwa y matactwa rozne sa y sobie przeciwne. Skąd tez y ona przypowieść vrosła: iż kłamcowi dobrej pamieci potrzebá.

Rozne sentencje Heretykow o vstaniu Kościoła chrześcianskiego.
1. Odestá lat.
2. Od trzech set lat.
3. Od szesti set lat

¶ Abowiem Marcin Luter na poczátku swego odstapienia y oderwania twierdził/ że Kościół Rzymski od czasu Concilium Constantyjskiego/ to iest wyiszy nieli odestá lat/ vstać y zbladzić miał. Tak powiedzial Luter na Wormackim Seymie/ Roku Páńskiego 1522. Ale nie dlugo potym Roku 1551. ci ktorzy Repetycya Augustánskiej Confessiey napisáli/ powiedzieli/ że Kościół zbladził od trzech set lat. A Luter potym w księgách przeciw Papiestwu napisal/ że od szesti set lat zginął prawy Kościół ze wszystkiego świata: tak iż sie od roku Páńskiego tysiacnego miał to poczác to zamierzwienie y zácimienie Religiey y wiary chrześcianskiej/ ktore wymyslaila. W tey sentencyey od poczátku swego odstapienia trwáli Lutrowie przez kilká lat: nawiecey dla onego prorocstwa/ ktore iest w Jana swietego obawieniu/ o stáanie ktory miał byc zwiázany przez tysiac lat/ aby nie zwodził ludzi/ iżby sie wypeñnilo tysiac lat: a potym miał byc odwiazany na krotki czas. Abowiem to miejsce wszyscy kacerze dzisieyszy wykládali pierwey o vstaniu y skazeniu wszystkiego Kościoła/ ktore miało byc po tysiac lat: powiedaiac że sie ius to prorocstwo w Papiestwie speñnilo. Ktorego sie wykládu od Witlefa Lutrowie náuczylí. A to dla tego weźnili/ iż to co oni w Kościele Rzymskim gánia/ y zá bledy/ zabobony y bátwochwálstwa máia/ mniemieli pierwey żeby dopiero od trzech set lat/ albo na daley od piáci set lat w Kościele nástály. Ponieważ okolo onych czasow wszczęta sie náuka skolney Theologie: y przez te pieć set lat wiele Conciliov y Seymow Duchownych

o Obiáwien: 20.

Sługoby to był czar odwiazany a nie na krotki czas.

chownych

chownych było zgromadzono / na których Luterskie błędy y kacerstwa (ięsze pier-
wey niżli sie zjawily) iawnie a iasnie potępione były.

¶ Ale potym / widzac że y dawnieysze wieki nie mniey iasnie za Catholikami sto-
ja / y nauki Luterskie potępią : postąpili daley / y wstanie Kościoła daleko starsze y
dawnieysze potępiły. Bo y sam Luter / Kalwin / Melanchton / y drudzy za nimi /
tylko pierwsze pięć set / a nawiecey sześć set lat po narodzeniu Pańskim / sezyrości
Kościoła Pana Chrystusowego przypisują. Powiadać że już całe tysiąc lat prze-
minęło / iako wszystkie Kościoły chrześcijański wstali y pobladzi. A przetoż Kalwin
Grzegorz a swietego zowie ostatnim Biskupem Rzymskim. A drudzy Ewangeliz-
kowie pierwszym Antychrystem czynią Bonifacyusa trzeciego / który za tym Grze-
gorzem wielkim po pułtoru lat nastal : ktorego przeto Pantaleon scribent Luter-
ski zowie pierwszym Papieżem / y pierwszym najwyższym Biskupem / iakoby od Pho-
kasa Cesarza wczynionym.

¶ Mniemieli ślepi heretykowie / aby przynamniey oni starszy Doktorowie / kto-
rzy przed tysiącem lat żyli y pisali / trzymali z ich stron / y za nimi byli : a żeby ięsze
na on czas te mordercy / przysady y skazy religiey (iako ie oni zowia) nie były w Ko-
ściele. A śladci to postę / że wielka śmiałość / ale niewstydliva złość albo nie-
wmiętność twierdzili / żeby sie za te Grzegorza wielkiego naprzod pojąc mia-
to y do Kościoła wniesiono było wzywianie swietych / modlitwy za umarte / y imie y
ofiara Nhey swietey za żywe y za umarte. Tak Melanchton pisal w Apologiey
Augustańskiej Confesiey y w ksiązkach o Kościele. Tak Kemnicus y inni za nimi.
Ale y w tym mniemaniu nie długo zmieścili : obaczywszy że y oni nastawieyszy y
nastarszy Gycowie y Doktorowie / ktorzy przez pierwsze sześć set lat od narodzenia
Pańskiego pisali / nauki y Ceremonie Kościoła Rzymskiego / ktore dzisieyszy herety-
kowie gania / iasnie potwierdzili. Przetoż ięsze bardszy sezyrość Kościelna ście-
śnić y skroćć musieli. A śladci to postę / że Melanchton tylko pierwsze trzy sta lat
po narodzeniu Pańskim sezyrey nauce daie. Bo mowi / że skajona y zeprowana na-
uka podali Basilius / Ambrosius / Epiphanius / y Augustinus : ktorzy wszyscy okolo
roku Pańskiego czteryssetnego żyli y pisali. Tegoż Melanchtona niektorzy na-
śladowac / Bosyma Papieja / który był za czasow swietego Augustyna / pierwszym
Antychrystem czynią : iż ten bronil przodkowania Kościoła Rzymskiego przeciw
Biskupom Afrykańskim / okolo appellacyey do stolicy Rzymskiej.

¶ Leż gdy y te pierwsze trzy sta lat po narodzeniu Pańskim / przez wsta y pisma
nastarszych onych Gycow / Dionizyusa Areopagity / Ireneusa / Justyna Męcz-
nika / Tertulliana / Origenesa / Cypryana / Ambrosyusa y innych / te dzisieysze sekty
także potępiali / a wierze y nauce Kościoła Rzymskiego powszechnego znacze y zna-
cze y znamienite świadectwa wydawali : nie wstydzili sie nakoniec Ewangeliz-
kowie wszystkie a wszystkie Kościoły Chrystusow / y wszystkie tego czasu y wieki / po-
wsty od Apostolow aż do nas / zganić y potępić : y te wszystkie błędy / zabobony / ba-
wochwálstwa / niezbożności y bluźnierstwa / ktore w nas gania / iemu przypisowac.
A przetoż Luter w dysputacyey z Erasmusem o dobrowolności ludzkiej / tak iasnie
napisal : Gycowie tak wiele wiekow zgota wszyscy ślepi byli / y bardo niebiegli y
nieumiejetni w piśmie swietym : y co pisali o dobrowolności ludzkiej / to tylko pi-
smem a nie sercem twierdzili. Nakoniec bladzac przez wszystkie czas żywota swo-
iego / ięsi sie przed śmiercią nie nawrocili / tedy ani swietymi nie byli / ani należa do
Kościoła Bozego. To do tad słowa Luterowe : ktorymi iawnie osadzil y potępil
Doktory chrześcijańskie wszystkich wiekow : nie przeco inzego / iedno iż oni wszyscy
Lutra y z nauka iego przewrotna dawno osadzili y potępiłi.

¶ Także y Melanchton pisac sie nie wstydzil / iż skoro na początku Kościoła (to
ięst skoro po Apostolach) starszy pisarze albo Doktorowie zaczęli naukę o sprawie-
dliwości wiary / y namnozili Ceremoniy / y myslili ie być osobna sluzba Boza : y
byli twardszy niżeli potrzeba w roztazowaniu bezceństwa y panieństwa. Toż Kal-
win powiada o nastarszych Gycach / Origenesie / Tertullianie / Basyliusie / y Chry-
zostomie (Bo te mianowicie wspomina) y innych podobnych / że o dobrowolności

Patrz iako Ba-
cerze postęnuia
w gorze.

4. Od tysiac lat.
Luther: in capt:
Babil: & in sup-
putat: annorum
mundi.

Caluin: pasim in
Prophetas min:
& in Epist: ad Sa-
doletum.

Melancht: in lo-
cis communibus
primæ edition.
Pantaleon: in sua
Chronographia.
Slepotá Bacer-
sta.

Obacz nieumie-
tność y kłamstwo
Bacerste.

Kemni: in exam:
Con: Trid: cap:
de sanct: cultu.

Melan: in lociscō
mu: poster: edi-
tion.

5. O dedwuna-
ście seth lat.
Długie to iście
Antychrstowe
pánowanie / y od
wiazanie Bátans
przez 1200 lat.

6. Skoro od czas
ow apostołskich.

Luter potępia
wszystek Kościoł
Boży.

Melanchton in 1.
ad Corintz.

Caluin: de Scans-
dalis.

Instit: lib: 3. cap:
3. par: 16

Instit: lib: 3. cap:
4. par: 38.

Instit: lib: 4. cap:
18. par: 11.

Instit: lib: 4. cap:
17. par: 39.

Bálwin sá prze-
ciw sobie.

Instit: lib: 4. cap:
17. par: 42. &
cap: 2. par: 3.

Obacz okrutny v
por/ y bluźnier-
stwo Bátáńskie.

Beza in 2. Tel-
salon: 2.

Centur: 2. cap: 4.

Takżec y Postil-
nicy piśa w pre-
fácii rzecicy cze-
ści Postille swey
kacerstley.

Towa sektá w
Angley Durvta
now przeciw kál-
winistom.

ludzkiej podali nam oziebla y pospecona nauke y Theologia: a iż wiecey z Philo-
zofiey/ a niżli z słowa Bożego o tym pisali. Tenże Kálwin w Artykule o dosyćweży-
nieniu/ nauce Kościoła Bożego zgola odmietuie: mowiac/ że stárzy Oycowie w o-
pisowaniu godnych owocow pokuty (co dosyćweżynieniem zowia) dwoiáto miáre
przestapili. A w Artykule o modlitwie zá vmárie: Gdy mi/ práwi/ zádawáia
Aduersarze (Papieżnicy) że modlitwy zá vmárie byly przez trzynáście set lat w
Kościele we zwyczajú: odpowiadám/ że oni stárzy w tey rzeczy nie mieli áni rozkazá-
nia Bożego/ áni przyktádu pewnego: nákoniec je pobtadzili/ gdy nászbye pospolite-
mu zwyczajowi y nieumietetnosci ludzkiej folgowali. Tenże Kálwin/ mowiac o
ofierze Nšey swietey/ iásnie piśe/ iż nastárszy Oycowie násládownáli bližey obyčá-
iu ofiárowania žydowskiego/ niżli álbo P. Chrystus postanowit/ álbo Ewángeli-
ey wlasnosć dopuśezáta. Nákoniec tenże Kálwin zwyczaj stárego Kościoła w cho-
waniu náswietšego Sakramentu zgola odmietuie.

¶ A obacz/ iż Kálwin iáwnie iest sam sobie przeciwny/ co iest kłamcom wlasna.
Bo indzie nápisat/ że počawšy od časow Apostolskich/ áž do časow Ireneus-
wych/ Tertullianowych/ Origenesowych/ Augustinowych/ y Opratowych/ to iest
przez czterzy stá lat od národzenia Páńškiego/ w náuce prawdziwey nie odmieniono
nie bylo: ale šezera náuka od Apostolow podána státežnie y iednostáynie bylá zá-
chowána. A tu oto zášie mowi przeciw temu/ że y Origenes y Tertullian y Bási-
lius y Chryzostomus/ ktorzy onego wieku žyli/ nie zdrowa nam náuke y Theologia
podáli/ a iż nastárszy Oycowie przed trzynáście set lat pobtadzili. Alec to herety-
kom nie dziw/ że sie nietylko z innemi/ ále áni sámiz soba niezgadzáis.

¶ Otož widzisz chrześcianinie mily/ do czego nákoniec nedzne heretyki Szátan
przywiódł: że co sie mieli vžnáć y náwrocić/ obaczywszy je náuka Kościoła Rzym-
škiego záwše iednostáyna y nieodmienna trwáta/ počawšy od časow Apostol-
skich: iáko swieci Oycowie y Doktorowie wšyřtkich wiekow iásnie o tym swia-
džs: to oni ná swe ciešse potepienie opáť obroćili: y woleli oraz wšyřtek Kościol
Chrystusow potepić/ wotáiac y bluźniac/ że nietylko od trzech set/ nietylko od šesći
set/ nietylko od tysiacá lat/ ále od sámých púťora tysiacá lat/ to iest od samego
počatku/ od časow Apostolskich áž do nás/ Kościol Chrystusow vřtat/ žgnat/ y po-
btadzit: a niżli tego odstápić/ czego sie raz ieli. A toć iest wlasny vpor heretycki y
pychá Szátáńská. A przetož Beza Papież Kálwinistow (odšepuiac w tym inřych
wšyřtkich Ewángeliťow) śmiat nápisáć/ że iestže zá času Pawła swietego/ iuž
był przyszedł Antychryřt on gówny/ o ktorym tenże Paweł swiety piśe. A history-
kowie Mágdeburscy piśac sie nie wřtydzili/ że tudzieř we stu lat po národzeniu
Páńškim/ on wiek nabliřy časom Apostolskim/ iuž byt odstápit od šezyrości náu-
ki prawdziwey. Bo mowia že y ná on čas w Kościele chrześcianškim/ náuka Chry-
stusowa nie pomátu sie iuž bylá zácimiac početa: Bo wiele (mowia) dziwnych y
nietrefnych náuk y Doktorow onych časow náyduiemy: y dáia przyktád o dobrych
wczynkách/ o pokucie/ o ofierze/ o wzywaniu swietych/ o przodkowanú Rzymšie-
go Kościoła/ o zařludze Meczénřtwá y Pánieřřtwá: y o tym wšyřtkim przywodžs
sentencie Doktorow onego wieku/ Justina/ Ireneuřsá/ Clemenřa Alexándriřskie-
go/ Ignácyuřsá/ y inřych: y zowia te náuki náktonieniem y odstápieniem nieiákim
od zdrowey náuki. Co potym czynia iestže dořtáteczniey w trzeciéy y cžwartéy
Centuryey: tym vmystem/ áby wiežna y vřtáwiežna á nigdy nieprzerwána wiáre
y náuke Kościoła Bożego/ z tey strony z ktorey sie im nie podoba/ y ich kácerřkim bles-
dom iest przeciwna/ ludžiom ochydzili/ y zá błedy Kościelne od počatku Kościoła v-
dáć mogli. A w tym sie nedznicy nie cžuia/ że (iáko ono mowia) sámi ná sie po-
wrož ktáda/ y miotetke przynošs: pokázuiac stárodáwnosć/ iednosć y powřechnosć
wiáry y náuki Kościoła nášego Rzymškiego.

¶ Dla teyže persuásiey y opiniey/ o zbtádeniu y vpadku Kościoła wšyřtkiego od
časow Apostolskich/ znážna iedná sektá nie dawno powřtáta w Angley przeciw
Kálwinistom/ nieiákich Purytanow: ktora nie mogac znosić řyťopháncyey/ ochy-
lánia/ y pokrytości Kálwinistow/ odtažywszy sie od ich spotežnosci/ tego iáwnie á

iášnie

iasnie wezy: Ji sie zadnych Oycow y Doktorow pytac/ zadnych Conciliow a Sey-
mow duchownych sluchac/ zadney dawnosci ani starosci wiekow/ zadnego glosu y
swiadcetwa Kosciota starego radzic sie nie mamy: ale stac przy samym szerym slo-
wie Bozym. Bo powiadaja/ ze od samych czasow Apostolskich zawse byly btedy w
Kosciele: y sami Oycowie y Apostolscy mezwow cieško pobadzili. A mowia ze te-
go mniemania y tey wiary towarzyse maja wszystkie (iako zowia) reformowane
Koscioty w Niemcech/ we Francyey/ y w Polsce: a i te nauke z pisma Kalwinowe-
go y Melanchtonowego wyzerpneli. Co prawda jest/ iakosny wyssey pokazali
ich wolnymi slowy. Ale tylko ta jest miedzy temi a onemi roznosć: ze to Kalwin
y Melanchton pod pokrywką y nie tak iasnie mowia y weza: to Purycanowie ia-
wnie y iasnie wyznawaja: y wszystkie one Koscioty y nastarsze gania y potepiaja:
ktore/ by namniysza skaze albo przysade (iako sie im widzi) przymieszana maja.

¶ Widzisz iuz na oko czlowieczy chrescianski/ z takim fałsem y zdrada nieoba-
cznych ludzi/ ci mili Ewangelikowie postepowali w naznaczeniu czasu odstapienia
albo obtadzenia Kosciota Rzymskiego/ ktore wymyslaja: Widzisz iako sie sami
klamstwy swemi wiaza y petaja/ nie iednako mowiac: y odesta do trzech set/ od
trzech do szesci set/ od tych do tysiac/ od tysiac do trzynascie set lat postepuiac y
postakuiac: a nawet Kosciot chrescianski wszystkich wiekow iawnie potepiaja. Co
jest perony znak klamcow y potwarcow. Widzisz iz inaczey zadnych btedow y od-
stapienia Kosciotowi Rzymskiemu przypisac nie mogli/ az z nim wszystkie Kosciot
chrescianski/ od czasow Apostolskich az do nas/ spotem potepili: Czym radzi nie
radzi wyznali/ ze Kosciot Rzymski jest Kosciot on powshechny/ ktoremu wshch wie-
kow Oycowie y Doktorowie swiadcetwo wydawaja: a iz wiara y nauka tego jest
wiara y nauka Apostolska. A temu y to choc niechcac wyznali/ ze taki Kosciot y
wiara/ iaka oni dzis trzymaja/ nigdzie na swiecie przed nimi od czasow Apostolskich
nie byla. Widzisz iesze/ iz gdzie nabarztey ten Kosciot zelicy y ochydzic chcieli: tam
gi wiecey rozstawili y powierdzili: Widzisz nadto/ w iakiey w nich wadze jest w-
szystek Kosciot/ y wszyscy Oycowie y Doktorowie by nablizszy czasow Apostolskich:
ktorym wszystkim wola hardzie btedy y przysady/ mottochy/ y zabobony/ batwo-
chwalstwa y bluźnierstwa niewinnie przypisowac: a nizli pokornie a prawdziwie
wyznac btedy swoje.

¶ A tu iesze obacz ich Szaranska zbrade/ ktora iednak swe klamstwo y iawne
przeciwieniestwo wydawaja. Bo gdy o wyzywaniu swietych/ o czci reliquij albo ko-
sci swietych/ o modlitwach y mszach za vmarte/ o dosyweczynieniu/ o zastudze do-
brych wezynkow/ y o innych arcykutach przeciwo nam Papieznikom mowia: tedy
te nauki iawnym batwochwalstwem/ y Religiey swietey chrescianskiej skazenim
y z gruntu wywroceniem nazywaia: ktore iako oni mowia zadna miara z fundamen-
tem wiary ostać sie nie moga. A gdy my zasie to wszystko/ co w nas oni gania/ y
batwochwalstwem szerym nazywaia/ w pismie starych Oycow y Doktorow po-
kazujemy: tedy przewrotni ludzie/ aby sie nie zdali zgotą wszystkich Oycow y Do-
ktorow dawnych/ y Kosciota pierwszego potepiac (bo to wielki niewstyd a iawne
faleństwo) tedy Oyce y Doktory stare omawiaia/ powiedajac ze trzymali grunt
prawdziwey wiary/ choc na onym gruncie drzewo/ siano/ y sloma/ to jest niektore
nauki nieperone y obtedliwe budowali. Widzicie ludzie widzicie/ ze co w nas ia-
wnie batwochwalstwem zowa/ wyraciacym sam fundament wiary: tego w do-
ktorow starych nie zowa batwochwalstwem wyraciacym wiare: ale stanem a
sloma/ to jest matymi grzeskami y lekkimi btedami/ ktore sie ostać moga z funda-
mentem wiary. Ale iesli oni starzy Doktorowie/ z taz wiara y z tymi naukami co y
my/ zbawieni byc mogli/ y zbawieni byli (iako y sami przeciwnicy znaja) a czemu
y my zbawieni byc nie mamy? Czemu nas tedy szlosliwi ludzie potepiaja? czemu nas
potwarzaja? czemu nas batwochwalcami przeto nazywaia? Albo tedy wszystkie
Oyce y Doktory stare/ y wszystkie Kosciot Bozy od czasow Apostolskich/ iawnie a ia-
snie potepic musza/ iako batwochwalcki: albo iesli onych potepiac nie smieia/ tedy
y nas niesprawiedliwie potepiaja/ ktory nie co innego wierzymy y wezymy/ iedno

Syfofania Kala-
winowa y wez-
now tego.

Szczerosć Ewan-
gelikow dzisiey-

1. Bych.

2.

3.

Kosciot Rzym-
ski jest Kosciot
brytusow pras-
4. wdzivy.
Wiara Luterska
y Kalwiniska no-
5. wa.
6.

Doktorowie sta-
rzy w iakiey cenie
y Sektarzow dzi-
sieyszych.

Beretykowie co
w nas nieznoś-
nym batwoch-
walstwem zowa/
to w starych do-
ktorow lekkim
grzeskiem czynio

w 1. do Koryn: 3.
Takie też Postyl-
nicy przodki swe
omawiaia. List
589.

to co zawsze wierzył/trzymał/ wzięty i wyznawał Kościół chrześcijański od czasów Apostolskich.

Kościół zbladzić
nie mógł/ jeśli sto
wo Boże trwa aż
na wieki.

Matheus w 13.

Do Koloss: w 1.

Matheus w 16.

Matheus w 28.

w 1. do Tym: w 2.

Hier: dialog: ad-
uerfus Luciferia.

¶ A jeśli Kościół zbladził/ albo od samych czasów Apostolskich/ albo potym kto rego kolwiek wieku: iako sie ci ludzie mowić nie wstydzą/ y rądzi nie rądzi mowić musza: tedy patrzay iakie nieslufności/ iakie sprosne kłamstwa y bluźnierstwa przeciw iąsnemu słowu Bożemu/ stad wrosna. Bo jeśli to prawda że dawno Kościół zbladził: tedy ono już nie będzie prawda/ co Pan Chrystus samą prawdą mowi: że dobre nasienie roście na roley Pąńskiej aż do żniwa: to jest/ iako sam wytożył te słowa/ zdrowa nauka rosta y mnożyła sie w Kościele Bożym/ y rość będzie aż do skończenia świata. Y ono fałsz będzie/ co Paweł święty mowi: że słowo prawdziwey Ewangeliey świętey po wszystkich świecie jest/ y pożytek czyni/ y roście także do skończenia świata. Jeśli Kościół zbladził: tedy sie Pan Chrystus nie wisić w obietnicach swoich: ktoremi zaślubit że brany piekielne/ to jest żadne sily y zdrady Szatańskie Kościółu tego zwyciężyć nie miały. Y nie byłby Pan Chrystus z swemi (tak iako obiecał) po wszystkie dni/ aż do końca świata. Bo jeśli to prawda/ co przeciwnicy twierdzą: tedy Pan Chrystus nietylko przez kilka dni/ ani przez kilka lat nie był z swemi: ale przez tak wiele wieków y czasów nie był z swemi: y Kościół swoy zgoda był opuścił y stracił/ y nigdzie mu na świecie być nie dopuścił. Y nie byłby był Kościół filarem y podpora prawdy/ iako gi Paweł zowie: aleby był słupem y wiarstacem wszystkich zabobonow/ moctochow/ bluźnierstw/ białwochwalsstw y wszelakich bledow/ skoro od początku/ aż do czasów naszych. Czego wszystkiego iż wierne chrześcijańskie serca y vsy nigdy nie pozwola: tedy także od wszystkich serc y vsu chrześcijańskich ma być daleka ta obrzydla y przekleta nie już nauka/ ale bluźnierstwo/ nie mniemanie ale kalenstwo/ żeby kiedy Kościół Chrystusow zbladził y wstać miał. Bo to mowić nic innego nie jest iedno (iako Hieronim święty piše) Syna Bożego w niewola Dyablu poddawać/ y wyprosić krzyż Pana Chrystusow. Jakoby albo Pan Chrystus prozno umarł/ albo Szatan miał być mocniejszy nad Chrystusa.

Summá tego Kazania.

I.

Wiedzaycie już tedy wmiłna wsta tych bluźniercow y budownikow kłamstwa. A ty cztowiecze chrześcijański pamiętay to naprzod/ żeć to jest stary bład y dawne bluźnierstwo hereytkow onych Donacytkow/ żeby Kościół porwechny chrześcijański kiedy zbladził/ zginąć/ y wstać miał: a tylko sie w Kacerzow zostat. Czego sie iednak Sektarze dzisieyszy mowić nie wstydzają. Choć tego nigdy dowieść ani pokazać nie mogą.

II.

Drugie masz pamiętać/ że Kościół święty porwechny Rzymski wiary swojej nigdy nie odmienił/ ani odstąpił od Kościółu Chrystusowego prawdziwego. Gdyż przeciwnicy ani czasu/ ani miejsca/ ani wodzą/ ani żadnego znaku odstąpienia tego pokazać nie mogą. Jako my to wszystko pokazuie my oczywście o Luterskim odstąpieniu y odmienieniu wiary.

III.

Trzecie przytym pomni: iż Ewangelikowie/ chcąc nąznaczyć czas wstania albo odstąpienia Kościółu Rzymskiego od szczystości nauki Apostolskiej/ rądzi nie rądzi pokazali iąśnie/ że Kościół Rzymski nauki swey nigdy nie odmienił/ ani odstąpił Kościółu pierwszego. Bo nie przeco innego Oycy y Doktorzy wszystkich wieków potepić musieli: iedno iż toż vsyscy wierzyli y tegoż wzięli/ co y podziśdzien wierzy y wyznawa Kościół święty Rzymski.

IIII.

Czwarte obaczyles/ iako sie Ewangelikowie sami osadzili y kłamstwa swe światu iawnie pokazali: postępuiac y postepuiac/ odesta do trzech set/ od trzech do sześci set/ od tych do tysiacá/ od tysiacá do trzynasćie set lat: a nawet potepiáiac wszystkie Kościół Boży. Nie rozumieiac niebożetá ani co mowili/ ani co twierdzili.

V.

Piate obaczyles y on Kacercki fortel/ ktorego używają/ żeby sie nie zdáli odrzucać wszystkich Oycow/ y Doktorow chrześcijańskich: że to co w nas sprosnym y nieznosnym białwochwalsstwem zowia/ to w nich śianem y stoma/ lekkimi grzebkami y bledami nazywają. Nąostatek pomni/ że ktorzy Kościółowi Pana

VI.

Chrystu

Chrystusowemu bledy/ białowchwałstwa/ wpaadek wstanie albo odstapienie przypisania: ciężsaniego Pana bluźniac (co strach y pomyslić) iawnym kłamca czynia/ y syna Bożego Dyablu poddawania/ y krzyż jego niżeza/depca/ y wniwecz obracania.

¶ Panie Jezu Chryste/ ktorys jest prawdziwy we wszystkich slowiach twoich/ y ktory mieszkasz y Erolujesz na wieki w Kościele twym swietym/ rządzac gi y sam przez sie y przez Ducha swego swietego/ po wszystkie dni aż do skonczenia swiata: y brońniac go naprzeciwko wszystkim branam/sitam/ y zbradom piekielnym: Rączże ty nas trzymać y zachować w iedności tegoż Kościoła twego swietego powszechnego: a w wieczki twoie przez te wilki piekielne rozprossone/ rącz zaśie do niego miłościwie zebrac y zgrupadzić. Abyśmy ciebie y z Oycem y z Duchem swietym/ iednym sercem y iednem wsty wielbili y chwaliłi na wieki wiekom. **A M E N.**

¶ Heretykach.

Ze Ewangelikowie dzisiejszy/ Lutrowie/ Kalwinistowie/ y inni/ są Heretykami/ własnym sadem swoim potepieni.

Kazanie na osma Niedziele po Trojcy S. ktore sie przydad może y na insze czasy.

Est to pospolita obluda y wada na świecie / że ludzie niechca być tymi / za ktore sie chca wdac: ale chca być takimi / za iakie niechca być od ludzi miani y widziani. Wszyscy chca aby ie ludzie mieli za dobre / cnotliwe y pobożne: ale nie wszyscy chca być dobrymi / cnotliwymi y pobożnymi. Niechca niepobożni aby ie miano za Tyranny / okrutne / takome y niesprawiedliwe: a przedsie chca być okrutnymi / niesytymi y niesprawiedliwymi. Nie chca nierządnicá y cudzołożnicá / aby ia tak zwano / y za

taka miano: a przedsie niechce nierządu y cudzołożstwa przestać. Chce aby ia zwano cnotliwa / pojęciwa / y wierna małżonka: ale niechce tak czynić iako pojęciwey małżonke przystoi. Tymżec prawie torem postepuia Sektarze dzisiejszy. Chca aby ie wszyscy ludzie za prawe Apostoty / za postánce y za wierne Ministry / y za stugi Boże mieli y wyznawali: chca aby ich słowa za słowa Pana Chrystusowe / ich wymysly za sęzyra Ewangelia wszyscy przyjmowali: ale niechca Pana Chrystusa y swietych Apostotow / w nauce y w żywocie / w polowce a w ciichości / w posćciech y w trzeźwości / w wboſtwie y w czystości / w opuſzczeniu jon y materności / y wszystkim swieckich rzeczy (że cudow nie wspomnie) naśladować. Chca aby ie zwano Ewangelikami / a niechca wierzyć Ewangeliey prawdziwey (oprocz ktorey zadney inszey niemają) ktora Apostotowie po wszystkim świecie roznieśli: y ktora od czasow Apostolskich / wierzy / trzyma / y wyznawa wszystko Chrzesciánstwo. Nie chca aby ie za Heretyki / Apostaty / odstępniki y oderwanice miano: a przedsie chca być Heretykami: chca od iednego / swietego / Apostolskiego y powszechnego Kościoła odstępować: chca oderwanie czynić: chca miłość / iedność / y zgodę Kościoła Chrzesciánskiego targac y rysowac: chca Owce Pana Chrystusowe / iako Wilcy

cyſarpac

Niechca ludzie / aby ie tymi zwano / czyni sa: ale czyni nie sa.

Sektarze niechca sie zwac / ale chca być Heretykami.

Matt: w 11.
W 2. do Korynt:
w 8. 11.
Matheus w 19.
Marek w 16.
w 1. Piotr w 1.

w 2. do Tess: w 2.
w 1. Jan w 2.
Iudas in Epist:

Jan w 10.
W 2. Piotr w 2.
Do Galat: w 1.

cy śarpac y rosprasac: chca Kacerstwa dawno potepione / y Sekty przeklete w b u
dzac y wprowadzac: chca nowe nauki miedzy wierne wnosic / przeciw tey nauce
ktorasmy raz przyteli: chca infa Ewangelia przeciwko tey ktora jest po wshytkim
swiecie wwierzona y obwołana / przepowiedac. A to wshytko czyniac / przed sie
niechca tego co za tym idzie / abyśmy ie za Wilki drapieżne / y za przeklete Heretyki
mieli: by też byli y Anioły z nieba. Przetoż aby wiecey prostym ludziom / pod za
stona słowa Bożego y pisma świętego / ożu nie mamil: wymyśliem ie na tym Ka
zaniu wywlec z tego cienia / do ktorego sie skradala: y na iasnia wywiesc: y pokaz
zac to swiatu wshytkiemu / ze Ewangelikowie dzisieyszy / Lutrowie / Kalwini
stowie / y inni / sa Heretykami / nie tylko od Kosciota świętego powszechnego / ale
y od samych Ewangelikow przekletymi / y potepionymi wlasnym sadem swoim.
Co iuz za pomoca Painska iasnie pokazemy.

Część Pierwsza.

Placę Krokody
lowy / ktory zjad
wshy człowieka /
placę.
Matheus w 18.

Heretykowie sa
mi sie sadza.
Do Tytusa w 3.

W Dostylli Ba
cerkiej list 205.
y 544. y 675.

Do Philip: w 3.
W Dostylli Ba
cerkiej list 282.
y 325.

Luter Kalwini
sty Kacerwie.

Dekret Lutero
we przeciw Sa
kramentarzom /
Zwinglianom y
Kalwinistom.
Thesi 27.

1.
Kalwinistowie
sa Heretykowie.

2.
Nieprzyjaciele sa
kramentow.

3.
Lib: cont: Zuin:
& Oecolamp.
Kacerze.

4.
In defensione uer
borum coenae.
5.

Sztuka sie / y skarza sie na nas barzo czesto Kalwinistowie / w Postylli
swey Kacerkiej niedawno wydanej: ze ie (iako oni nowia) Kacerwiez
my / Heretykujemy / y za Sektarze / Apostaty / Odszepienice / wrwanice /
abo oderwanice od Kosciota Bożego y od wiary powszechney mamy y sa
dzimy. Ale iesli nam nie wierza / iesli ani iasnym pismom / ani Dekretom Duchá
świętego w Koscielu powszechnym przeciwko im wielektoc ferowanym mieysca nie
dawala: niechay ie widy sami sobie wierza / niechay swoich starszych Ewangelis
tow Dekreta przymuia / niechay sie widy niebozeta sami kiedy czuia / se wedlug wy
roku Pawla świętego Heretykami sa / wlasnym sadem swoim dawno potepieni.
Bo iesli Dekreta Papiestie / iesli Concilia powszechna y stare y nowe v nich nie
waza: tedy wzby podobno dekretow Proroka swego / Meza Bożego / człowieka
Świętego / (iako go sami zowa) Jana wtorego / Eliasza trzeciego / Lutra wiele
bnego odrzucic niemoga: gdyz on iest (iako sami wiedza y znala) Oycem y Prin
cypatem / wodzem y Hetmanem wshytkich Ewangelikow dzisieyszych: na to od
Boga (Brzucha) wzbudzonym / y poslanym aby swiatlosc Ewangeliey zginionej
znowu na swiat przynieci: aby slowo Boze wypolerowal (z prawdy) aby Kosciot
Bozy wyprawil y wychylil (zewszego dobrego) Leczen tak wielki Apostot a
Prorok Bozy / Ewangelik dzisieyszy / Sakramentarze / Zwingliany y Kalwini
sty / za Heretyki iawnie a iasnie osadzil y potepil. Przetoż Ewangelikowie dzisiey
szy wlasnym sadem swoim / a zwlaszcza Princypala swego / Heretykami sa / y zostac
musza na wieki / po ki sie nie nawroca.

Nie byby nie rzekli (iako zwykli) ze to sa wymysly a potwarze nasze: niechay ie
stuchala Dekretow nie Rzymkiego ale Saskiego Papieza: ktory (pisac na prze
ciw Lowanskiemu Theologom) Ewangelikowi osadzil tymi slowy: Statecznie sadziemy
abo twierdzimy / ze Heretykami sa / y od Kosciota Bożego oddalonymi / Zwingli
anowie y Sakramentarze wshyscy: ktorzy niewyznawala / ze ciato y krew Pa
na Chrystusowe przymuiemy wshy cielesnymi / w Chwalebnym Sakramencie. O
to pierwszy Dekret. Tenie Prorok y Ewangelista (iako sie sam zowie) w ostrz
niey Confessyey swey o Painskiej Wieczery / Zwingliusa / Ecolampadiusa y z wez
niami swemi / Kalwinistami y Sakramentarzmi wshytkimi / iawnie Heretyka
mi / nieprzyjacielmi Sakramentow / y na wieki potepionymi / zowie y skazuje. To
nie Papieznicy. Trzeci Dekret wydal mowiac tymi slowy / ze nie widzial zadnego
Kacerstwa / nad Kacerstwo Zwinglianski sprosnieyszego: ktore na samym po
czatku na tak wiele Sekt iest rozzerwane. Malo na tym / ze tak srodze ten Maz s
wiety Zwingliany excommunicowal abo wyobcowal: ale nad to / oswiadcza sie
przed Bogiem y przed wshytkim swiatem / ze z Sakramentarzmi nie trzyma / ani
kiedy trzymal / ani trzymac bedzie na wieki. To iuz czwarty Dekret. Ale aby kro
nie rzekli / ze ten spor byt o rzecz iaka maluchna / o ktora sie Lutrowie z Sakramen
tarzmi snadnie zgodzic mogli: tedy zabiegajac temu / tak daley powieda: Ja tu
przydam

przydam Luterskie napominanie : a to z serca mowie : Niechay bedzie przekleta na wieki ta mitosc y zгода. Takiec bógostawienstwo zostawit / ten Patryarcha wezennikom swoim / ktorzy sie tiebzy Sakramentarzmi zgadzac beda chcieli. A temu tenze czlowiek Bozy / Tygureczany Zwingliany z Kosciota wymietuie / iako iuz dawno potepione : ktorzy wiele ludzi do piekła z soba ciagna. Przeto ia (prazwo) niechce byc wezennikiem ich bluznierstwa y potepienia : ale pokim żyw / bede walezył przeciwo nim modlitwami y księgami. A toć iuz fosty dekret / nad wse latic prawo. Naoftatek tenze drogi Miaz (iako go Niemcy zowa) Zwingliusa Nestoryanem / a ty Ewangeliki dzisieysze weznie iego Sakramentarze / Szwermerami / to iest / Saleńcami / Swiniami / y Oslami nazwal : y wrzedowi ie srodze karac (iako bluznierce) roskazat. Co tez niektore Ksiazeta Niemieckie a na imie Kurfirst Saki wypetnitsama rzecza / sadzaiac do wiezienia / y z ziemie swoiey wywoływaiac Sakramentarze / Zwingliany y Kalwinisty. A toć iuz nietylko Dekret / ale y exequucia / a k temu barzo sroga. Tak iz sie niedarmo Kalwin y z Janem Laskim / na wielkie Tyranstwo / a okrucienstwo Luteranski skarza : wzgledem ktorych (iako mowia) iarzma zelaznego / zda sie im byc drzewiane iarzmo Papiestkie.

¶ Coz tu tedy rzeka Postylni Ewangelikowie : izali sie wymowic beda mogli / ze z Zwingliusem y z Sakramentarzmi nie trzymaja : Lez tego zaprzec nie mogaco w Postylli swoiey napisali : Ze wsty cielesnymi nie mozesz pozzywac ciata y krwi Panskiej. y zasje : Sli nie pozywaia ciata y krwi Panskiej. y iefsze : Pan sie nam za pokarm duszny podawa / nie tu na ziemi w chleb wstepuac : ale nas y wymystry nasze wzgore do siebie podnoszac y wydzwigawaiac. y zasje : Chleb y Wino stawa sie ciatem y krwia / nie obycaiem zwozajnym / wlasnym abo przyrodzonym : ale obycaiem Sakramentalnym / tajemnym / Sakramentom zwozajnym a przystoynym. Co wstytko Luter osadzil y potepil za Zwinglianski y Sakramentarskie bledy. Jedno tedy z tego dwoyga obrac sobie musza : ze abo sami siebie Heretykami wyznac / abo Oycy y Princypata swego Lutra wielebnego potepic musza. Bo iesli Luter wedlug slowa Bozego ty dekretu ferowat : tedyc oni slowem Bozym sa za Heretyki osadzeni / y przekleci na wieki. A iesli Luter przeciwo slowu Bozemu tak wielki spor trzymat : iakoz mu w czym inszym wwierzyli : iako za prawdziwego Proroka y Ewangeliste przyiac mogli tego / ktorzy sie tak iasney prawdy / tak w pornie az do smierci sprzeciwiat : co iest grzech przeciwo Duchowi swietemu / ktorzy mu nie bedzie odpuszczeni / ani na tym / ani na onym swiecie. Jesli nauka Lutrowa iest nauka Pana Chrystusowa / iako oni mowia : czemu Dekretow Lutrowych / przeciwo Sakramentarzom nie przymuia : Abo iesli w tak wielkiej rzeczy Luter zbledzil / czemuz niedznicy nie widza / ze nie Duch Chrystusow / ale Szatan przez Lutra mowit : iako Tygureczanie iawnie wyznawaiu. Jesli Luter miat Duchu Bozego / iako powiedaiu : tedyc Duch Bozy przezeń Ewangeliki osadzil : A iesli Luter Duchu Bozego niemiat / iesli slowo Boze / iesli iasna prawda / iesli szcyra Ewangelia przesladowat : a iakoz go za Proroka / za Apostota / za Meza Bozego / za czlowieka swietego / za Ewangeliey prawdziwey opowiedajca maia : iako mu wezym inszym wiara daia : iako slowo iego / za slowo Boze / iako nauke iego / za nauke Duchu swietego przyimowac smieia : poniewaz tak czesto / tak surowie / y tak statecznie az do smierci / te dzisieyszych Sakramentarzow Ewangelia za przeklata Kacerstwo / y Ewangeliki za obrzydte Heretyki osadzil / y potepil. Nie iestci Duch Bozy sobie przeciwny. Jesli tedy Duch Bozy byl w Lutrze / tedy nie byl w Zwingliusie / w Kalwinie / y w Sakramentarzach. Abo iesli w tych byl Duch swiety / tedy w Lutrze nie byl. Niechayie tedy Ewangelikowie abo sami siebie / abo Oycy swego Lutra osadza y potepia. Niechay abo sami siebie Heretykami / abo Lutra swego przesladowca Ewangeliey y prawdy Bozey iasnie wyznawaiu.

¶ Lez nietylko sam Luter / ale y inszy Ewangelikowie weznowie Luterowi / wedlug Dekretow Patryarchy swego / Zwingliany y Kalwinisty Heretykami takze osadzili. Bo iako Mansfeldenska Confessia iedenascie Sekt. wylicza / y za przes

klere herea

NOTA.

Luterskie przeżegnienie.

6.

Lut: epist: ad Frolichonem.

Sakramentarze bluznierze.

7.

Lib: cont: Zuin: & Oecolamp.

Szalence.

Maia byc karani.

NOTA.

Jarzmo Luterskie cieksze niz papiestkie.

Dostylnicy od lutra za heretyki osadzeni y potepieni.

List 168.

Matheus w 12.

W Doffell: Kacerstkiey List 325

Luter: in defensi: verbor: coena.

NOTA:

Y Lutrowie Kacerstwa.

Vigand: lib. de
bonis & malis
Germaniae.

Nowy Chrystus
Sakramentalski.

Confessi: cap 17.
Bład Sakra-
mentalski.
Kálwinista wle-
czyła święto-
kradka.

Caluin defen: 2.
cont: Vestfalum
Wszyste Lutro-
wie potepiła
Kálwinisty.

Lutrowie Zwin-
glianom y Kál-
winistom sa He-
retykami.

Luter in defen:
verb. Coenae.
Caluin in Ad-
monit: ad Vest-
falum.
Ocolampad: in
dialog cont: Me-
lanct.
Illiric: de 50. er-
rorib: Szvvenk.

NOTA.

Wpad Sakskiego
Papieżstwa.

klęte Heretyki potepia: między którymi są Melanchtonowie/ Maiorystowie/ y
Adiaphorystowie (choćia Luterani) y Sakramentarze: Tak też y Wigandus/ nie
posledni z onych śęzyrych a grubych Luteranow/ między Heretykami policza Nos-
wokrzeźnice y Sakramentarze: do których przydaie y Luterany/ Antynomy/ En-
thusyasty/ abo Szwentfeldiany y Adiaphorysty: to jest (iako sam wykiada) Ká-
nodzieie Chrystusa y Antychrysta: rozumieiac Lipszany y Witemberczany. A te-
mu Joachim nieiaki Magdeburski wydat ksiąski o Starym y Nowym Chrystu-
sie: Kedy pokazuje/ że Lutrowie starego Chrystusa opowiedaia/ a Sakramenta-
rze nowego iakiego Chrystusa/ od Berengariusza zmyślonego/ wnosa. Niemo-
gac tu mowić Ewangelikowie zeby to byly wymysly Papiestkie: ale jest śęzyra E-
wangelia/ a iasne slowo Boze/ Ewangelikow takie iako y oni/ a iesze ktemu star-
szych nizli oni: iako sie z obojey strony nedzni ludzie chlubia.

¶ A matoli na tych trzech swiadectwach/ przydam iesze czwarte/ tegiego Lu-
terana/ Glaká Illiryka: ktory w Confessyey swey w Andorsie wydany/ ieden Ar-
tykul potoył/ naprzeciw bledowi Sakramentarskiemu: gdzie tak mowi: Kálwi-
nistow Wieczera/ abo Liturgia/ nie iednym Swiotokradztwem zepsowana/ y
pomazana jest: ktora (niestety) nieslężone dusze posyla na wieczne potepienie.
To tak Illiricus. Ale co wiele mowić? gdy sie y sam Kálwin starzy na Luteran-
ny/ powiedaiać zeby woleli być Papiężnikami/ a nizli na iego nauke zezwolic.
Proznobych tedy mial wyliczác wszystkie Luterany/ ktorzy Sakramentarze pote-
pili. Krotko mowiac/ Brencius Heshusius Westfalus/ Illiricus/ Nicolaus
Gallus/ Amsdorfius/ Wigandus/ Kemnicus/ Marbáchius/ y wszystkie Kótá
śęzyrych Luteranow/ tak grubych iako y mieczęcyfych/ Zwingliusa y Kálwiná ze
wszystka horda abo Kótá iego (w ktorey sa y nasy Postylni Mistrzowie) za iaw-
ne Heretyki/ y Dyabelska ich nauke (iako Luter zowie) iednomyslne y iednostay-
nie osadzili y potepili. Toć iuz nie Rzymianie/ ale samiż Ewangelikowie/ iedni
drugie/ starzy mtodze/ smiele Kaceruia/ y Heretykami/ bluznierzami y swiotokra-
cami iawnie posadzaią/ a prawie do piekta stracaią. Niechayze tedy ida Kálwi-
nistowie/ a niech sie iuz daley niechlubia y z Wieczera swoia swiotokradzka/ a
niechay wiecey nauki swey przeklętey o Sakramenciech/ za śęzyre slowo Boze lu-
dziom nie wdawaią.

¶ Maf Chrzescianinie mity samych Ewangelikow pewne/ a zretelne swia-
dectwa/ że nietylko my Chrzesciani Kátholikowie/ ale y sami Rzymskiego Koscio-
ta przeciwnicy/ te faszowangeliki nase/ Heretykami osadzili. Ale coż rozumiesz
z drugiey strony/ że też Sakramentarze Lutrom wstapili abo przepuscili? nieday
tego Boze. Owszem Zwinglianowie Lutrá swego wzajem potepiacia: y nie Du-
cha swietego/ ale ztego Duchá pelnym nazywaią: iako sam Luter swiadezy. Kál-
win lepał y z Kótá swoia/ Luterany wlasnymi ich farbami maluje/ y za Heretyki
skazuje: powiedaiać/ że Lutrowie staradzie a niewstydliwie faszuia pismo Boze.
A Zwinglius y samemu Lutrowi nie przepuszcza: ale mu Kacerstwo przypisuje/ y
zowie go iawnym pisma swietego faszyrzem y skazicielem. A Ocolampadius tak
o wszystkich Luteraniech pisze: Postawe slowa Bozego przynosa Luterani/ ale
slowa Bozego nie przynosa: Jako Heretykowie zwykli czynic. A temu Szwent-
feldius Luterany Antychrystami zowie. Tuż Heydelbersey Superintendento-
wie/ izali Dekretu nie wydali/ aby Lutrowe y Brenciusowe Káthechizmy z Ko-
sciotá przez byly wyrzucone? y aby ich pisma niemiaty zadney wagi? A co jest dzi-
wnieysza/ Gwilelmus Klebicius Kálwinista wydat Ksiegi naprzeciw Luteran-
nom/ z tym Tututem: Zwyciestwo prawdy (wedlug Sakramentarzow) a ruina
abo wpad y zginienie Papiestwa Sakskiego. O dziwny a sprawiedliwy sadzie mi-
tego Boga! Wzgárdzil Luter zwierzchnoscia Papiezza Rzymskiego/ nie zadnym
ludzim/ ale Boskim prawem ustarwiona y utwierdzona: y wystawil nieiakiś no-
we Papiestwo w Sakskiej ziemi/ gdzie sam siebie/ nád wselakie prawo/ Papiezem
weznil. A temu prorokowal/ że Papiestwo Rzymskie wpaść/ a iego Papiestwo
wrosć y stać miáto. Ale co sie státo? oto slyszysz czym sie iawnie chepia Kálwini-

stowie:

stowie : że Sakie Papiestwo od Lutrá zaczęte / uż sie zlamato : (iako y Szwaycárskie Papiestwo Zwingliuśowe y Kálwinowe / dalibog także niedlugo syie zlamie) á Papiestwo Rzymskie / ná mocney opoce y skále od Chrystusa Pána fundowane / przedsie trwa y stoi / y stać bedzie ná wieki / ná despekt wśyſtkim Heretykom / y fortam piekielnym.

¶ Jużesmy tedy dowodnie pokazáli / że Lutrowie / Zwingliany y Kálwinisty / á ci záśie Luterany / zá Heretyki máia. A ktorymże z tych cztowiek Chrześciański bez dzie miał wiare dáć ? Kálwinistom czyli Luteranom ? Lecż obojá stroná musi prawdę mowić. Bo iakoż y tym y owym nie wierzyć / gdy y ci y owi sa Ewángeliey świętey opowiadáčami ? gdyż obie stronie / tak o sobie świadeża y powiadá / że iásna prawde / że wypolerowana Ewángelia / że Duchá świętego / że wólásne pisma świętego rozumienie / że śeżyre słowo Boże máia : Jáko im nie wierzyć / gdy y sie y ci y owi prawymi Ministrámi / Apostotámi / y posláncámi Bożymi czynia : Ktory Ewángelia pierwey záclumiona / znou w swiátu opowiedáć mieli / wedlug obietnice Páńskiej. Co iesliż jest prawda : tedy y ci / y owi sa Heretykámi / wólásnym sadem swoim potepieni.

Cześć Wtora.

ALe áby tá rzecz tym pewnieysza bylá / przywiedziemy ieszcze drugi nie mnię iásny dowod / ktorym sie potaje / że sa ieszcze inákszym obyčajem / swoim wólásnym sadem potepieni : á to przeto / że sobie te náuki / opinie / mniemania y błedy zá Ewángelia obráli y v lubili / Ktore sa dawno w Kościele / w onych stárych Heretykach potepione. Bo iako to pewna / iż Heretyk po Grecku názwan jest od obierania / iakoby obierácz (że sobie z roznych wiarek álbo sekt obiera to / co mu sie podoba / albo co mu sie zda byc bliższego prawdy) tak y to jest prawdziwa / co on stáry Doktor Tertullian piše wykládájac Apostolskie słowa : iż Heretyk (to jest / obierácz) dla tego jest potepion wólásnym sadem swoim / że to sobie zá pewna prawdę obiera / co jest fałś á kłamstwo potepione / dla Ktorého y on takie bywa potepiony. Gdyż tedy Ewángelikowie dzisieyszy / one dawno potepione Kácerstwa / y błedy / miásto prawdy Bożey obieráia / y zá śeżyra Ewángelia ludziom wdawáia : tedy sie sami wydawáia / y wólásnym sadem swoim potepiaia / że sa Heretykámi / także iako y oni / ktorých błedy znou z piekła wskrzesáia. Co áby sie z słonca iásniey pokazáto / potozymy tu przed oczy ludziom Chrześciańskim niektóre stáre / á dawno przetlece Kácerstwa / Ktore iednak Ewángelikowie dzisieyszy vsilnie forytuia / y zá słowo Boże ludziom chwalić / y przyimowáć káza.

¶ Przed piácia set lat byt Berengarius nieiaký Heretyk / Ktory niechciał wierzyć y wyznawáć z Kościołem powszechnym / że jest prawdziwe ciáto Pána Chrystuśowe w ohtarznym Sakramencie / á iż sie przemienia chleb w ciáto / á wino w Krew Pána nášego : ále wężyt / że y po poświęcániu zostáie chleb y wino w Sakramencie : iako to Lanfrancus świadeży / pišac przeciwo iemu. Te obádwa błedy / nietylko wśystek ná on cžas Kościol Chrześciański zá Kácerstwo osádził y potepił : ále y sam Berengarius kilkátroć odwołał / y odprzysiágl sie ich / y potepił wśyſtkie Ktorzyby te błedy trzymáli y forytowali : Przetoż Ewángelikowie dzisieyszy / tak Lutrowie iako y Kálwinistowie / Heretykámi sa / nietylko sadem Kościoła Bożego / y Berengariusá Pátryárchy swego / przed piácia set lat / ále y swym wólásnym sadem potepieni : że te obádwa błedy potepione obráli y wzbudzili znou : dla ktorých y sami spráwiedliwie musza byc potepieni. Abowiem tak Lutrowie iako y Kálwinistowie sprzeczáia sie także / że w Sakramencie chocia poświęconym / zostáie chleb y wino. A Kálwinistowie nie wierza / żeby pod osoba chleba y winá bylo podawáne y wstámi cielesnymi przyimowane / prawdziwe ciáto y Krew Pána nášego. Ktore obádwa błedy Berengarius napierwśy wymyslił. Przetoż y sam Kálwin nie przy tego / że náuka iego jest w Berengariusu dawno potepiona. A Mágdeburscy Lutrowie / chocia chwala Leona Papiésá dziewiatego / że potepił Berengariusá

Matheus w 16.
Jan w 21.

NOTA.

II.

Heretyk co jest.

Tertull: de prescription.
So Timsá w 3.I.
Ewángelikowie sa Berengariusy.

Caluin in admonition: ad Vestalium.

Centuria II. cap:
10. pag: 27.

tudzieś na początku odświeżeniu tego. Ale się w tym niedzielnicy nie czują/ że y oni sami (także iako y Sakramentarze) są w Berengariusie dawno potępieni : ponieważ także węża/ że istność chleba y wina po poświęceniu zostaje w Sakramencie. Sami tedy siebie (rądzi nie rądzi) potępią / gdy Berengariusza za heretyka maia : a Leona Papieża prze to chwala / że ich kacerstwo w Berengariuszu osadził y potępił.

2. Ewangelikowie sa manichejsmi.

Hieron. in proam: dialogor: ad uerf: pelagianos. Chriost: homilia 45. in Ioan.

August: lib: con: Fortun: Manich.

August: lib: 20. cap: 18. cont: Fau

stum Manich.

3. Ewangelikowie sa Nowatyan y Donatystami.

4. Ewangelikowie rozliczni sę ktarze.

5. Sa Aeryany.

August: de Heresib.

6. Sa Lucyferyany.

Hieron: contra Lucif.

7. Sa Jowinianny.

Hierō: cōt: Ioui.

Aug: de Heresib.

August: de eccl: dogmat: cap: 68.

8. Sa Donatystami.

Optat: cōt: Don.

9. Sa Heluidianny.

¶ Ale postapmy dalej. Manichejskie jest kacerstwo/ wolność y swoboda/ albo wolny rozmyśl ludzioro odeymować. Iako Hieronim/ Chryzostom y Augustyn święty świadcza. Lecż to kacerstwo Ewangelikowie dzisieyszy za Ewangelia odnowiona maia. Manichejskowie iako tenże Augustyn święty piśe / żadney iawney a zwierzchney ofiary/ ktoraby się Panu Bogu czynić miała/ oprocz samych moślitw nie przypuszczali: Toż dzis Ewangelikowie nasy za śęzyre slowo Boże wda waią / żeby nie byto w kościele Chrześcianańskim żadney zwierzchney/ iawney a pospolitey ofiary/ ktora Nřsa zowiemy: przetoż z Manichejsmi iawne potępienie maia. Nowacyanowie/ iako o nich piśe Theodoretus/ Krzyżna swietego okrzyżonym nie dawali. Donatystowie także Krzyżmo swiete y Otarze Pańskie wy miatali: y w tym ich dzis naśladiua Ewangelikowie/ Aryanowie / Sabellianowie/ Eunomianowie/ Nestorianowie/ Eneychianowie/ niechcieli nic przyimować/ czego w piśmie niemają: Też Regule trzymają dzis Ewangelikowie/ chocia tey też w żadnym piśmie niemają. Donatystowie mowali że kościot powszechny zginat/ że wśytkiego swiata: a tylko się w nich zostat w sekcie Donatowej: y dzis także mowia Ewangelikowie / że przed nimi zbladził wśytek kościot Chrześcianański/ a w nich się zostat w sekcie Luterowej albo Kalwinowej.

¶ Aeryus heretyk nie dopuszczat/ aby się modlić miano y ofiary Nřsey swietey czynić za umarłe wiernie: iako Augustyn swiety piśe. Toż też dzisieyszy Sektarze za Ewangelia ludzioro wda waią. Tenże Aeryus wężł / że się nie mamy tych dni pościć/ ktorych kościot pościć rozkazuje: ale gdy się komu podoba/ a kiedy go nabożeństwo ruszy: aby się nie zdał być pod zakonem. (iako tenże Augustyn swiety świadczy) Tegoż y dzis węża Ewangelikowie. Lucyferyan heretyk iako Hieronim swiety wspomina/ piśac przeciw iemu/ swoje nowe Sekte prawym kościotem nazywat/ a kościot stary potępiat: powiedaiac że się sstat z kościotem niezadnym domem. Toż y dzisieyszy wilkowie/ o kościele starym Chrześcianańskim/ y ięszę gorzrey mowia/ zowiac gi bawochwałskim/ niezadnica/ y Babilonem. Przetoż rowne z Donatystami y Lucyferyanami potępienie maia.

¶ Jowinian stary heretyk wężł naprzod/ że posty y wstrzymawanie od niektorzych potraw nie jest pożyteczne. Wężł nadto/ że nie wiersey jest za slugi panielstwo/ albo czystość dla miłości Bożey zachowana/ a niźli matzeństwo: y tenże Mniachom y Mniškam matzeństwa dopuszczat/ y Kacholikom blad Manichejski przypisowat/ że Panielstwo nad matzeństwo swiete przekładali. Tenże ięszę wężł/ że wśytkie grzechy rowne są/ a iź iednaka wśytkich wiernych zaplata bedzie w niebie. Lecż te wśytkie nauki dawno potępiene (iako się z Hieronimā y Augustynā swietego iasnie pokazuje) dzisieyszy Ewangelikowie za śęzyre a iasne slowo Boże maia: y kościot powszechny niewinnie potwarzaią / iakoby on z Manichejsmi matzeństwa zakazowat/ a nauzat nauk Dyabelskich. Przetoż tedy rowne z Jowinianem potępienie maia. Bo iako Augustyn swiety mowi: Rownac matzeństwo z Panielstwem Bogu poświęconym (albo poslubionym) y wierzyć że tym ktorzy się dla wtrapienia ciata swego od wina albo od miesa wstrzymawaią/ nie wiecey za slugi (niźli inšym nteposzczajcym) nie przybywa: nie jest to Chrześcianańska wiara/ ale Jowinianańska niewiara.

¶ Donatystowie ciato Pańskie przede psy miotali/ Krzyżmo swiete oknem wyrzucali. Otarze Boże rozmiotali/ Kielichy tamali / y przedawali. Mniškam zakryte glowy odkrywali. Lecż ich w tym wśytkim niecytko naśladiua/ ale y celusia dzisieyszy oderwancy: y przetoż są nad Donatysty gorzsy. Helwidius (iako Hieronim swiety piśe przeciw iemu) rownat (także iako y Jowinian) matzeństwo

z Panielia

z Pamięstwem. Lecż Doktorowie świeci a na imie Chryzostom swiety wży prze-
ciw temu/ że Pamięstwo tak dalece przechodzi y przewyżsa małżeństwo/iako nie-
bo ziemie/ albo iako Aniotowie przewyżsaią ludzie. Wigilancius heretyk ganił
bezzeństwo Kaptanskié / y wżciwość reliquiam albo Posciom swietych wyrzadzai-
na/ y swieczek zapalanie ku czci swietych/ y swietych wzywianie. Ho tak mowit: iż
poki tu na swiecie żywiemy/ poty iedni za drugie modlić sie możemy. Ale po śmier-
ci żadnego modlitwa za drugim nie będzie wysłuchana: A zwolaszę iż Męczenni-
cy prośac o pomstę krwie swoiey/ nie są wysłuchani. A ięsze tenże mowit: że du-
sze Apostotow y Męczennikow nie mogą być kiedy chca / ani przy swych grobiech.
Toż Sektarze dzisieyszy/ mowia naprzeciwo wzywaniu swietych / wzbudzaiac to
stare Kacerstwo Wigilanciusowe: y ono za sęzyra prawde wdawaiac.

¶ Ebonitowie y Samosatenowie nie wierzyli Chrysta Pána byc Synem Bo-
zym/ przed wieki narodzonym z Oycá: Niewierza y dzis Nowożrzeńcy / ktorzy
sie też Ewangelikami zowia. Aryani czynili Syna mnieyszym niżli Oycá/ y nie-
spolistnym/ y spotwicznym Oycu: Eunomianowie nie wyznawali Duchá swie-
tego Bogiem: czynia y to dzis ich potomkowie. Ale co sie mam długo bawić/ wy-
liczaiac stare one Kacerstwa/ y bledy? gdyi ledwie jest ktore dawne Kacerstwo/
ktoregoby dzisieyszy Sektarze nie wznowili / y nie wdawali za iáwna a iásna E-
wangelia Pána Chrystusowe.

¶ Jesliż tedy Ceryntyanowie/ Ebonitowie/ Samosatenowie/ Aryanowie/
Manicheusowie/ Nowacyanowie/ Donatystowie/ Aeryanowie/ Lucyferyano-
wie/ Jowinianistowie/ Wigilancyanowie y Helwidysowowie/ sprawiedliwym sa-
dem/ dla tych obiedliwych náuk/ są od dawnych czasow w koscielu potepieni/ y za
heretyki osadzeni: iako o tym Augustyn/ Epiphanius/ Theodoretus/ Philastrius/
Danasenus/ y Eutymius swiadczą/ wplyzaiac ty Kacerstkie bledy: tedy y dzisiey-
szy Ewangelikowie/ dla tychże bledow odnowionych/ takie za heretyki y Kacerze
muszą być osadzeni. A tak wedle Pawla swietego własnym sadem swoim bywaią
y są potepieni: że náuki Kacerzow potepionych obráli sobie za sęzyre slowo Boze:
dla ktorych toż potepienie máia/ poki sie nie vznaią. Chybażbyśny one stare/ a mie-
dzy soba niezgodne heretyki y ze wśytkimi ich bluznierstwami / za prawe Doktory
koscielne przyiac chcieli: a wśystek kosciot powszechny/ ktory ie osadził y potepił/ za
przelectwo: y wśytkie Oyce swiete/ y stare Doktory koscielne / ktorzy tak wiele
przeciw im pisáli/ za zwodzce falszyrze/ y omylniki mieli. Czego żaden / kto ma co
rozumu/ nierżnac wiernie Chrześciańskie serce/ nigdy nie dopusci. A choćby tego
heretycy dopuscili/ przed sieby ięsze własnym sadem swoim potepieni byli. Gdyż
aż w niektórych Artykulech tych heretykow starych násladuią: wśatże w drugich
ie potepiáia. A z żadnym we wśytkim sie nie zgadzaią.

Część Trzecia.

Niemam/ że ná tych dwoiákich dowodziech/ ktoreśmy przywiedli/ iuż
beda mogli przestac Ewangelikowie: y iuż sie wiecey skazyć ná nas
nie beda / że ie za heretyki mamy y sadzimy: gdyi sie y sami niebożetá
iáwnie potepili. Wśatże ięsze nadzwys przydam trzeci dowod/ kto-
rym też pokaze: że sie ięsze inákszym obyčajem sami osadzili / kiedy sami siebie z
iednego swietego a powszechnego kosciota Chrześciańskiego wytaczyli. O czym
Hieronim swiety piše tymi slowy: heretykowie sami sie sadza/ y sami ná sie Sen-
tencia zdaią / kiedy swa wola z kosciota wychodza: ktore wychodzenie/ wytaczenie
ábo odstapienie/ iest iako wśasney ich Sentenciey potepienie. Z Hieronimem zga-
dza sie (daleko starszy nádeń) Cypryan Biskup y Męczennik swiety/ ktory mowit:
iż heretykowie/ choćby ich nikt z kosciota nie wyganiał/ sami sie dobrowolnie wy-
ganiaiá: y sami ná sie według sumnienia swego dáia Sentencia: gdy sami siebie
z kosciota swowolnie wyrzucaią. Ale co ia o tym Doktory przywodze? gdyż y sa-
mi Apostotowie nie ślad inad heretyki y Antychrysty śacuią y opisuia/ iedno z tad/

Chry(ost: de vir-
ginit: cap: 11. 10.
12.
10. Sa Wigilan-
ciany.

Hieron: aduers.
Vigilantium.

11. Niektorzy są
Ebonitami y Sa-
mosatami.

12. Niektorzy A-
ryani.

13. y Eunomiany

NOTA.

III.

Hieron: in locum
ad Titum 3.

Cyprian: lib: 1.
epist: 8.

Jan w 1. káp: 2.

w Szeciach 20.
Iudas in epist:August: de pa-
storib.De Symbolo ad
Cathecum.Cyprian: lib: 1.
epist: 3.Ktorzy sa Ko-
ściotem prawdzi-
wym: a ktorzy
heretykami.Cyprian: lib: 1.
epist: 6.

Jan w 1. káp: 2.

Antychrystowie
ktorzy.Cyprian: de vni-
tat: eccles.

Matheus w 25.

Opisanie herety-
kow.

je nie trwają w jednym świętym Kościele Apostolskim / że wychodzą z społeczności wiernych: że się sami wyłącza i odstąpienie czynią. Bo Jan święty tymi słowy małuit Antychrysty: Wyšli / prawi / z nas: ale nie byli z nas. Bo by byli z nas / trwałiby byli z nami. Paweł święty także: Z was samych (wiernych ludzi) powstała między mówiaczy przewrotne rzeczy: aby wwiebli weźnie za sobą. Judas święty także: Ci są (Heretycy) ktorzy sami się odłączają / cielesni ludzie / Duchą nie mający. A z tadież Augustyn święty powiedział / że własna jest Heretykom (z Kościoła) wychodzić. A na drugim miejscu: wszystkie Kacerstwa (mowi) wyszły z Kościoła powszechnego: iako gąsiki ptonne z winnego dzewa odcięte. A sam Kościół powszechny stoi przedsie: y trwa statecznie na korzeniu swoim. A Cyprian święty iestże iasniey prawy Kościół od Kacerstich zborow rozeznawac wzy / tymi słowy: Ci są Kościołem / powiada / ktorzy w domu Bozym statecznie mieszkają. A ci lepak są Heretykami / y szepieniem ktorego nie szepit Bog Ociec / ktorzy z Kościoła wypadli / iako plewy z boiewilka / wiatrem przeciwnym wniesieni. O ktorych Jan święty powiedział: Wyšli z nas / ale nie byli z nas.

¶ A indziej tak napisat tenże Cyprian święty: Wszystkie ktorzyby jedno wyszły z Kościoła / y ktorzyby przeciw Kościołowi czynili / Jan święty Antychrystami nazwał / mowiac: Styszeliscie iż Antychryst ma przysc / a teraz wiele sie ich Antychrystami stalo: Skad poznawamy / że iest ostatnia godzina. Z nas wyszli / ale nie byli z nas. Bo by byli z nas / zmieszkaliby przedsie byli znami. Skad iasna rzecz iest / że ci wszyscy są Antychrystami / przeciwniki Chrystusowymi / ktorzy od miłości y od iedności Kościoła powszechnego odstapili. To wszystko Cyprian święty. Ktory iestże na drugim miejscu mowi: Mamy się strzedz kazdego takiego / y wiekac przed nim / Ktorykolwiek iest od Kościoła oddzielony. Przewrotny iest taki kazdy / y grzeszy / y iest sam od siebie potepiony. Bo iako ten moze byc z Chrystusem / Ktory czyni przeciw Kaptanom Chrystusowym: Ktory sie oddziela od społeczności Duchowienstwa / y ludu Pana Chrystusowego: Zbroiec ten przeciw Kościołowi nosi / y przeciw Boskiemu postanowieniu walczy: nieprzyiaciel otcarsa / przeciw ofierze Chrystusowej sporny: miasto wiary niewierny: miasto religiey swietokrayca: nieposluszny sluga / syn niezbozny / brat nieprzyiacielski. Wzgardzioszy Biskupy / y Kaptany Boze opuscioszy / smie drugi otcars stanowic / druga modlitwe czynic niestusznyimi glosy: y prawde Panskiey ofiary / falszywymi ofiarami gwalcic. Poty Cyprian święty.

¶ Nakoniec tym się iasnie pokazuię / iż wszyscy Heretycy y odstepnicy od iedności Kościoła Bozego / sa swym własnym rozsadtkiem potepieni: iako tenże Cyprian święty Mezennik napisat: iż gdy przydzie Pan na Sad w Matestacie swoim / y wszyscy Aniotowie z nim / y beda z gromadzone przeden wszystkie narody / na ten czas wydzieli ze od dobrych: iako wytacza pasturz kozy od owiec: A potym je posle na wieczne potepienie. A iż odstepnicy nie czekaiac Sadu Panskiego / tu się od Kościoła / y od wiernych y wybranych iego odłączają / przeto vprzedzaiac sad Panski / sami się iestże w tym iwoocie potepiła: albo Wizeunk potepienia swego przystego / sami na sobie pokazuię.

¶ Masz chryścianinie mily iasne świadectwa / tak z pisma swietego iako y z Doktorow / że ci są Heretykami y Antychrystami / ktorzy bedac pierwey znami w powszechnym Kościele / y w iedności a w zgodzie Religiey y wiary swietey chryścianskiej / nie zmieszkalili znami w iednym domu Bozym: nie trwali statecznie do konca w nauce Apostolskiej / y w wierze Kościoła powszechnego: ale wyszli z nas / powstali z nas / sami się wytaczyli / y odstąpienie wezynili / y oderwali się od społeczności wiernych / a od miłości y od iedności Kościoła powszechnego odstapili. A wzgardzioszy / Biskupy / y Kaptany Boze opuscioszy / vstawiczna woynie z nimi wioda: y stawoszy się nieprzyiacielmi Otcarsa / y Kaptana y Ofiary Pana Chrystusowej (Ktora Nasa zowiemy) Otcars naprzeciw otcarsowi wystawuię / Religiey przeciwna zaczynaię / y osobne schadzki a zbory stanowia.

¶ Lecż Ewangelikowie dzisieyszy to wszystko wezynili. Bo bywoszy pierwey zna-

mi w powszechnym Kościele Papiestkim/ nie wytrwali znami : ale wysli z nas/ powstałi z nas/ wytaczyli sie/ wycieli sie/ y oderwali od nas/ y odstapienie wczynili od miłości y od iedności Kościoła powszechnego. Bo sie wszyscy/ ktorzy sa starszy między nimi/ w naszym Kościele kręcili/ y niektorzy z ichże Ministrow w nas sie swiećili : y wżgardziwszy wszystkie Biskupy y Kaptany Kościoła chześciańskie/ wyniesli sie nad nie/ y nad samego Papieja/ ktorogo Antychrystem zowia: y wstawiczną wojnę wioda przeciwko im: y stali sie frogimi nieprzyjacielmi Otarza/ Kaptana/ y oney nadostoinieyszey ofiary/ na ostatniey wieczerey od Chrystusa Pana wstawionej/ od Apóstotow podanej/ y przyietey y sprawowanej po wszystkimu swiātu w chześciaństwie. Ktora to ofiara (iako wierni drabi Antychrystowi) w takiey nienawisćci miała/ że chociaż wstawiczną nowe Religie tworza/ chocia nowe schadzki y zbory stanowią/ wśakże przedsię otarza przeciw otarzowi nietylko niewystawiona (co iednak za Cypryana swietego Nowacyanowie/ za S. Athanazyusza Tryanowie/ za swietego Augustyna Donatystowie/ y inni Heretycy swych czasow czynili) ale owsem wszystkie otarze/ tedy moga/ y z Kaptany y z Ofiara Nszej swietey/ niezbojni ludzie zgola wyrzucacia. Jako jest rzecz wsemu swiātu iawnna. Co gdyż tak jest/ iakoż inak nie jest/ tedy Ewangelikowie dzisieyszy sami sie osadzili/ sami sie skazali y potepili wlasnym sadem swoim : że wedle Pawła/ Jana/ Judasa swietego/ y wszystkich Doktorow chześciańskich/ sa Heretykami/ y Antychrystami. Gdyż tego zaprzec nie moga/ że oni z nas a nie my z nich wysli y powstałi : oni od nas/ a nie my od nich odstapili/ y oderwanie wczynili: oni sie od nas/ a nie my od nich wytaczyli.

¶ Widzac to sami nieprzyjaciele/ że ich ten iasny dowod wydaie y odkrywa: przetoż sie do cienia skradacia/ iako sowy: y tym sie zastaniacia: że aż tego zaprzec nie mogą/ iż oni wysli z nas/ y odstapienie wczynili : ale powiadacia że to dla tego wczynili/ iżesiny my pierwey od prawdziwego Kościoła powszechnego y Apóstolskiego odstapili: do ktoregoby sie oni dopiero nawrocili. Ale y to marna a nikczemna zastona/ chześciańskie mity. Bo nie o toć nam teraz idzie/ przeco oni od nas odstapili: ale o to/ iesli my od nich/ czyli oni od nas odstapili. Dostyc myna tym mamy/ że to wyznac musza/ że nie my z nich/ ale oni z nas wysli/ y powstałi: nie my z ich Kościoła ale oni z naszego wystapili: przeco samo/ wedle Dekretu Apóstolskiego/ sa heretykami. Jako y Augustyn swiety twierdzi tymi slowy: Wszyscy zaiste/ ktorzy wychodza z Kościoła/ y odcinacia sie od iedności Kościoła/ sa Antychrystami: o tym niekto nie watpi. Bo ie tak opisal Jan swiety. Ktorzykolwiek tedy nie trwaja z nami/ ale wychodza z nas/ iasna jest rzecz/ że sa Antychrystami. Patrzmyś tedy/ iesli oni z nas/ czyli my z nich wysli. Ale zachoway Boże aby my z nich: y owsem oni z nas. To poty Augustyn. Z ktorym sie pieknie zgadza y Cypryan S. te za heretyki y Antychrysty maiać/ ktorzy sie z ciatem (to jest z zupełnością a z powszechnością) Kościoła nie zgadzacia : y ktorzy od miłości a od iedności Kościoła powszechnego odstępuia. A czymże tego dowodzi: iż/ prawi/ nie my od nich/ ale oni od nas odstapili. A iż Kacerstwa y odsepienstwa posledez sie pojęty: gdy sobie schadzki albo Zbory przeciwne stanowią : a tedy gtowe y oryginal prawdy wpuszczacia y wtracacia. To Cypryan swiety. A tak dla ktorykolwiek przyezyny wysli z nas/ tedy sa heretykami/ y Antychrystami. Opuścizam na ten czas/ że to sęczyra potwarz/ iżesiny my Kzymianie albo Papieznicy pierwey wysli z Kościoła powszechnego/ y odstapienie wczynili: iakosmy na drugim Kazaniu iasnie pokazali.

¶ A matoli iesze na tych dowodziech maia / potaie iesze czwarty sposob / ktorym sie sami sadza/ y Heretykami wydawacia : zwtaścaż iż Kościół Pana Chrystusow/ rozszerzony po wszystkimu swiātu/ do małej swey gromadki sciskaia : ktory byt záwse obyčaj wszystkim Heretykow. Bo iako Augustyn swiety swiadeży/ wszyscy sie z matosci/ z trochy y lichoty swoiey zalecacia / a gdyby mogli/ wielkosć ludzi zwiesc wstlua. A k temu/ iż záwse o sobie / nie iako o powszechnym Kościele / ale iako o stronie/ yo czastce mowia. Bo tak Lutrowie Kościół swoj/ nie powszechny/ ale osobny opisua. Chcielismy prosto przetożyc summe nauki / ktora brzmi

Ewangelikowie sa Heretykami.

NOTA:
Nieprzyjaciele Otarza.

Spórkie podmio tu oderwancom.

August: in epist: Ioan: tract: 3.

Cyprian: lib: 1. epist: 6.

W Kazaniu wtórym o Kościele prawdziwym.

III.

Aug: lib: 1. cap: vlt. contra Aduersar: leg: & pphet. Opisanie Kościoła Luterekiego.

In præfat: Repe-
it: Confes: Aug.

we wszystkich kościołach / które wolebnego Pana Lucia Confessia trzymają. Sły-
szysz chrześcianinie miły / iako sie oto sami sadza być nie Cächtoliki / ale Heretyki :
nie powsechnikami ale pokatnikami. Bo te nauke trzymają / która brzmi niewo-
w wszystkich kościołach chrześciańskich / ale tylko w kościołach Luterskich : nie te któ-
ra brzmi po wszystkich świecie między chrześciani / ale te która tylko w Saksyey: nie te
ktorey wzięli wszyscy oni świeci a starzy Doktorowie / ale ktorey dopiero Luter
począł wzywać.

Præfa: in corpus
doctrinæ.

¶ Co ieszże iasniey na drugim miejscu samisz zeznawają / tymi słowy: Tych kościo-
łow które są w Ksiestwie Kurfirsta Saksiego / nauka nie iest warpliwa / ani od-
mienna: ale z początku sęczya / zgodna y stateczna y zwyčajna iui od trzydziści lat:
práwie zgodna / z Augspurską Confessia / we wszystkich swych częściach. Toć iest o-
pisanie kościoła Luterskiego. Słyszysz nauke nie wszystkich kościołow chrześciańskich
po wszystkim świecie / ale tych kościołow które są w Saksyey. Słyszysz że Luter-
ska wiara nie iest powsechna wiara / któraby wszedy y zawięse brzmiata / y slynetá po
wszystkim chrześcianiſtwie : y któraby spoleczność miała ze wszystkimi ięzyki y naroz-
dy : ale ze iest ona nowa / pokatna / a práwie Kácerska wiara / która sie na pe-
wonym miejscu / w Saksyey / w Witemberku : y pewnego czasu / to iest / iako sami iaz-
wnie zeznawają / od trzydziści lat poczęta: nie tá która począwszy od P. Chrystusa
przez Apostoty / y ich potomki / ystáwiczna a nigdy nieprzerwána sukcesia przysła-
á do nas : ale tá ktorey początek iest Augustánska Confessia. Roku 1530. przez
Melánchtoná stworzona y skłiona / y nie raz potym od niego przetworzona / y od-
mieniona. Słyszysz náostaték / że sie tá ich wiara nie w Jeruzalem poczęta od puł-
torá tysiacá lat y daley (iako náša Rzymiska) ale w Witemberku od trzydziści lat.
Nie słyszysz aby sie rozestá po wszystkim świecie / iako ona wiara Apostolska : ale
że ták ciásno y ściślo iest ográniczona / że trwa tylko w Ksiestwie Kurfirsta Saksie-
go : Toć to iest nie kościół powsechny / ale zbor Kácerski.

NOTA.

Jako státa iest
Luterska wiara.

Psalms 18.

¶ Widzicie ludzie / widzicie / że sie oto sami sadza być Heretykami / a nie Kächtol-
likami: kiedy wiare swa y kościół swoy nie po wszystkich świecie pokazują / ale gi-
tá ciásnych katow Saksich / albo Szwáyeżarskich przywozują? Jáko oto czynia
Lutrowie: Jáko czynia y nášy Postylni Mistrzowie. Boć y oni nie zowia sie ani
zwać mogą Ministrami kościoła powsechnego: ale Ministrami takiego kościoła
reformowanego (a rádniey deformowanego) y słowem prawdy (wedle Kál-
winá) odrodzonego y wypolerowanego (z prawdy) y odzywają sie nie do Confes-
siei wiary starych chrześcianow / ani zgoda do Augspurskiej albo Saksiej Confes-
siei / ale do Confessiei Sedomierskiej Roku 1570. napisanej. Co iest iáwny
znák nie Kächtolikow / ale katolnikow / ale pokatnikow / ale Heretykow. Bo my
z słowa Bożego wiemy pewnie / że kościół P. Chrystusow prawdziwy nie w Saksyey sie
począł / y nie iest w Saksyey tylko / ale po wszystkich narodziach / począwszy od Jeruzá-
lem Od tey powsechności / Augustyn s. mowi / któkolwiek ná którąkolwiek stro-
ne odwodzi człowieka / ten sie sam wydáie / ten sie Heretykiem / synem Dyabla / y
mejoboyca (a rádniey dusjoboyca) być pokazuje. Niechay sie tedy nie wragáia Heres-
ytkowie ná skutki rozsiékani / niechay sie nie wynosá / którzy mowia : Owo tu iest
Chrystus / ono tam. Ktoć mowi owo tu iest Chrystus / albo tam / ten ci ná strony y
części odwodzi. Lecz iedność P. Bog obiecał / a nie częstki. Krolowie w iedność
zebráni są / nie przez odsepieństwa rozzerwáni są. To wszystko Augustyn. Ná to
iesli sie prawdziwa wiara dopiero od tych trzydziści lat poczęta (iako nadobnie
Gregorius z Nazyanzu przeciw Aryanom powiedziat) gdy iuz iest tysiac pieć set y
silkadziesiat lat / iako sie zjawit Chrystus : tedyć pewnie y Ewangelia náša przez
táki blugi czas proina bylá / proina y wiara náša: y ci którzy o tey świadectwo wy-
dali / albo żywot y ze krwi polozyli / proino to czynili / proino ták wielcy y mnodzy
Biskupi ná ludem chrześcianiſkim byli przetozeni. Co ić być nie może: tedyć nie
iust wiara Pana Chrystusowa / która sie dopiero tych czasow zaczęta.

Dostollá Kácers-
ka list 25.

w Przedmowie
do Krolá J. M.

Aug: cōr: literas
Petilian lib: 2.
cap: 13.

Hom. in psal. 47.

Mattheus w 24.

Nazianz: in epi-
sto: ad Gladoniu.

Cześć Czwarta.

Est ieſzcze y piaty obyčaj/ ktorým ſie odſzeptienicy wydawáia/ y potepiá/ ta właſnym ſadem ſwoim. A to ten: iż nie náuki Koſciota powszechnego/ ále oſobnych náuk/ nowych Miſtrzow ſwoich náſláduia: od ktorých teſz imie y názwiſko máia: ktore ie wydáie/ y od Koſciota wydzielone być pokázuie. O czym Hieronim ſwiety piſze tymi ſlowy: W tym Koſciote mieſzká y trwá mamy/ ktory od Apoſtolow fundowány trwa áž do tego dnia. Ale ieſli gdzie wſyſyſz te ktory ſie zowia Chryſtuſowymi albo chrzeſciány/ ſe nie od Chryſtuſa/ ále od tego innego bywáia názwáni: iáko Márcyonity/ Wálentyniany/ Monteny/ albo Kámpáty (á dzis v nas Luterany/ Zwingliany/ Kálwinifty/ Pitárty/ Wáldeńſy/ Serwecyany/ Gentyliany) wiedzze iſ ci nie ſa Koſciotem Chryſtuſowym / ále Bożnica Antychryſtowa. Bo z tego ſamego ſe potym náſtáty/ tymi ſie pokázuiá/ o ktorých Apoſtol przepowiedziat ſe náſtác mieli. A niech ſobie nie pochlebiá/ ieſli ſie ſobie zdádzá z piſmá dowodzić tego co mówia: gdyž y Dyabel nieco z piſmá mo wit: y piſmo nie zależy w czytaniu/ ále w rozumieniu. To poty Hieronim ſwiety. Z tegož znáku Cyprian ſwiety/ Nowácyaný Heretykami ſadzi: y zowie ie od imie nia Chryſtuſowego oddalone. Ktorzyſcie/ práwi/ byli chrzeſciány/ terazeſcie ſie eſtáli Nowácyaný/ (Luterany/ Kálwiniany) iuž nie chrzeſciány. Boſcie pierwſza wiare ſwa ná poſlednia niewiáre poſpotu z imieniem przemienili. Tenže znátek Heretykow Auguſtyn ſwiety dáie tymi ſlowy. Co pytaícym doſſć ieſt. Jeden ieſt Koſciot powszechny/ ktoremu inſze Sekty Kácerſkie rozne przezwifká dawáia: gdyž ſáme/ káždá z oſobná/ właſnymi przezwifkami/ ktorých záprzeć nie moga / ſa názwáne. Bo ſie ná ſtronie albo w ežſci ſwárza/ á w tym wſyſtko tráca. Ku temuž Láctanciuſ ſtáry Doktor mowi: kiedy Márcyonitami albo Arianami (á dzis Luterami/ Zwingliany/ Kálwinifkami/ Wáldeńſami) ſa názwáni: tedy přeſtáli być chrzeſciány. Takže y Athanázyus ſwiety: Gdy nas (práwi) wſyſtkie od Chryſtuſa zwáno chrzeſciány/ wyrzucon ieſt Márcyon (Luter/ Kálwin) náležićei Kácerſtwá: á oni záſie ktory z wyrzucicielem Márcyonowym (Lutrowym/ Kálwinowym) zoſtáli/ tytul chrzeſciáński zátrzymáli. Leč ktory Márcyona (Lutra Kálwina) náſládownáli / iuž nie chrzeſciány / ále Márcyonitowie (Lutrowie/ Kálwinifstowie) ſa názwáni. A zowie to Athanázyus ſwiety oſobliwym/ zacnym/ á dziwnym dowodem/ ná káždey Sekty Kácerſkiey pokazanie.

Gdyž tedy Ewángeliſkowie dziſieyſy/ nie zmieſtkáli y nie wytrwáli w Koſciote Rzymſkim/ ktory od Apoſtolow fundowány trwa áž do tego dnia: y iuž nie od Chryſtuſa zowia ſie chrzeſciány: ále ábo Ewángeliſkami od tey Ewángeliey ſwiežo wypolerowáney (z prawdy) albo Lutrami/ Kálwinifkami/ Wáldeńſami/ Serwetami / prawdziwie ſa názwáni od nowych Miſtrzow ſwoich / ktore ledwo nie zá Bogi chwala/ y ſlowo ich przyimuiá zá ſežyre ſlowo Bože: Tedy Ewángeliſkowie nie ſa Koſciotem Pána Chryſtuſowym / ále Bożnica Szatáńſka: y ſámi ſie ſadza być nie chrzeſciány/ nie Kátholikami/ ále Heretykami/ y odſzeptienicami.

Ale tu nam záſie zádawáia/ ſe teſz y my nie wſyſcy ſie zowiemy chrzeſciány: ále iedni od ſwietego Fránciſka Fránciſkany / drudzy od ſwietego Dominika Dominikany / od ſwietego Benedykta Benedyktyny / y tákže inni od inſych. Leč y to ſtába wymowká odſzeptienicow: y ieſt wielká tych od onych roznoſć. Bo Fránciſkanowie/ Dominikanowie/ y inni Zakonnicy/ naprzod w iednym y tymže Koſciote powszechnym Rzymſkim mieſtkáia/ ktory od Apoſtolow fundowány trwa áž do tych ežſow. Ežego nie ežnia žadni odſzeptienicy. Nádto / ci wſyſcy / chočia w niektorych naboženſtwách ſwoich/ (ktore káždý z nich wedle poſtánowienia przodkow ſwoich ſwietobliwie záchowywa) nieco miedzy ſoba ſa rozni: iedná w wierze/ y w náuce Koſciota ſwietego Rzymſkiego powszechnego/ wſyſcy ſie zgadzáia. Ežego tákže nie ežnia odſzeptienicy. Trzeciá nie przeto ci ſa názwáni rozny mi názwiſkami / ſeby iuž přeſtáli być chrzeſciány: albo ſeby pierwſza wiare kiedy

V.

Hieron: aduerſus
Luciferian.Cyprian ad No-
uatianum.Augu: de uilit:
credendi cap: 7.Lactant: de vera
ſap: lib: 4. cap: 30.Athanaſ: orat: 2.
cót: Arianos.Ewángel: Powie
ſa Heretykami.Spárcie wyPre-
tu Kácerſkiego.
Doſtillé Kácerſka
liſt 258. 541.

1.

2.

3.

odmienili (iako Sektarze iawnie vczynili) albo zeby iakich/roznych/osobnych/postronnych od ludzi wymyslonych odszczepienstkich nauk nasladowac mieli (iako od derwaney) albo zeby wierze y nauce Kosciota powszechnego / byli w czym przeciwni: albo zeby sie z poslusienstwa/ iednego widomego pastera Koscielnego Papieza Rzymskiego wytomili (iako Heretykowie) albo zeby ieden drugiego pismem y nauka swa potepiat/ y za Heretyka mial (co Kacerze miedzy soba czynia) ale i wшыscy stoia w tey same wierze/ y nauce/ w zgodzie y w iednosci y poslusienstwie Kosciota swietego powszechnego / nieiaki ostrzeyszy y osobliwszy zywt wioba nizli drubzy: nasladowiac przykladow swietych Oycow swoich/ przyietych y pochwalonych od Kosciota swietego powszechnego. Przetoz sie darmo przeciwnicy przykladem tych ludzi swietych zastaniata.

VI.

¶ Mogtochy sie to iefseze daleko szerzey wywieśc/ y pokazac/ ze dzisieyszy Ewangelikowie sa Heretykami: ale i sie czas skroćit/ zamylatac Kazanie tego tylko dotkne/ iako oni starszy a swieci Oycowie Heretyki opisowali / y ktore ludzie za Heretyki mieli. Naprzod tedy Orygenes barzo stary Doktor/ ma za Heretyka kaidiego takiego/ ktory od Tradycyey/ podania / y nauki Koscielney odstepuje. Stowa iego ty sa: Heretykiem mamy sadzic onego kaidiego/ ktory mowi ze wierzy Panu Chrystusowi/ a przedsie o prawdzie wiary chrestcianskiej wierzy co inzego/ nizli ma postanowienie albo ograniczenie Koscielney Tradycyey. Bo iako tenze na drugim mieyscu pisze: One same prawde trzymac y wierzyc mamy / ktora niwezym nie iest rozna od Tradycyey a nauki Koscielney. Augustyn swiety lepak/ nietylko za Heretyka/ ale y za salonego desperata ma kaidiego takiego / ktory sie sprzeciwia nauce y zwyczaiom Kosciota powszechnego. Bo tak mowi: i cokolwiek Kosciot powszechny ma we zwyczaiu/ przeciw temu dysputowac iest nader zuchwate salenstwo. A Prosper stary Doktor nie skad inad Heretyka sacuie/ iedno stad: i od powszechnego Kosciota odstepuje. Ktory (prawi) z powszechnym albo generalnym Kosciotem spolecznosc ma/ ten iest chrestcianinem/ Katholickiem: A od tego Kosciota odzielony/ iest Heretykiem y Antychrystem. A Augustyn swiety: Heretyk/ mowi/ ten iest/ ktory sie Kosciotowi powszechnemu vporne sprzeciwia/ y smie vezyc rzezy temu Kosciotowi przeciwnych.

Origen: incap: 3.
ad Titum.

Lib: 1. Periarcho
in proemio.

Aug: epist: 118.

Prosper: de promis: & praedicti:
Dei. cap: 5.

Aug: de definit.

Kosciot Rzymski:
tenze co y powszechny.

Ambro: serm: de
obitu frat: satyri.

Hieron: Apologia
prima aduer:
Rufinum.

Aug: de peccato.

Origen: libro 2.
cap: 17.

Cyprian: lib: 4.
epist: 2.

¶ Tu mi podobno rzezesz: ze inшы iest Kosciot Rzymski/ a inшы powszechny: przetoz nie zaraz ten Koscielny Tradycyey odstepuje/ ktory Tradycie Rzymskie odrzuca: y nie iuz sie sprzeciwia Kosciotowi powszechnemu / ktory sie Rzymskiemu sprzeciwia. Ale ia pokaze przeciw temu/ z tychie Doktorow swietych/ ze Kosciot Rzymski / a Kosciot powszechny iedno iest: a i to wшыtko z iedno / z Kosciotem Rzymskim/ y z powszechnym trzymac. Abowiem Ambrozy swiety chwali brata swego Satyra/ ze bedac w cudzey krainie/ a chcac Sakramentow vzywac/ pytal Biskupa mieysca onego/ iesliby sie z Biskupy Katholicznymi albo powszechnymi/ to iest/ z Rzymskim Kosciotem zgadzal. Oto stysysz / ze y Ambrozy swiety y brat iego Satyrus/ za iedno mial Kosciot Rzymski y Kosciot powszechny: y toz im byto zgadzac sie z Rzymskim Kosciotem/ co iest zgadzac sie z Kosciotem powszechnym. Tymzec tez sposobem Hieronim swiety z iedno ma Rzymka y powszechna wiare / gdy tak pisze: Jesli wiare Rzymka swia wiara zo wie/ tedysmy Katholicowie. A Augustyn swiety Kosciot Rzymski y Panstwo Rzymskie za wшыtkiego swiata Kosciot y Panstwo potozyl: gdy tak pisal przeciw Pelagiusowi: Nietylko Synody Biskupie y Stolica Apostolska/ ale y wшыtek Kosciot Rzymski/ y Panstwo Rzymskie stusnie sie byto obrusylo. Gdzie iasnie przez wшыtek Kosciot Rzymski/ Kosciot wшыtkiego swiata/ to iest/ powszechny Kosciot rozumie. Takzec y Cyprian swiety za iedno ma z Corneliuszem Rzymskim na on czas Papiezem / y z Kosciotem powszechnym spolecznosc miec. A na drugim mieyscu v tegoz Cypriana / niektorzy z Kacerstwa nawroceni zowia Papieza Biskupem Kosciota powszechnego.

¶ Krotko mowiac/ gdyz Kosciot Rzymski a Kosciot powszechny iedno iest/ iakoz smy pokazali: tedy Heretykiem iest kazdy/ ktory z Kosciotem Rzymskim/ albo ktory z Papiezem nie trzyma. Spytasz kto to mowi? Nie my Papieznicy: boby nam

przeciwni

przeciwnicy nie wierzyli: ale/ iakos slysat / oni starszy a swieci Doktorowie / tak dawno przed nami Augustyn/ Ambrozy/ Cypryan y Hieronim swiety/ ze inſe opuſzeje. Cypryan swiety tymi ſlowy: Bog ieden ieſt/ y Chryſtus ieden / y Koſciot ieden / y Cathedra (albo Stolica Biſkupia) iedna / na Pietrze Pańskim głoſem fundowana. Procz iednego oltarza y Biſkupſtwá/ drugi oltarz y Biſkupſtwo poſtawione być nie moze. Ktokolwiek indziej zbiera/ ten roſpraſa. A na drugim mieyſcu: Tey iednoſci kto ſie nie trzyma / iako ten wiare ma trzymać: Ktory ſie Koſciotowi ſprzeciwia/ Ktory Cathedre (Stolica) Piotrowe / na ktorey ieſt Koſciot fundowany/ opuſzcza / iako ten ufa ze ieſt w Koſciele: Tenie Cypryan swiety ma za Heretyka tego / Ktory Papieža nie ſlucha: y iednego w Koſciele Biſkupa do czasu/ y do czasu Sedziogo miáſto Pana Chryſtusa nie przyimie: ale ſie ſam czyni ſedziem tego. Bo nie ſkad inad/ powieda/ powſtáta Sekty y odſzczepieñſtwá/ iedno ſkad / iſ Káptana Bozego nie ſlucháia: iſ Biſkupa Ktory ieden ieſt / y nád Koſciotem przelojon ieſt/ pyſna niektorzy duma albo preſumptia wygárdzáia. A tam je ieſzcze mowi/ ze Biſkup ieſt w Koſciele/ y Koſciot w Biſkupie: a kto nie ieſt; Biſkupem/ ten nie ieſt w Koſciele.

Cyprian: lib: 1. epist: 8.

NOTA.

Cyprian: de unitate eccles.

Cyprian: lib: 4. epist: 10.

Hierō: epist: 57.

Hierō: epist: 58.

Matthęus w 16.

Augu: in Pfalm: contra part: Dōnati.

A Cypryanem zgadza ſie Hieronim swiety: Ktory do Damáza Rzymſkiego Papieža tak piſe: Ja błogostawionosci twoiey/ to ieſt ſtolicy Piotrowey/ obcowá nim ieſtem przytażony: Ná oney opoce wiem ze Koſciot ieſt zbudowany: Ktokolwiek nie w tym domu Bárañka poiywa/ heretykiem ieſt. A kaſzeł niſey doktáda: Ktokolwiek ztoba (Papieju) nie zgromadza/ ten roſpraſa. Kto Chryſtusow nie ieſt/ Antychryſtow ieſt. A na drugim mieyſcu tenie Hieronim mowi: Kto ieſt Cathedrze Piotrowey przytażony/ ten ieſt moy: ſtym ja trzymam. A tak wedlug Hieronima y Cypryana swietego/ Cathedra Piotrowá ieſt ona opoka/ na ktorey Koſciot ieſt zbudowany. A tá lepak ieſt Cathedra Piotrowá (iako ci ſamiſ wytládaia) na ktorey ſiedza Suceſſorowie a potomkowie Piotrowi (iako byt Damázus Papiež) Przeroz Papieje Rzymſcy ſa ona opoka/ na ktorey Pan Chryſtus obiecal Koſciot ſwoy zbudowác. Co y Augustyn swiety zeznawa tymi wyraźnemi ſlowy: Policzcie Biſkupy/ y od ſamey ſtolicy Piotrowey: y w onym rzędzie Oycow/ pátrzcia kto za Ktorem idzie/ albo náſtepuie. Tenci/ práwi/ ieſt ona opoka/ ktorey nie zwycięza pyſne piekielne brany. Kedy iáwnie ſlyſyſ/ ze ſtolica Piotrowá y Biſkupow Rzymſkich porzadnie za ſoba idacych y náſtepuacych/ ieſt ona opoka/ na ktorey Pan Chryſtus Koſciot ſwoy zbudowal: od ktorey Ktokolwiek odſtepuie/ a po gotowiu Kto ſie tey ſprzeciwia (iako czynia dzisieyſy oderwáñcy) ten żadna miára nie ieſt Catholikiem/ ale Heretykiem.

Zámknienie y ſummá tego Kazania.

W Amietayze iwi chryſcíaninie mity/ te dowody iáſne/ Ktores oto ſlyſat: ze dzisieyſy Ewángelikowie/ Lutrowie/ Kálinowic/ Nowokrzeñcy/ ſa prawdziwie heretykami/ wtaſnym ſadem ſwoim potepieni. Napierwey dla tego/ iſ Lutrowie Káliniſty/ y Nowokrzeñce: Káliniſtowie záſie Lutry y Nowokrzeñce/ zá heretyki máia y iáwnie potepiaia. Drugie/ ze ci wyſyſcy/ ſtáre błedy Kácerſkie dawno potepione wynawiaia/ y zá ſczyra Ewángelia wdawiaia. A tak rowne z onemi ſtáremi heretyki potepienie máia. Trzecie/ tym ſie ſami ſábia byc heretykami/ iſ z iednego Koſciota powſechnego wychodza/ iſ ſie odrywáia od ſpolecznoſci wiernych/ y odſtapienie czynia: Ktore odſtapienie doſyc nie prawdziwie y nieſpráwiedliwie Koſciotowi Rzymſkiemu przypisúia. Czwarte/ iſ wprzezdáiac ſad Pana náſzego Jezu Chryſta/ ná Ktorem beda ſli od dobrych wytáżeni/ ſami ſie od ciáta P. Chryſtusowego y ſpolecznoſci wiernych wytáżáia. A tym obyćczáiem/ ſwoym wtaſnym rozſadkiem/ ſami ſiebie potepiaia. Piáte/ y tym ſie ſami wydawáia/ iſ Koſciotowi powſechnemu wtláżáia/ a iſ o ſwoich zborzech/ nie iáko o ſtárym y powſechnym Koſciele/ ale iáko o ſtronach/ o czáſtkach/ y o káciech mowia. Szofte/ y to ich odſzczepieñſtwo znácznie pokázuie/ ze ſie nie od ſamego Chryſtusa

I.

II.

III.

IIII.

V.

VI.

VII.

zowią chrześciany : ani od zupełności y powszechności wiary y Kościoła Chrystusowego / Catholikami : ale albo Ewangelikami / albo Luterany / albo Kalwinistami / albo Waldensami od swych Mistrzow nowych słownie są nazwani. Ciąśćta też są heretykami / według wszystkich y nastarszych Doktorow chrześciańskich zdania y opisania : iż nauki y Tradyciey Kościelney odstepują / iż się od Kościoła powszechnego nie tylko odłączają / ale się mu upornie sprzeciwiają : iż z Kościołem Rzymskim (a tymie powszechnym) nie trzymają : iż Pasterzów tegoż Kościoła / przy ktorym wszyscy Biskupi y Doktorowie chrześciańscy zawsze stali (y do niego się zawsze odzywołali) nie tylko nie słuchają / ale go falona furją przesładują / y Antychrystem zowią.

¶ Prosimy wszyscy Pasterzów onego najwyżego / aby nas przy prawdziwe słowa swego świętego / y w iedności Kościoła swego powszechnego zawsze trzymać y zachować raczył. A te ktorzy się od niego oderwali / y miasto przecieci Pana Chrystusowego / insh. cechy y piatną totrow y zlodzieiow / ktorzy je pokradli / na się przyliali : aby zaście do owczarnie swojej miłościwie przywieść y nawrócić raczył. Aby zdraby Świątana y Ministrów tego iawnie wszystkim odkrył y okazał : a te piekielne Wilki od owczarniey swojej odpędziwszy / aby je albo tym więcej załuszył same przeciw sobie / aby się sami / iako pojeżali / kąpieli / y kasałi / owcom Pańskim dobry pokoy dali : albo radniey aby się zaście w owoc z wilkow odmieniwszy / w iednym domu / y iednymi usty znami chwalili Pana

Boga w Trocy iedynego / ktorzy żywie y
Krolwie na wieki wieczne.

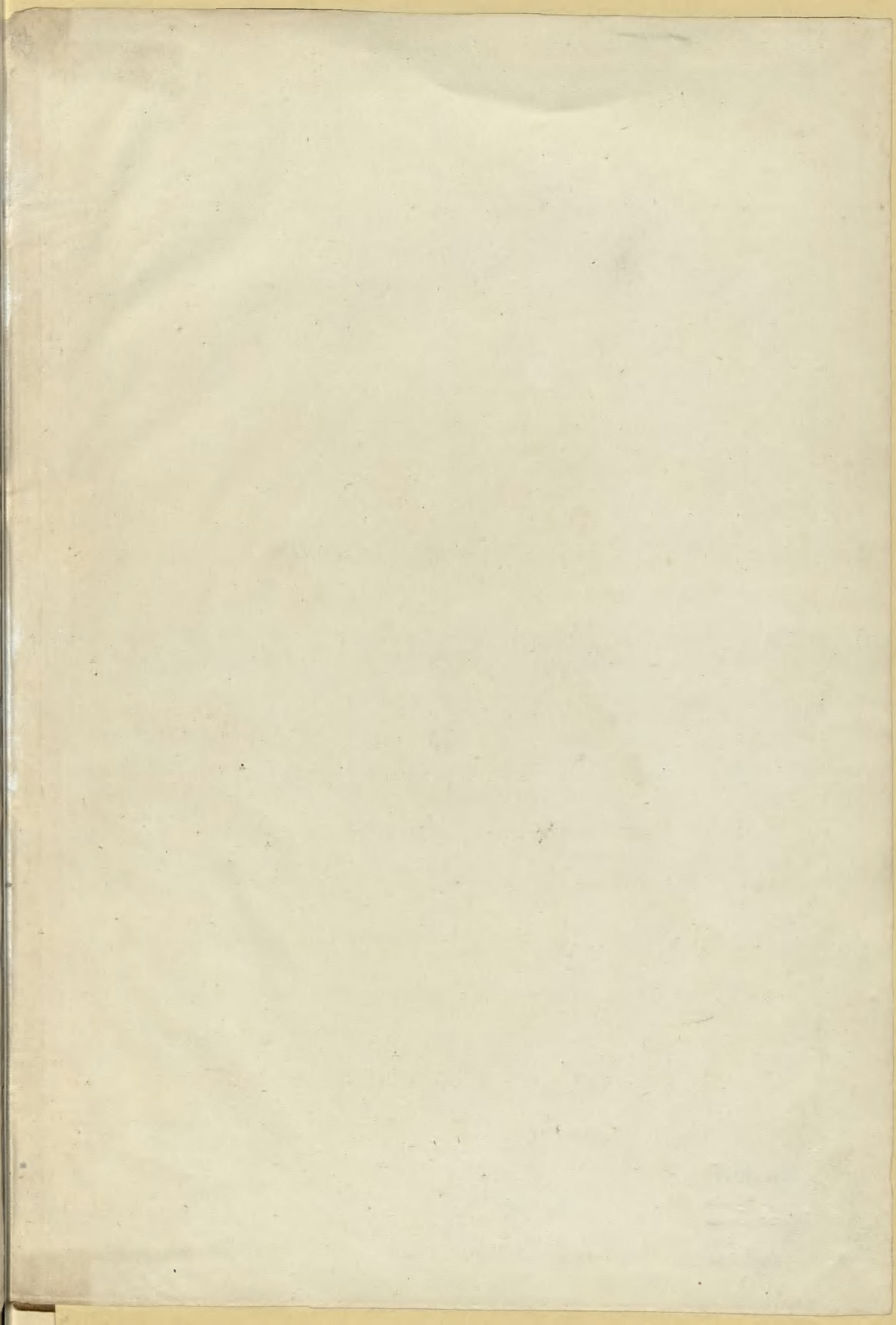
A M E N.

¶ Słowie Bożym dwoiakim / pisany y podany : tho jest / o Piśmie y o Tradycyach.

Naprzeciw oney faleszney Regule Kacerakier : że oprócz piśmá świętego nic inzego wierni / za słowo Boże / ani wierzyć / ani przypimować nie mają.

Kazanie pierwsze : ktore się zgodzić może na Niedziele przed Zapusty / y na Niedziele pierwszą w Post / y czwartą po Wielkiency / y osmą po Trocy Świętey : y na inze Niedziele y Świętą przez Rok.

9.06.86.M.F

Inu

Opex. 18.06.86.81.1

Kas. 17.06.86.1

Magazyn 17.06.86.1

Nr 19117

